

**T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKOTURİZM REHBERLİĞİ ANABİLİM DALI**

**ORMAN KÖYLÜSÜ ODAKLI EKOTURİZM ALANLARININ
BELİRLENMESİ VE PLANLANMASI**

**DETERMINATION AND PLANNING OF FOREST VILLAGER FOCUSED
ECOTOURISM AREAS**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Nazlı ESER

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Ebru BİLİCİ

GİRESUN-2023

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 13/12/2023 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekoturizm Rehberliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Nazlı ESER' in "Orman Köylüsü Odaklı Ekoturizm Alanlarının Belirlenmesi ve Planlanması" başlıklı tezini incelemiş olup aday 24.05.2023 tarihinde, saat 10:30 da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Doç. Dr. Ebru BİLİCİ	
Üye	Prof. Dr. Musa GENÇ	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Hikmet Batuhan GÜNŞEN	

ONAY

...../...../2023

Prof. Dr. Güven ÖZDEM
Enstitü Müdür V.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Orman Köylüsü Odaklı Ekoturizm Alanlarının Belirlenmesi ve Planlanması” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

24/05/2023

Nazlı ESER

ÖN SÖZ

Yüksek Lisans sürecimin başladığı günden beri tecrübeleriyle bana ışık tutan, tez konusunun belirlenmesinden tez çalışmamın son şeklini almasına kadar büyük katkısı olan ve akademisyenlik hedefim için bana daima yol gösteren saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Ebru BİLİCİ'ye,

İlk akademik araştırmamı kendisi ile yaptığım ve yüksek lisans sürecim boyunca bana adım adım bıkmadan, sıkılmadan gerek akademinin sözlü kuralları ile ilgili gerekse bilimsel yayın kuralları ile ilgili bildiği her şeyi öğretmeye çalışan, tecrübelerinden faydalandığım, sonsuz saygı duyduğum sayın Dr. Öğr. Üyesi Bayram KANCA'ya,

Yoğun iş temposuna rağmen kıymetli vakitlerini ayırarak benden destek ve yardımlarını esirgemeyen sayın Doç. Dr. Eren ŞENOL ve sayın Dr. Öğr. Üyesi Ömür UÇAR'a,

Gerek ormancılık konusunda gerekse analizler konusunda eksiklerimi tamamlamamda bana yardımcı olarak beni de ailelerinin bir ferdi olarak gören Malatya Orman İşletme Müdürlüğü'nde görev yapan Dr. Basri MUTLU, Ali ALMAS ve Tülin YILMAZ başta olmak üzere tüm Malatya Orman İşletme Şefliği ailesine,

Değerli zamanlarını ayırarak görüşme aşamasında sıkılmadan sorularımıza büyük bir içtenlikle cevap veren Şeyhli, Güneyköy, Pınarlar-Süllü ve Kümbet yöre halkı ile sektör aktörü olan Ümmühan AYDIN, Fatma ALTUN, Kemal ÖZKILIÇ'a,

Son olarak aileme ve belki de tarifini en zor yapacağım, her zaman arkamda duran hem maddi hem de manevi olarak hayatım boyunca en büyük desteği gördüğüm annem Ayşe ESER'e, yürekten sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Günümüz turizm endüstrisi içerisinde kitle turizminden farklı olarak daha çeşitli ve esnek deneyimler sunan bireysel turizm türlerine yönelik bir değişim gözlenmektedir. İçinde bulunduğumuz dördüncü endüstri devriminin şekillendirdiği turizm endüstrisindeki değişimlerle de birlikte şehirlerde yaşayan bireyler tatil seçimlerinde özellikle doğal alanları tercih etmektedir. Diğer taraftan bu doğal alanlarda yaşayan orman köylüleri ise odun hammaddesi ve odun dışı orman ürünlerinin üretiminde çalışarak gelir elde etmekte ve geçimini sağlamaktadır. Dolayısıyla hem şehirlerde yaşayan bireyleri hem de orman köylülerini tek bir çatı altında toplayabilecek aynı zamanda da orman varlıklarının sürdürülebilirliğini sağlayabilecek alternatif bir turizm türü olarak ekoturizm gündeme gelmektedir.

Araştırmada orman köylüsü odaklı ekoturizm alanlarında etkin faktörlerin ağırlıkları ve bu ağırlıklara bağlı olarak en uygun alanların belirlenmesi amaçlanmıştır. Giresun iline bağlı orman alanlarında ekoturizm alanı olarak düşünülen ve hem doğal hem de kültürel çekicilik barındıran destinasyonların tespit edilmesi amacıyla veriler toplanarak etken faktörler bulunmuştur. Bu doğrultuda Giresun'a bağlı Şeyhli, Güneyköy, Pınarlar-Süllü ve Kümbet yöreleri daha önce ekoturizm etkinliği gerçekleştirilen alanlar olması nedeniyle örneklem olarak belirlenmiştir. Daha sonra bu alanlardaki paydaşlarla sözel iletişim yoluyla görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler ise SPSS23 programı kullanılarak korelasyon analizi ve AHP analizi ile değerlendirilmiştir. Bu analizler sonucunda etken faktörlerinkatsayıları tespit edilerek ekoturizm için uygun alanlar belirlenmiş ve ArcGIS 10.8 programı aracılığıyla haritalandırılmıştır.

Yapılan görüşmeler sonucunda ekoturizmin ana geçim kaynağı olabileceği ve tam zamanlı olarak yapılabileceği elde edilmiştir. Analizlerde ise verilerin normal dağılıma sahip olduğu ve aralarında genel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Giresun'da 50 orman köyünün en uygun ekoturizm alanı içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Ekoturizm, Orman Köylüsü, Planlama, CBS, AHP

ABSTRACT

Nowadays, in the tourism industry, the change is observed towards individual tourism types that offer more diverse and flexible experiences, unlike mass tourism. With the changes in the tourism industry shaped by the fourth industrial revolution in current time, individuals living in cities especially prefer natural areas in their holiday choices. On the other hand, forest villagers living in these natural areas are trying to make a living by earning income from wood raw materials and non-wood forest products. Therefore, ecotourism comes to the fore as an alternative type of tourism that can gather both the individuals living in the cities and the forest villagers under a single roof and at the same time ensure the sustainability of forest resources.

In the study, it was aimed to determine the weights of the effective factors in the forest villager-oriented ecotourism areas and the most suitable areas depending on these weights. In order to determine the destinations that are considered as ecotourism areas in the forest areas of Giresun province and that have both natural and cultural attractiveness, data were collected through audio and visual communication and effective factors were found. In this direction, Şeyhli, Güneyköy, Pınarlar-Süllü and Kümbet regions of Giresun were determined as samples since they were areas where ecotourism activities were carried out before. Afterwards, interviews were conducted with the stakeholders in these areas and the survey was collected. The obtained data were evaluated with correlation analysis using SPSS23 program and AHP analysis. As a result of these analyzes, the coefficients of the active factors were determined and suitable areas for ecotourism were determined and mapped through the ArcGIS 10.8 program.

As a result of the interviews, it has been found that ecotourism can be the main source of income and can be done full-time. In the analysis, it was concluded that the data had a normal distribution and that there was a generally significant relationship between them. In addition, it has been determined that 50 forest villages in Giresun are located in the most suitable ecotourism area.

Keywords: Ecotourism, Forest Villager, Planning, GIS, AHP

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT	III
KISALTMALAR LİSTESİ.....	VI
TABLolar LİSTESİ.....	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ORMAN VARLIĞI

1.1. ORMAN VARLIĞI.....	3
1.1.1. Odun Hammaddesi	4
1.1.2. Odun Dışı Orman Ürünleri	5
1.1.3. Orman Varlıklarından Fayda Sağlama Şekilleri	6
1.1.4. Odun Hammaddesi ve Odun Dışı Orman Ürünlerinin Üretimi	7
1.2. ORMAN KÖYÜ VE ORMAN KÖYLÜSÜ	9
1.2.1. Orman Köyü Kavramı ve Orman Köylüsü Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkiler	10
1.2.2. Orman Varlıkları ve Orman Köylüsü Arasındaki İlişki.....	14

İKİNCİ BÖLÜM

2. EKOTURİZM

2.1. EKOTURİZMİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE TANIMI.....	15
2.1.1. Ekoturizmin Özellikleri	16
2.1.2. Ekoturizmin Avantajları	16

2.1.3. Ekoturizmin Dezavantajları	17
2.2. EKOTURİZMİN ETKİLERİ	19
2.2.1. Ekoturizmin Ekonomik Etkileri.....	19
2.2.2. Ekoturizmin Sosyo-Kültürel Etkileri.....	21
2.2.3. Ekoturizmin Çevresel Etkileri	22
2.2.4. Ekoturizmin Yöre Halkı Üzerindeki Etkileri.....	22
2.3.MAN VARLIKLARININ EKOTURİZM AMACIYLA KULLANIMI.....	24
2.4. LİTERATÜR TARAMASI	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. ÇALIŞMA ALANI.....	38
3.2. ARAZİ ÇALIŞMASI	39
3.3. OFİS ÇALIŞMASI.....	43
3.3.1. İstatiksel Analizler	43
3.3.2. Analitik Hiyerarşi Süreci (Analytic Hierarchy Process).....	44
3.3.3. Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS).....	46
3.4. BULGULAR	50
3.4.1. Arazi Çalışması Sırasında Elde Edilen Bulgular	50
3.4.2. Ofis Çalışmasına Ait Bulgular.....	52
3.4.2.1. İstatiksel Analiz Bulguları	52
3.4.2.2. Analitik Hiyerarşi Süreci Bulguları	86
3.4.2.3. Coğrafi Bilgi Sistemleri Bulguları	91

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	106
KAYNAKÇA	111

EKLER.....	131
-------------------	------------

KISALTMALAR LİSTESİ

AHP	: Analitik Hiyerarşi Prosesi
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemleri
CF	: Grup Topluluk Ormanları
CFM	: Ortak Orman Yönetimi
CI	: Tutarlılık İndeksi
CR	: Tutarlılık Oranı
NTEP	: Kereste Dışı Orman Ürünleri
OBK	: Orman Bitişiği Köy
ODBÜ	: Odun Dışı Bitkisel Orman Ürünleri
ODOÜ/NWFP	: Odun Dışı Orman Ürünleri
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
OİK	: Orman İçi Köy
PFM	: Katılımcı Orman Yönetimi
RI	: Rastgele İndeks Değeri
λ max	: Lambda Max- Karşılaştırma Parametrelerinden Birisi

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.3. 1. Orman Köylüsü Odaklı Ekoturizm Alanları Kapsamında Belirlenen Faktörler ve Kriterler.....	48
Tablo 3.4. 1. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evlerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı.....	52
Tablo 3.4. 2. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evlerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Normallik Testi	53
Tablo 3.4. 3. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin ya da Tarım Arazilerinin Olup Olmaması Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı	54
Tablo 3.4. 4. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin ya da Tarım Arazilerinin Olup Olmaması Değişkenlerinin Normallik Testi	55
Tablo 3.4. 5. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı 3	56
Tablo 3.4. 6. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Normallik Testi.....	56
Tablo 3.4. 7. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bağlı Bulundukları Orman İşletmesinde Yarı Zamanlı Çalışarak Gelir Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı	57
Tablo 3.4. 8. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bağlı Bulundukları Orman İşletmesinde Yarı Zamanlı Çalışarak Gelir Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Normallik Testi	58
Tablo 3.4. 9. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Yakacak Odun Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı	59
Tablo 3.4. 10. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Yakacak Odun Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Normallik Testi	60

Tablo 3.4. 11. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Odun Dışı Orman Ürünleri Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı.....	61
Tablo 3.4. 12. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Odun Dışı Orman Ürünleri Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Normallik Testi.....	62
Tablo 3.4. 13. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Kadın ya da Erkek Olması Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı	63
Tablo 3.4. 14. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Kadın ya da Erkek Olması Değişkenlerinin Normallik Testi.....	64
Tablo 3.4. 15. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yaş Aralığı Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı	65
Tablo 3.4. 16. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yaş Aralığı Değişkenlerinin Normallik Testi	66
Tablo 3.4. 17. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evli ya da Bekar Olması Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı	68
Tablo 3.4. 18. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evli ya da Bekar Olması Değişkenlerinin Normallik Testi.....	68
Tablo 3.4. 19. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Eğitim Durumu Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı 10.....	70
Tablo 3.4. 20. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Eğitim Durumu Değişkenlerinin Normallik Testi.....	72
Tablo 3.4. 21. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yapmış Oldukları Mesleklere İlişkin Değişkenlerin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı.....	73
Tablo 3.4. 22. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yapmış Oldukları Mesleklere İlişkin Değişkenlerin Normallik Testi	76
Tablo 3.4. 23. Değişkenlere İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	77
Tablo 3.4. 24. Değişkenlere Yönelik İkili Karşılaştırma Sonuçlarına İlişkin Pearson Correlation Analizi.....	78

Tablo 3.4. 25. İkili Karşılaştırma Matrisi	87
Tablo 3.4. 26. Normalize Karar Matrisi	88
Tablo 3.4. 27. Özvektörün Hesaplanması.....	89
Tablo 3.4. 28. Özdeğerin Hesaplanması.....	89
Tablo 3.4. 29. En Büyük Özdeğerin Hesaplanması.....	90
Tablo 3.4. 30. Çalışma Alanına Bağlı Köylerin Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları	92
Tablo 3.4. 31. Çalışma Alanı Bitki Örtüsü Varlığı Analizi ve Alansal Dağılımları .	93
Tablo 3.4. 32. Çalışma Alanı Doğa Turizm Alanları Analizi ve Alansal Dağılımları	94
Tablo 3.4. 33. Çalışma Alanı Orman Yolları Ağı Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları	96
Tablo 3.4. 34. Çalışma Alanı Hidroloji Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları ..	97
Tablo 3.4. 35. Çalışma Alanı Eğim Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları	98
Tablo 3.4. 36. Çalışma Alanı Odun Üretim Sahalarına Uzaklık Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları	99
Tablo 3.4. 37. Çalışma Alanı Yaban Hayatı-Avlak Analizi ve Alansal Dağılımları	100
Tablo 3.4. 38. Çalışma Alanı Madencilğe Uzaklık Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları	101
Tablo 3.4. 39. Çalışma Alanı Orman Köylüsü Odaklı Ekoturizme Uygun Alanların Alansal Dağılımları	102
Tablo 3.4. 40. Giresun'a Bağlı Orman Köylerinin En Uygun Alan Kapsamında Alan Büyüklüğüne Göre Sıralaması	103

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.2. 1. 2006-2021 Yıllarına İlişkin Orman Suçları Grafiği.....	12
Şekil 3.2. 1. Şeyhli Köyü Arazi Çalışmasına İlişkin Görseller.	41
Şekil 3.2. 2. Güneyköy Orman Köyü Pembe Köşk Müzesi.....	41
Şekil 3.2. 3. Pınarlar-Süllü Arazi Çalışmasına İlişkin Görseller.....	41
Şekil 3.2. 4. Dereli İlçesi Arazi Çalışmasına İlişkin Görseller	43
Şekil 3.2. 5. Dereli İlçesi Kümbet Yaylası Arazi Çalışmasına İlişkin Görseller	43
Şekil 3.4. 1. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evlerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Histogram Grafiği	53
Şekil 3.4. 2. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin ya da Tarım Arazilerinin Olup Olmaması Değişkenlerinin Histogram Grafiği	55
Şekil 3.4. 3. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Histogram Grafiği.....	57
Şekil 3.4. 4. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bağlı Bulundukları Orman İşletmesinde Yarı Zamanlı Çalışarak Gelir Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Histogram Grafiği	59
Şekil 3.4. 5. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Yakacak Odun Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Histogram Grafiği.....	61
Şekil 3.4. 6. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Odun Dışı Orman Ürünleri Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Histogram Grafiği.....	63
Şekil 3.4. 7. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Kadın ya da Erkek Olması Değişkenlerinin Histogram Grafiği.....	65
Şekil 3.4. 8. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yaş Aralığı Değişkenlerinin Histogram Grafiği	67
Şekil 3.4. 9. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evli ya da Bekar Olması Değişkenlerinin Histogram Grafiği.....	69
Şekil 3.4. 10. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Eğitim Durumu Değişkenlerinin Histogram Grafiği.....	72
Şekil 3.4. 11. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yapmış Oldukları Mesleklere İlişkin Değişkenlerin Histogram Grafiği.....	76

Şekil 3.4. 12. Giresun İline Bağlı Köyler Analizi Haritası	92
Şekil 3.4. 13. Giresun İli Bitki Örtüsü Varlığı Analizi Haritası.....	93
Şekil 3.4. 14. Giresun İli Doğa Turizm Alanlarına Erişim Analizi Haritası.....	94
Şekil 3.4. 15. Giresun İli Orman Alanlarına Erişim Analizi Haritası	95
Şekil 3.4. 16. Giresun İli Yüzey Sularına Erişim Analizi Haritası	96
Şekil 3.4. 17. Giresun İli Eğim Analizi Haritası	98
Şekil 3.4. 18. Giresun İli Odun Üretim Sahaları Analizi Haritası.....	99
Şekil 3.4. 19. Giresun İli Yaban Hayatı Analiz Haritası.....	100
Şekil 3.4. 20. Giresun İli Madencilğe Uzaklık Analizi Haritası	101
Şekil 3.4. 21. Giresun İli Orman Köylüsü Odaklı Ekoturizm Alanları Uygunluk Haritası	102
Şekil 3.4. 22. Giresun İli Orman Köyleri İle Ekoturizm Alanları Uygunluk Haritası	105

GİRİŞ

Dünya genelinde artış gösteren çevre üzerindeki duyarlılık, turizm pazarına da yansımaktadır. Öyle ki doğal alanlara yönelik yapılan seyahat, o bölgede yaşayan halkın ve seyahat eden bireylerin kaynakların değeri konusunda bilgilendirilerek çevresel bilinci de artırmalıdır. Dolayısıyla turizm pazarı içerisinde doğaya dayalı turizm olarak nitelendirilen ekoturizm, sürdürülebilir bir kalkınma aracı olarak görülmektedir. Ekoturizmin birincil amaçları arasında ise sadece sürdürülebilir kaynak kullanımını teşvik etmek değil ekonomik kalkınma, kaynak koruma, kültürel canlandırma gibi unsurlar da yer almaktadır (Şerefoğlu, 2009:31-35).

Ekoturizm, amaçları doğrultusunda ve bir planlama dahilinde gerçekleştirildiği zaman kırılğan ya da sulak alanlar gibi hassas ekosistemlerin korunması, sürdürülebilir kullanımın sağlanması ve yöre halkının gerek sosyal gerekse ekonomik gelişiminin artması için bir araç işlevi görebilmektedir (Demir, 2011:27-29). Aynı zamanda ekoturizm, sezonluk gerçekleştirilen kitle turizminin aksine turizmi yıl içerisinde dengeli olarak yaymakta, doğal çevreye yönelik baskıyı azaltmakta, tahribatı önlemeye yönelik uzun vadeli ekonomik çıkarı ve planlamayı gözetmektedir (Öztunalı-Kayır, 1998:304; Özkan-Yürik, 2003:2-4).

Ekoturizmin gelişmesi aktivite çeşitliliği, doğal kaynakların korunması, hazır girişimcilerin bulunma zorluğu, yöre halkının katılım istekliliği gibi bir takım zorlukları da beraberinde getirmektedir. Öyle ki bu gelişimin sağlanması bununla birlikte de eksiksiz uygulanması için destinasyonun durum analizi yapılarak potansiyelini geliştirmeye yönelik çalışmalar başlatılmalıdır (Tseng, C. Lin, C.W. Lin, Wu ve Sriphon, 2019:1320-1322). Belirlenen potansiyel değerlendirmesinin ardından da yöre halkının desteği sağlanmalı, destinasyonun tanıtımları yapılmalı ve planlamalar tamamlanmalıdır (Öztekin, 2021:175).

Bu turizm türü içerisinde botanik (bitki inceleme), doğa fotoğrafçılığı, yaban hayatı gözleme, flora keşif yürüyüşü, orman ürün keşif gezisi, arboretumlar, mantar toplama, lavanta hasatı, Eko-Gastronomi vb. aktiviteler yapılmaktadır (Topsakal ve Dinç, 2021:131). Dolayısıyla ekoturizm doğa tabanlı turizm çeşitliliğindeki

kullanımı yönüyle de farklı disiplinlerde çalışma konusu olmaktadır. Buna paralel olarak orman varlıkları tabanlı ekoturizm çalışmaları da günden güne artmaktadır.

Ekoturizm gelirlerinin büyük ölçüde ekoturizm destinasyonundaki yöre halkına yarar sağladığı ve yöre halkının toplumun en yoksul kesimini oluşturan hem dağ hem de orman köylüleri ile pansiyon işleten aile grupları olduğu bilindiğinden bu kesim ekoturizm aracılığıyla ekonomik olarak iyileşme gösterecektir (Özgen, 2010:1410). Bu doğrultuda mevcut tez ile de Giresun ili kapsamında orman köylüsü odaklı en uygun ekoturizm alanlarının tespit edilmesi ve haritalandırılması amaçlanmaktadır. Böylece ekoturizm alanlarının planlanmasında orman köylüsü odaklı planlama imkanları ortaya çıkarılabilecektir. Çalışmayla orman köylüsünün güncelde yaptığı işlerin planlamaya dahil edilmesi ile hem orman köylüsünün ekonomik bir iş fırsatından doğru bir şekilde faydalabilmesi hem de ekoturizm kavramının benimsenmesi konusundaki eksikliklerin giderileceği düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde, orman köyü ve orman köylüsü ile ekoturizm ilişkisi bağlamında yapılan araştırmalar sonucunda oluşturulan hipotez ise şu şekildedir:

H1: Orman köylüsünün ekoturizm alanlarının belirlenmesi ve planlanması üzerinde anlamlı bir ilişki vardır.

Tezin amacına yönelik olarak ilk bölümde, orman varlıkları kavramı, özellikleri ve yönetimi; orman köyü ve orman köylüsü kavramı ile sosyo-ekonomik etkilerine yer verilmiştir. İkinci bölümde, ekoturizmin kavramsal çerçevesi ve etkileri; orman varlıklarının ekoturizm amacı ile kullanımı ve buna bağlı olarak da orman varlıklı faaliyet türleri; ilgili yapılmış bazı araştırmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise araştırmanın yöntemine bağlı olarak arazi ve ofis çalışmaları ile istatistiksel analizler, analitik hiyerarşi süreci ve coğrafi bilgi sistemlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Son bölümde ise sonuç ve öneriler verilerek tez sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.ORMAN VARLIĞI

1.1. ORMAN VARLIĞI

Latince kökenli olan orman kelimesi, yerleşim yeri dışındaki kırsal ve boş alanları ifade eden *Foris* sözcüğünden gelmektedir. Her ne kadar çeşitli bilim dalları için farklı şekillerde tanımı yapıyor olsa bile turizm endüstrisi açısından orman, doğa turizmi ve dinlenme için *turistik bir mahal* ya da *turistik bir alt yapı* şeklinde değerlendirilmektedir (Eryılmaz ve Tolunay, 2015:19). Ormanlar, gerek hizmet üretimini gerek mal üretimini gerekse toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya ilişkin fonksiyonlara sahip olan doğal ve yenilenebilir bir kaynak olarak ifade edilmektedir (Ünver ve Acar, 2005:128). Ormanların sağlamış olduğu ekosistem ürün ve hizmetlerinden (sağlayıcı, düzenleyici, kültürel destekleyici) ormancılık, turizm ve rekreasyon, tarım ve hayvancılık, içme suyu ve avcılık sektörleri fayda sağlamaktadır (Bobat, 2022:184).

Yenilenebilen doğal bir varlık olan ormanların sahip bulunduğu potansiyel yararlar şu şekilde incelenebilir (Eryılmaz ve Tolunay, 2015:19):

- Politik güven ve ekonomik güç (örneğin hammadde sağlayarak) kaynağı olması,
 - Turistik, sportif ve estetik hizmetler sağlaması,
 - İklim üzerinde olumlu etkiler yaratması,
 - Sosyo-ekonomik katkıda bulunması,
 - Suları düzenlemesi ve su sağlaması (örneğin yapraklarla yağmuru tutması ya da infiltrasyon),
- Toplum sağlığına (örneğin orman ağaç ve bitkilerinden ürün elde etme) hizmet etmesi,
- Toprağı (örneğin su ve rüzgâr erozyonu) ve toprağın verimliliğini koruması,
- Ulusal savunmaya (örneğin savaş araç, gereç ve tesisleri) hizmet etmesi,

- Orman ürünlerinin kaynağını (odun ürünleri ile odun dışı orman ürünleri) oluşturmaları.

Orman varlıkları, ormanlardan elde edilen *odun ve odun dışında kalan yan ürünler* olarak belirtilmektedir (Kurt, Karayılmazlar, İmren ve Cabuk, 2016:158). Öyle ki orman varlıkları asli/asıl ve tali/yan orman ürünleri olarak iki şekilde üretilmektedir. Asli orman ürünlerini direk, lif, sanayi odunu, tomruk ve yakacak odun oluşturmaktadır. Tali orman ürünlerini ise hem bitkisel ürünler (çiçek, mantar, mazı, meyve, palamut, reçine, sığla yağı, yaprak vb.) hem de orman ve ormanındaki çakıllar, hayvanlar, içme suları, madenler, su ürünleri (balıklar) ve taş ocakları oluşturmaktadır (Mülayim, 2019:3-4). Diğer taraftan orman varlıkları, orman işletme şefliğince hazırlanan orman amenajman planlarıyla (10 ile 20 yıllık) yönetilmektedir.

1.1.1. Odun Hammaddesi

Odunlaşma terimi bitkilerin odun halini alması için geçen vejetasyon dönemi sonu ya da genç sürgünlerin odun halini alması olarak ifade edilmektedir (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2015:218). Odun terimi ise yakılma amacıyla kesilmiş veya parçalanmış ağaç olarak belirtilmektedir (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2021). Endüstri içerisinde en fazla odun hammaddesi kullanılmakta olup dünya genelinde on bin kadar kullanım alanına sahip olduğu düşünülmektedir (Örs ve Keskin, 2001:23-54; Ünver ve Acar, 2005:128).

Asli orman ürünü olarak belirtilen odun hammaddesinin üretimi; boy ve çap yönünden ergin halde bulunan aynı zamanda da idari yaşını doldurmuş ağaçların yapacak (kâğıtlık odun, lif yonga odunu, maden direği, sanayi odunu, tel direği ve tomruk niteliğindeki hammaddeleri içeren odun) ve yakacak odun talebini karşılaması amacıyla yapılmaktadır. Odun hammaddesinin üretiminde; ana ya da ara depolara nakliyat, bölmeden çıkarma, dal alma, depoda tasnif-istif, kabuk soyma, kesme, odun işleme merkezlerine nakliyat, orman yolu kenarında istif, tomruklama (boylara bölünmesi) ve yükleme gibi birbiriyle ilişkili aşamalar bulunmaktadır (Acar ve Eroğlu, 2001:61).

1.1.2. Odun Dışı Orman Ürünleri

Ormanın temel kaynağı olan odun hammaddesinin dışında kalan her çeşit hayvansal ve bitkisel ürünler, odun dışı orman ürünleri (ODOÜ) olarak ifade edilmektedir. Odun dışı orman ürünlerinin en önemli kısmını ise odun dışı bitkisel orman ürünleri oluşturmaktadır (Kurt, Karayılmazlar, Imren ve Cabuk, 2016:158).

Davidson-Hunt, Duchesne ve Zasada (2001:5-8) araştırmalarında, odun dışı orman ürünlerini *odunun dışında kalan, tüketim amacı taşıyarak veya taşımadan insanlar için bir DEĞER ifade eden, ormanlık mekanlarda farklı formlarda bulunabilen biyolojik organizmalar* olarak belirterek odun dışı orman ürünü terimi konusundaki belirsizliğe değinmişlerdir. Vance, Borsting, Pilz ve Freed (2001:13-17) ise odun dışı orman ürünü terimini *odunun dışında kalan, ormandan hasat edilen, bitki, liken, mantar ve diğer organizmalar* olarak ifade etmiştir.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı (2015) odun dışı orman ürünlerini; mantar, çalı, otsu bitkilerinden elde edilen yağlar, ağaççık ve ağaçlarla bunların kök, tohum, kabuk, soğan, sürgün, yumru, yaprak, meyve ve rizomları şeklinde tanımlamıştır. Ayrıca hayvan yemi, süs bitkileri ile diğer bitkisel ürünler ve aromatik bitkiler de odun dışı orman ürünü olarak kabul edilmektedir.

Odun dışı orman ürünleri (NWFP/Non-Wood Forest Products) için ortak bir tanım konusunda araştırmacılar arasında anlaşma olmamasına rağmen Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) (1995), NWFP'lerin tanımı olarak *“odun dışındaki biyolojik kökenli mallar ile ormanlardan ve müttefik arazi kullanımlarından elde edilen hizmetleri”* benimsemektedir. Benzer şekilde FAO (2008), NWFP'leri *“ormanlardan, diğer ağaçlık alanlardan ve ormanların dışındaki ağaçlardan elde edilen, odun dışındaki biyolojik kökenli ürünlerden oluşan ürünler”* olarak tanımlayarak orman hizmetlerini hariç tutmaktadır. Sonuç olarak, NWFP terimi, ormanlardan elde edilen çok sayıda ürün ve hizmeti içeren bir şemsiye terim olarak ortaya çıkmaktadır (Perera, 2011).

Kereste dışı orman ürünleri (NTFP) genellikle yöre halkı tarafından ticaret veya satış amacıyla toplanarak katma değerli ürünler olarak ya da ham şekilde kullanılmaktadır (Phounvisouk ve Ting, 2014:14-22). Ham ürünler, ormanda bulunan ve toplandığı haliyle satılan NTFP'ler iken, yöre halkının NTFP'yi ham ürünlerin değerinin üzerinde satmalarına izin veren bir süreçten (örneğin çay haline

getirmek) geçirmesine ise katma değer denilmektedir (Phounvisouk ve Ting, 2014:15-16). Aynı zamanda Topay’a (2011:58-59) göre odun dışı orman ürününü “rekreasyonel hizmetler” de temsil etmektedir.

1.1.3. Orman Varlıklarından Fayda Sağlama Şekilleri

İnsanlar orman varlıklarını ilaç, yemeklik/gıda, yem, yakıt, kereste, tarım aletleri ve diğer çeşitli amaçlarla kullanmaktadır. Bu kaynakların insanların geçimi ve ekolojik güvenlik açısından önemini göz önünde bulundurarak, onları keşfetmek ve korumak için çaba sarf edilmesi gerekmektedir (Arya ve Tewari 2020).

Davidson-Hunt, Duchesne ve Zasada (2001) ve Chamberlain, Cunningham ve Nasi’ nin (2004) bu alandaki araştırmaları incelendiğinde;

- **Çevresel ürünler:** Biyo-pestisitler, biyo-yakıtlar, geri dönüşüm ürünleri vb.
- **Dekoratif ve estetik ürünler:** Ahşap el ürünleri, çelenkler, çiçek aranjmanları, doğal boyalar, kabuk ürünler, kozalak ürünler, yılbaşı ağaçları, yontular vb.
- **Gıda ürünleri:** Baharatlar, bal, çaylar, alkoller, karamelalar, mantarlar, meyveler, sebzeler, şuruplar, tatlandırıcılar, temel yağlar, tereyağları, tohumlar vb.
- **Malzemeler ve imalat ürünleri:** Alkol, boyalar, dolgu materyalleri, ip ve halatlar, kokular, kumaş, lignosülfonat, mum, reçine, temel yağlar, terebentin tütsüler, yapışkanlar vb.
- **Peyzaj ve bahçe ürünleri:** Çalılar, malçlar, otlar, peyzaj ağaçları, toprak iyileştirme ürünleri, yabani çiçekler vb.
- **Sağlık ve kişisel bakım ürünleri:** Aromatik yağlar, bitkisel sağlık ürünleri, hayvan bakım ürünleri, ilaçlar, kokular, kozmetikler, parfümler, sabunlar şampuanlar, temel yağlar vb.
- **Tüketilmeyen odun dışı orman ürünleri:** Biyolojik çeşitliliğin korunması, doğal ve kültürel mirasa dayalı turizm ile eğitim, rekreasyon, su kalitesi

vb. biçiminde orman varlıklarından faydalanma şekillerini yedi grupta sınıflandırabiliriz.

1.1.4. Odun Hammaddesi ve Odun Dışı Orman Ürünlerinin Üretimi

Orman köylüsünün devlet ormanlarından yararlanma hakkı ilk defa 1870 tarihli Orman Nizamnamesi ile doğmuştur. Ormanların korunması ve geliştirilmesi ise 1882 Anayasası'nın 169. Maddesinde *“Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. ... Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir...”* hükmü ile düzenlenmiştir.

Ormanların yönetimi 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 26. Maddesi'nde *“Orman insan ilişkilerinde, ormanın korunması, kullanma değerlerinin esastutulması, ormancılıkta ve amenajman planlarında çok taraflı faydalanma esaslarını getirmek maksadıyla; Devlet ormanlarından yapılacak istihsal, Tarım ve Orman Bakanlığınca tespit olunacak esaslar dairesinde ve amenajman planlarına göre Devlet tarafından yapılır veya 40. madde hükümleri dairesinde yaptırılabilir”* hükmü ile faydalanmayı amenajman planlarına bağlamıştır.

Ormanlardan faydalanma sonucu gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinin yönetimine ilişkin olarak; 2004-2023 yılları arasını kapsayan Ulusal Ormancılık Programı incelendiğinde beş farklı noktada ekoturizm kelimesi geçtiği görülmektedir. Bu doğrultuda, 3.3.2. maddenin 3.3.2.1. politikasında *“Toplumdunormanların sosyal ve kültürel hizmetlerinden (rekreasyon, ekoturizm, peyzaj, av- yaban hayatı, avcılık, eğitim, vb.) faydalanma ile ilgili mevcut ve gelecekdönemlerdeki talep ve beklentileri ile bu hizmetlerin yükselen değerleri, ülkeninsürdürülebilir kalkınmasına katkılarının önem ve potansiyelleri konusunda orman teşkilatında ve diğer ilgili kurumlarda ve ilgi gruplarında gerekli bilgilenme vebilinçlenmenin sağlanması”* olarak; 3.2. maddenin 3.2.1. politikasında *“Toplumdunormanların sosyal ve kültürel hizmetlerinden (rekreasyon, ekoturizm, peyzaj, avyaban hayatı, avcılık, eğitim, vb.) faydalanma ile ilgili mevcut ve gelecek dönemlerdeki talep ve beklentileri ile bu hizmetlerin yükselen değerleri, ülkeninsürdürülebilir kalkınmasına katkılarının önem ve potansiyelleri konularındaki yeterli*

bilgilerin elde edilmesi için araştırma ve değerlendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesi. Orman teşkilatında, orman köylüleri arasında ve diğer ilgi gruplarında bilinçlendirme ve ilgi artırma çalışmalarının orman teşkilatı ile diğer ilgi grupları işbirliği ile gerçekleştirilmesi (2008 yılına kadar) ve sürdürülmesi” olarak; 3.4. maddenin 3.4.3. politikasında “Orman köylülerinin ve örgütlerinin, ormanların ürünlerinden ve hizmetlerinden (odun ve odun dışı orman ürünlerinin yetiştirilmesi, hasadı, işlenmesi, pazarlanması, küçük su kaynaklarından faydalanma, uygun alanlarda çok amaçlı ağaçlandırmalar, hayvan yemi faydalanması, silvipastoral uygulamalar, ekoturizm, köy avlakları, balıkçılık, vb.) faydalanma kapasitelerinin güçlendirilmesine yönelik çalışmaların (eğitim, pilot çalışmalar, finans desteği, vb.), orman köy örgütleri, orman teşkilatı, sivil toplum örgütleri ve diğer ilgili kuruluşların ortak ve eşgüdümlü çalışmaları ile gerçekleştirilmesi” olarak; 3.3.2.1 politikanın 3.2.1. stratejisinin 109. eyleminde “Hızla kentleşen ve değişen toplumun ormanların sosyal ve kültürel hizmetleri (rekreasyon, kent ormanları, ekoturizm, peyzaj, avcılık, sportif balıkçılık, vb.) ile ilgili talep ve beklentiler ile bu hizmetlerin yerel ve ülke ekonomilerine potansiyel katkıları konusunda envanter, araştırma değerlendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesi” olarak; 3.3.2.3 politikanın 3.2.3. stratejisinin 115. eyleminde ise “Ormanlıkyörelerde yerel köylülere dayalı olmaya ağırlık veren uygun ekoturizm modellerinin geliştirilmesine yönelik bir pilot projenin hazırlanması ve uygulanması. Bu uygulamaların uygun tedbirlerle (eğitim, kredi, teknik yardım, vb.) desteklenmesi ve yaygınlaştırılması” olarak geçmektedir. Öte yandan ekoturizmle ilgili doğa koruma ölçütü programda yer almamakla birlikte ekoturizm tanımlarında belirtilmesine rağmen ormancılık sektörünce nasıl algılandığı da bu programdan anlaşılamamaktadır (Ok, 2010:55-57).

Orman Genel Müdürlüğü (OGM) 2019-2023 yılı Stratejik Planı incelendiğinde dört kurumsal amaca sahip olduğu ve içerisinde hedefler barındırdığı görülmektedir. Ekoturizm “ormanların ürettiği mal ve hizmetlerden toplumun optimum düzeyde faydalanmasını sağlamak” amacı içerisinde yer almaktadır. Bu amaç kapsamında Hedef 3.3’de “ekoturizm hizmetleri yaygınlaştırılacak, odun dışı orman ürün çeşitliliği ve üretimi artırılacaktır” şeklinde kabul edilmiştir. Bu kapsamda “ekoturizm alanları belirlenecek, odun dışı orman ürünlerinden

yararlanmanın geliştirilmesi, üretilen ve pazarlanan ürün miktarının ve yerel köylülerin bu ürünlerden elde ettikleri gelirlerin artırılması yönünde çalışma yapılacaktır” olarak kabul edilmiştir. Hedef incelendiğinde Ekoturizm Yönetim alanının, 2018 yılında 5 başlangıç değerinden 2023 yılında 30’a yükseleceği; Bal ormanı sayısının 2018 yılında 450 başlangıç değerinden 2023 yılında 720’ye yükseleceği; Defne rehabilitasyonunun 2018 yılında 511 başlangıç değerinden 2023 yılında 2000’e yükseleceği; Trüf ormanının 2018 yılında 245 başlangıç değerinden 2023 yılında 525’e yükseleceği; Reçine üretim miktarının 2018 yılında 205 başlangıç değerinden 2023 yılında 2000’e yükseleceği yönünde bir göstergeye yer verilmiştir. Ayrıca bu stratejilerin ekoturizm hizmetlerine yönelik olarak toplumsal taleplerin karşılanmasında da etkili olacağı belirtilmiştir. Ek olarak ekoturizm talep ve beklentilerini karşılamak için yeni yönetim alanlarının turizme kazandırılması ihtiyacı mevcuttur. Öyle ki Ok (2010:58-59) tarafından da belirtildiği üzere odun dışı orman ürünleri üzerindeki farkındalığın artırılması ve talebin karşılanması sürdürülebilir şekilde pazara arz edilmesi de ihtiyaçlardan bir diğeridir.

1.2. ORMAN KÖYÜ VE ORMAN KÖYLÜSÜ

Orman köyü “*orman içi ve ormana bitişik köy*” olarak ifade edilirken orman köylüsü ise daimî olarak bu köylerde ikamet eden orman köyü nüfusuna kayıtlı yerel halk olarak tanımlanmaktadır (Alkan ve Toksoy, 2008:38; Eker ve Nazik, 2017:45; Durkaya, Kaptan, Durkaya, Önal ve Erdoğan, 2017:253). Bir diğer açıdan 1982 Anayasası’nın 170. Maddesine göre orman köylüsü “*ormanlar içinde veya bitişikindeki köyler halkı*” olarak tanımlanmıştır. Ancak 13.06.2012 tarih ve 28322 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan orman köylülerinin kalkındırılmalarının desteklenmesi faaliyetlerine ilişkin yönetmelik gereği “Orman içi köy” ve “Ormana bitişik köy” kavramları “Orman Köyü” olarak birleştirilmiştir (Orman Genel Müdürlüğü, 2023).

YADA’nın orman köyü sınıflandırmasında merkezi köyler (rakım 250 metrenin altında), geçiş köyleri (rakımı 250-750 metre aralığında) ve dağ köyleri (rakım 750 metreden yüksek) olmak üzere üç köy tipi belirlenmiştir. Bu

sınıflandırmaya göre merkezi köylerin hane sayısı 250’den fazla iken geçiş köylerinde 100’den az hanenin, dağ köylerinde ise 100 ile 250 hanenin barınmakta olduğuna yer verilmiştir (YADA, 2018:17).

Orman köylüsü, Türkiye ormancılığı üzerinde önemli bir pay elde ederek kırsalda yaşayan en düşük gelire sahip kesimi oluşturmuş aynı zamanda da ormandan etkilenerak fayda sağlamıştır (Geray, 1989; Coşkun, 1998; Özden, Alkan ve Korkmaz 2002; Toksoy, Ayaz, Şen ve Özden 2005; Türker ve Aydın, 2010). Öyle ki orman köylüsünün ormanlar içinde ve bitişiğindeki ikameti, önceleri kazanç elde etmek için ormanlardan usulsüz faydalanmayı artırırken sonraki süreçte ise nüfusa bağlı azalmanın etkisiyle fayda düzeyinde de düşüşler meydana getirmiştir (Coşkun, 1998). Ayrıca orman köylüsü hem ormandan faydalanmış hem de üretim faaliyetlerine katılarak önemli bir işgücü oluşturmuştur (Daşdemir ve Kanburoğlu 2009).

Orman Genel Müdürlüğü verilerine göre Türkiye’de yıl bazlı orman köy sayısı ve nüfus dağılımı incelendiğinde:

2012 yılında ormana bitişik köy sayısı 14 212 iken, nüfus 4 931 551,
 2013 yılında orman köyü sayısı 21 549 iken, nüfus 7 332 264,
 2014 yılında orman köyü sayısı 21 723 iken, nüfus 7 157 826,
 2015 yılında orman köyü sayısı 22 342 iken, nüfus 7 096 483,
 2016 yılında orman köyü sayısı 22 661 iken, nüfus 7 114 577,
 2017 yılında orman köyü sayısı 22 712 iken, nüfus 7 013 592,
 2018 yılında orman köyü sayısı 22 847 iken, nüfus 6 827 500,
 2019 yılında orman köyü sayısı 22 941 iken, nüfus 6 970 077,
 2020 yılında orman köyü sayısı 23 100 iken, nüfus 7 034 738,
 2021 yılında ise orman köyü sayısı 23 111 iken, nüfus güncel olarak 7 451 124’tür.

1.2.1. Orman Köyü Kavramı ve Orman Köylüsü Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkiler

1.2.2. er bir yörenin kültürü, iklimi, topografyası farklıdır ve bu farklılıkların tamamı yöre halkının sosyal, kültürel ve ekonomik yapısında çeşitlilikler oluşturmaktadır. Aynı zamanda bu farklılıkların sonuçları orman-köylü ilişkileri veya

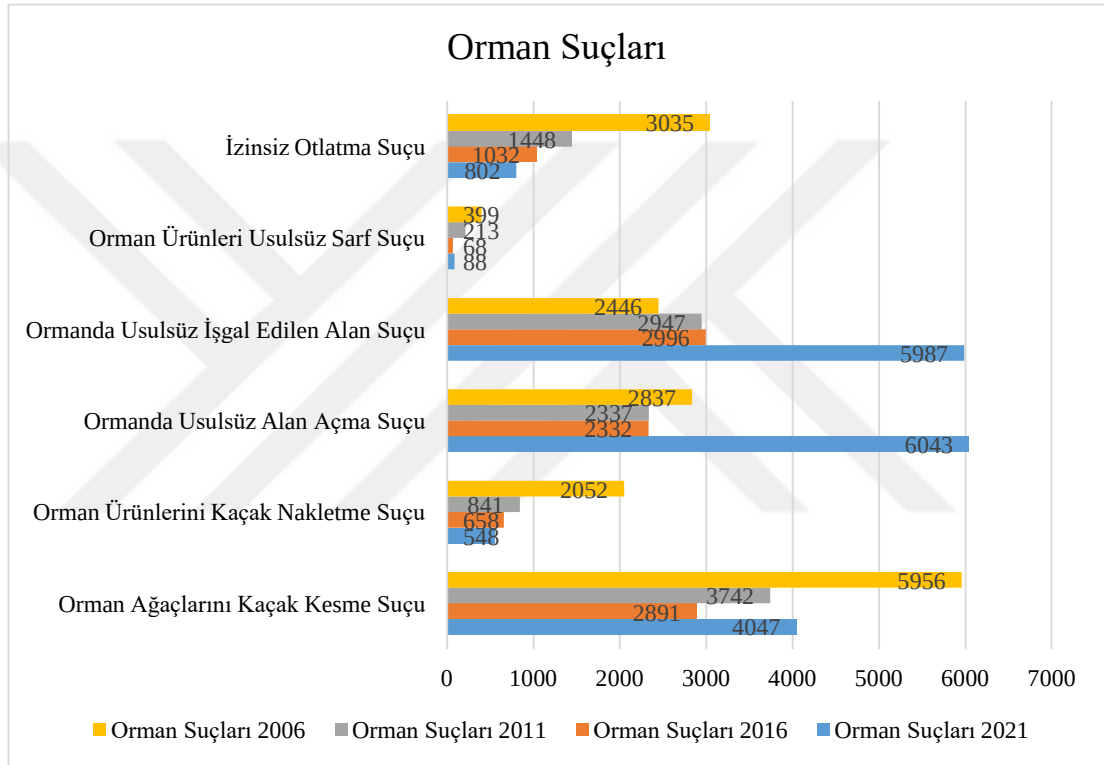
çatışmalarına da yön vermektedir (Durkaya, Kaptan, Durkaya, Önal ve Erdoğan, 2017).

Orman köylüsünün orman ile ilişkileri incelendiği zaman ormanlardan faydalanmanın büyük önem taşıdığı görülmektedir. Ancak bu faydalanma kaynakların tükenme riski gibi bir takım sorunları da beraberinde getirmiştir. Özel kanun statüsünde bulunan orman arazisini ya da varlığını korumanın bir yolu olarak orman suçlarına ilişkin kanunlar ihdas edilmiştir. Bu konudaki ilk yöntem ise hem ormanlardan yararlanmaların yasaklanması hem de usul ve esaslara aykırı hareket eden bireylere yönelik cezai müeyyidelerin uygulanması olmuştur. Güneş (2004:143)ise bu yönteme *ormanları ceza hukuku prensipleri yoluyla koruma* demiştir. Bu doğrultuda Türkiye’de orman suçları 6831 sayılı Orman Kanunu başta olmak üzere, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu, 4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanunu ile 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu’nda da düzenlenmiştir (Elvan, 2005:238).

6831 sayılı Orman Kanunu’nun Ceza Hükümleri başlığı içerisinde yer alan 91’inci ve 116’ncı maddeleri arasında orman suçları ile kabahatleri belirtilmiştir. Bu kanuna göre orman suçları; *ağaç kesme* (md. 91), *işgal ve faydalanma* (md. 93), *kaçak emval bulundurma* (md. 108), *anız yakma ve orman yangını* (md. 110), *orman suçlarının muhafaza ormanı veya milli park olarak ayrılmış ormanlarda işlenmesi* (md. 111) olarak sayılmıştır. Ayrıca kabahatler ise *devlet ormanlarından her çeşit orman örtüsü, bitki, tohum vb. çıkarmak* (md. 14/C-E’ye atıf olarak md. 94/3), *nakliye tezkeresini değiştirmeden nakliyat yapanlar, orman emvalini damgasız olarak istif yerine götürmek* (md. 10/4), *orman idaresince belirlenen yerlerden başkayerlerde konaklamak* (md. 76/A’ya atıf olarak md. 110/1), *orman sayılmayan yerlerdeki ağaç ve ağaççık sahiplerinin, bunlardan yasada belirtilen esaslar dışında faydalanması* (md. 116), *orman yangınlarını söndürmeye gitmemek ya da gidipte çalışmamak* (md. 105), *ormanlara izinsiz hayvan sokmak, ormana başıboş hayvan girmesine sebep olmak* (md. 95), *köylülere zati ilaçları ile köy müşterek ihtiyaçları için verilen yapacak orman emvalinin elden çıkarılması* (md. 98) ve *orman yetiştirme ve fidanlık kurma hükümlerine riayet etmemek* (md. 67’ye atıf olarak md. 103), olarak nitelendirilmiştir (Gürsoy, Kırımlı, Ata, Toros, Akıncı, Yılmaz ve Bozok, 2018:18-20). Diğer taraftan 1988-2021 yılları orman suçları incelendiği

zaman orman ağaçlarını kaçak kesme, orman ürünlerini kaçak nakletme, ormanda usulsüz alan açma, ormanda usulsüz işgal edilen alan, orman ürünleri usulsüz sarf ve izinsiz otlatma suçlarının olduğu görülmektedir (Orman Genel Müdürlüğü, 2023). Bu doğrultuda Orman Genel Müdürlüğü'nden elde edilen verilerinden Şekil 1.2. 1. oluşturulmuştur.

Şekil 1.2. 1. 2006-2021 Yıllarına İlişkin Orman Suçları Grafiği

Yukarıda verilen Şekil 1.2.1'e göre de 2021 yılında usulsüz işgal ve usulsüz alan açma suçlarının artış gösterdiği görülmektedir. Diğer tarftan kaçak ağaç kesiminin de 2021 yılında tekrardan artış göstermeye başladığı anlaşılmaktadır. Bu sorunlarla birlikte gecekondulaşma, kentler ve çevresindeki orman ve tarımlarının tahrip olması, su havzalarının tahrip olması veya su kaynaklarının azalması, taşıt sayısının artması sonucunda ulaşımında yetersizlik, eğitim, sağlık ve kültürel gereksinimlerin yeterince karşılanmaması, hava kirliliği, katı atık ve çöp sorunu, sosyal içerikli projelerin artması, kent içi ve yakınındaki rekreasyon alanlarının yetersizliği vb. durumlar meydana gelmektedir (Özdönmez, İstanbullu, Akesen ve Ekizoğlu, 1996:350-410; Akyol ve Tolunay, 2009:221-222). Öyle ki 2021

yılı verilerine göre orman perspektifinde rekreasyon alanları değerlendirildiğinde Türkiye’de 200 adet A tipi mesire yeri (gece konaklama imkanı bulunan), 483 adet B tipi mesire yeri (gece konaklama ve tesis olanağı bulunmayan), 872 adet C tipi mesire yeri (orta ve düşük yokunlukta-günübirlik), 137 adet D tipi kent ormanı bulunduğu bilinmektedir. Giresun özelinde ise 7 adet A tipi mesire yeri, 3 adet B tipi mesire yeri, 8 adet C tipi mesire yeri, 1 adet D tipi kent ormanı yer almaktadır (Orman Genel Müdürlüğü, 2023).

Orman köylülerinin orman algısı içerisinde; yaşam alanı sağlaması, gelir kaynağı olması, oksijen kaynağı olması, yeşil alan sağlaması, kaynak suyu sağlaması, mera alanı sağlaması, yakacak sağlaması, evin ahşap ihtiyacını karşılaması, ağaç kesimi yapılması, av bölgesi olması, erozyondan koruması, doğal çevre olması gibi kavramlar yer almaktadır (YADA, 2018:63-65).

Orman köyleri ve köylülerinin sosyo-ekonomik durumu (Özsan, 2011; Eker ve Nazik, 2017; Atmış, 2020):

- Orman köyleri, kamu hizmetlerinden asgari düzeyde yararlanmaktadır.
- Orman köylerinde tarım ve hayvancılık faaliyetleri geleneksel yöntemler ile ilkel şekilde sürdürülmektedir.
- Orman köylerinde üst seviyede açık ve gizli işsizlik görülmektedir.
- Orman köyleri eğitim, sağlık ve altyapı hizmetleri bakımından yeterli olanaklara sahip değildir.
- Orman köylüleri eğitimi yüksek, şiddetli erozyona uğramış ve verimi düşük alanlarda tarım yapmaktadır.
- Orman köylerinin sayısında artış olmasına rağmen, kentlere aşırı dış göç vermektedir. Öyle ki hem vadi tabanında hem de ovada bulunan köylere göre dağ sırtlarında yer alan orman köylerinde göç daha yoğun bir şekilde yaşanmaktadır. Gerek ülke gerekse kentsel nüfus artışıyla beraber bir taraftan orman alanı, yıllık artımı ve servetinde artış yaşanırken diğer taraftan da kişi başına düşen orman alanı azalmaktadır.

- Orman köylüsünün içinde bulunduğu yoksulluk, orman alanlarını bilinçsiz ve yenilenme kapasitesinin üzerinde aşırı kullanmaya yöneltmektedir, şeklinde özetlenebilir.

1.2.3. Orman Varlıkları ve Orman Köylüsü Arasındaki İlişki

Ormanların sunduğu çeşitli ürün ve hizmetler, ormanların yakınında yaşayan topluluklar için gelir getirici fırsatlar olarak giderek daha fazla kabul görmektedir. Türkiye ormanlarındaki zengin biyolojik çeşitlilik, değişik bölgelerde yayılış gösteren odun dışı orman ürünlerinin (endüstri hammaddeleri, hayvan yemi, mantar, meyveler, reçine, sıvı yağ, süs bitkileri, tıbbi ve aromatik bitkiler, yaban hayvanları ürünleri gibi) farklılaşmasına imkân tanımaktadır. Bu durum orman köylülerinin orman idaresine belirli bir tarife bedeli ödeyerek köy sınırları dahilindeki orman alanlarında, odun dışı orman ürünleri toplayıp satarak gelir sağlamak ve kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla faydalanmalarını sağlamaktadır. Bu fayda sağlama, belirli yörelerde önemli gelir kaynağı durumunda olmaktadır (Sağlam ve Öztürk, 2008:133-136; Ok ve Tengiz, 2018:458-460).

Orman varlıkları ve orman köylüsü arasındaki ilişki olumlu yönde olduğu kadar olumsuz yönde de olmaktadır. Odun dışı bitkisel orman ürünlerinin yöre halkınca hasat edilmesi, toplanması, taşınması ve depolanması yöre halkındaki bilgi eksikliği sebebiyle elde edilen ürünleri kullanılamaz hale getirmekte ya da ürünlerin değerini düşürmektedir (Büyükgebiz, Fakir ve Negiz, 2008:114; Raimov ve Fakir, 2018:143). Ayrıca yöre halkı endemik türleri de bu bilgi eksikliği nedeniyle Odun Dışı Bitkisel Orman Ürünleri (ODBÜ) olarak toplamaktadır (Raimov ve Fakir, 2018:143).

İKİNCİ BÖLÜM

2.EKOTURİZM

2.1. EKOTURİZMİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE TANIMI

Ekoturizm (eko[lojik+nomik]turizm) terminolojik olarak eko ve turizm terimlerinin birleşmesinden oluşmaktadır. Eko eki her ne kadar ekolojik kelimesinin kısaltılması olarak kullanılmakta olsa da (Weaver, 2005:440; Buckley, 2009:644) ekonomik kalkınmayı da ifade etmektedir (Erdoğan ve Erdoğan, 2005:70; Björk, 2007:24; Açıksöz, Bollukcu ve Cengiz Gökçe, 2017:46). Diğer taraftan Genç (2017:185)'e göre ekoturizm, turistik ve rekreasyonel aktivitelerin çevreye karşı vermiş olduğu olumsuz artışa tepki olarak ortaya çıkmıştır.

Literatürde ekoturizmin en çok kabul gören ilk resmi tanımına bakıldığında Ceballos-Lascurain (1987) tarafından yapıldığı görülmüştür. Ceballos-Lascurain (1987) ekoturizmi, geçmişte ve şu anda mevcut olan bir alandaki kültürel oluşumların incelenmesi ile manzara, yaban hayatı ve doğaya hem hayranlık hem de zevk alma amacıyla görece bozulmamış ya da bakir alanlara seyahat etmeyi içeren turizm türü olarak ifade etmiştir. Bir diğer tanımda ise ekoturizm; kültürel kaynakları, eğlenceyi ve doğayı kapsayarak yöre halkına sosyo-ekonomik yarar sağlayarak destekleyen ve el değmemiş doğal alanlara sorumlu seyahat olarak belirtilmektedir (Arslan, 2005). Genç (2017:186) ise ekoturizmi, doğallığını kaybetmemiş ya da kirlenmemiş destinasyonlardaki anıt ağaçları, gölleri, hayvanları, kanyonları, mağaraları, şelaleleri ve yabanıl bitkileri gözleme ve inceleme ile yöreseltarihi veya kültürel değerlerin bulunduğu yerlere seyahat etme olarak tanımlamıştır.

Ekoturizm her paydaş için farklı bir çerçeve sunmaktadır. Öyle ki ekoturizm, tur operatörleri için bir pazarlama aracı; korumacı ve çevreci gruplar için doğayı koruma aracı; iktisatçılar için istihdam sağlama aracı; hükümetler için ekonomik strateji aracı ve bazı yöre halkları için de toplumsal yaşam fırsatı olarak görülmektedir (Tetik, 2012:49).

2.1.1. Ekoturizmin Özellikleri

Ekoturizmin özellikleri maddelendirilecek olursa (Wight, 1993:3; Butler, 1992 akt, Nelson, 1994:248; Acott, La Trobe ve Howard, 1998:240; UNESCO ve MAB, 2002; Kuter ve Ünal, 2009:151; Thetall, 2010; Tetik, 2012:72):

- Ekoturizm, içsel değerlere yoğunlaşarak dışsal değerleri ikinci plana bırakır. Bu sebeple hizmetler ve imkanlar sadece çekicilik unsuru olarak görülmez.
- Ekoturizm, doğrudan doğal çevreyle deneyim sağlar.
- Ekoturizm hem turiste hem de yöre halkına çevre dostu değerleri aşılamayı amaç edindiği bir eğitimsel fayda anlayışına sahiptir.
- Ekoturizm, yer aldığı destinasyona ve yaban hayatına fayda sağlamalıdır. Çevresel ve sosyo-ekonomik açıdan sağlayacağı yararların yanı sıra yöre halkını ve turistleri bilinçlendirmeli ayrıca yöre halkına maksimum fayda sağlamalıdır.
- Ekoturizm, doğal kaynaklara müdahale etmez ve doğal kaynakları tahrip etmez.
- Ekoturizm, turistlerin veya ekoturistlerin çevreye duyarlı ve bilinçli hareket etmesini pozitif çevre ahlakıyla birlikte teşvik eder.
- Ekoturizmin bilgi ve tecrübe düzeyine dayanan boyutu vardır. Özellikle ekoturistin ilk elden tecrübe edinmesini sağlar.
- Ekoturizm, doğal ekolojinin korunmasıyla ilgili faaliyetler için fon kaynağı oluşturarak doğrudan finansman sağlar.
- Ekoturizm etkiyi en aza indirmek için hem yöre halkının kültürüne hem de çevreye yönelik düşük etki davranışına odaklanır.
- Ekoturizmde yöre halkının fikirleri alınarak kararlara katılımı sağlanır.

2.1.2. Ekoturizmin Avantajları

Ekoturizmin sağlayacağı avantajları şu şekilde özetleyebiliriz (Wood, 2002:14; Björk, 2007:23-45; Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, 2012; Haberal, 2015:26; Şengöz, 2018).

- Yöre halkı ile ilişkiyi ve tecrübe edilmemiş değişik faaliyetlerin etkileşimini sağladığından dolayı turistler açısından hoş deneyimler sağlar.
- Ekoturizm, ekoturist/turist ve yöre halkı arasında saygıyı artırarak yerel güven ortamı oluşturur ayrıca kültürel açıdan duyarlılık sağlar.
- Yöre halkı ile yörenin gelenek, görenek ve adetlerini korur aynı zamanda da sahip çıkar.
- Ekoturizm, kültürel ve doğa mirasın korunmasını ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesine olanak tanır.
- Turizmin sosyal, ekonomik ve çevresel yaşam alanındaki olumsuz etkilerini en aza indirir. Çevresel ve sosyo-kültürel farkındalığı geliştirir.
- Yalnızca fotoğraf çekerek doğadan başka bir şey almadan doğadan faydalanmanın önemi belirtir.
- Ekoturizm aracılığıyla yöre halkı kendilerini ve bölgelerini etkileyen kararları almada önemli rol oynar.
- Yöre halkı için ekonomik yarar sağlayarak yaşam kalitesini yükseltir.
- Ekoturizm faaliyetleri, destinasyona ekonomik ve turistik yönden itibar kazandırır.
- Ekoturizm, yüksek maliyetli yatırımlar gerektirmez böylece gelişmekte olan ülkelerde benimsenen bir sektör ortamı oluşturur.
- Endüstriyel uygulamaların geliştirilemeyeceği orman köyleri gibi bölgelerde istihdam bunun yanı sıra da ekonomik canlılık sağlayan bir sektördür. Bu sayede orman köylerinde yaşanan göçlere engel olabileceği gibi ters göç yaşanmasına da olanak sağlar.
- Ziyaretçi gruplarına birçok işletmenin hizmette bulunmasını sağlayarak küçük ölçekli işletmelerde istihdam artışı yaratır.

2.1.3. Ekoturizmin Dezavantajları

Anti Sosyal Aktiviteler ile Gürültü: Turist varlığı ve zamanla ziyaretçi sayılarındaki artış, yaban hayatının günlük faaliyetleri üzerinde olumsuz etkiye sebep olmaktadır. Yaban hayvanları turistlerden yiyecek beklemekte ve yaşamlarını

sürdürmek adına gerekli olan hem yeteneklerini hem de içgüdülerini kaybetmektedirler.

Çevresel Değişim ve Gelişim: Ekoturizm destinasyonlarındaki altyapıyı arkeolojik alanların tahribi, çevrenin kalıcı olarak yeniden yapılandırılması (örneğin bungalov, otel, golf sahaları, kabin vb. için ormanların araziye dönüştürülmesi), doğallığın kaybolması, ekoturizm amacıyla yapılan bina ve yapıların görsel doğal güzelliği bozması, enerji hatları çekilmesi, estetik kirlilik, imar, inşaat yolu, nüfus dinamiklerindeki değişimler, yollar ve yapılarla görsel baskılar oluşması şekillenmektedir. Koruma-kullanma dengesi doğrultusunda, yeterli düzeyde planlanmamış ekoturizm etkinlikleri (Erdoğan, 2003:154) birçok ziyaretçinin doğal alanların yoğun kullanımı sebebiyle, doğal çevrede yaşayan bitkilerin ve hayvanların ömürlerinin azalmasına neden olmaktadır (Groot, 1983:298).

Ekoturizme Yönelik Patika ve Yollar Oluşturmak: Patikaların artması, çamurlanması ve genişlemesi, ulaşımın (motorlu araçlar, yayalar vb.) kolaylaşmasıyla birlikte; bitki örtüsünde kayıp yaşanmakta görüntü kirliliği, gürültü kirliliği, hava kirliliği, toprak sıkışması ve erozyonu oluşmakta; kök ve toprakların üstlerinin açılarak dış etmenlere maruz kalmasının yanında yaban hayatına rahatsızlık vermekte ve ziyaretçi trafiğinin artmasına yol açmaktadır. Öte yandan akarsu yolları değişebilmekte ve doğal hayata zarar vermekte, hayvanlar âleminin yaşam alanlarında bulunan geçiş yolları üzerine yapılmış yollar geçiş zorluğu oluşturmaktadır.

Vandalizm: Vandalizm, insan gücü ile doğanın yıkımı ve doğanın yok edilmesi anlamına gelmektedir. Vandalizm farkında olarak veya olmayarak gerçekleşebilir. Kültürel ya da doğal değerlerin kaybolması söz konusu olabilir. Örnek olarak aşklarını ağaç yüzeylerine kazıyarak kalpler çizen, isimler yazan insanlar verilebilir. Böylece ağacın bünyesine mantar ve bakteriler nüfus etmiş olur. Dış kabuktaki yaralar kapansa da içten içe ağacı yiyen mantarlar ve bakteriler, sağlam görünen ağacın bir anda devrilmesine neden olurlar (Kandır, 2017:3-4).

Yoğun Ekoturist Baskısı: Alana yabani ot ve mantar getirilmesi, çokça yakacak malzemesinin toplanması, çiçek bitkilerinin toplanması, doğada kamp alanı yapmak, kalabalık, taşıma kapasitesinin üzerine çıkılması ve zeminin aşırı yıpranması sonucunda çevresel stres faktörleri sebebiyle yaban hayvanı göçü ve

davranış bozuklukları şekillenmekte, doğal yerleşim alanı tahrip olmakta, ormanlar yok olmakta ve yaban hayatı zarar görmektedir.

2.2. EKOTURİZMİN ETKİLERİ

Ekoturizmin etkileri ekonomik, sosyo-kültürel, çevresel ve yöre halkı üzerinde etkiler olmak üzerinde 4 ana başlıkta incelenmiştir.

2.2.1. Ekoturizmin Ekonomik Etkileri

Ekoturizm, yöre halkına ekonomik fayda sağlayacak düzeyde desteklenmelidir. Öyle ki ekoturizm bölgesinde yöre halkının tarımsal faaliyetleri güvence altına alınarak ek gelir elde edebilmesine yarar sağlayarak ekonomik açıdan; doğal çevreyi koruyup sürdürülebilirliği sağlayarak ve koruma bilincini teşvik ederek çevresel açıdan ekoturizm etkinlikleri gerçekleştirilmelidir (Lee, Lee ve Han, 1998:40).

Ekoturizmin ekonomik olumlu etkileri şu şekilde belirtilmektedir (Wight, 1993:4; Hvenegaard, 1994:27; Tisdell, 1996:12-13; Campbell, 1999:535; Ross ve Wall, 1999:128; Weaver, 1999:796-807; Müller, 2000:246; Jenkins ve Wearing, 2003:214):

- Karayolu, havayolu, iletişim vb. altyapının gelişmesine olanak sağlamaktadır.
- Yerel istihdama ve küçük işletme gelişimine katkıda bulunarak hem ekoturizmin bölgeye ekonomik gelir getirmesini sağlamak hem de yöre halkına girişimcilik (hediyeelik eşya dükkanları, konaklama, restoranlar, tur rehberliği hizmeti, ulaşımında taşımacılık, yöre halkına iş vb.) imkânı sağlamaktadır. Özellikle de sanayinin gelişmediği ya da az geliştiği bölgelerde yöre halkına ekonomik istihdam sağlamaktadır.
- Ülkeye döviz girdisi sağlamaktadır.
- Ekoturizm etkinliklerinin gerçekleştirildiği korunan alanlarda veya milli parklarda ziyaret edenlerden giriş ücreti alınması yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır.

- Yöre halkı tarafından üretilen el sanatlarının ve kültürel ürünlerin korunması ile devamlılığına katkı sağlamaktadır.
- Tarımsal faaliyetlerin yetersiz ya da düzensiz olduğu bölgelerde yerel ekonominin canlandırılmasına çeşitlilik yaratarak katkı sağlamaktadır.
- Yöre halkının kendi imkânları dahilinde ekoturistler için pansiyonculuktan gelir elde edilmesine imkân sağlamaktadır.

Ekoturizmin ekonomik olumsuz etkilerini ise şu şekilde belirtebiliriz (Tisdell, 1996:13; Wall, 1997:488; Simpson, 1999:68-69; Loon ve Polakow, 2001:893):

- Ekoturizm destinasyonunda turistlerin konaklaması için oluşturulan tesislerin/pansiyonların çok sayıda yapılması doğaya zarar vermekte ve ekonomi açısından kayba neden olmaktadır.
- Ekoturizm etkinliklerine katılan turistlerin yaptıkları harcamalar genel olarak etkinlikleri düzenleyen tur ve seyahat acentalarına kalmaktadır. Bu sebeple ekoturistler etkinliklere katıldıkları destinasyonlarda yerel turizm aktörlerine ve yerel halka fazlaca gelir bırakmamaktadır. Ek olarak tur operatörleri ve acentalar elde ettikleri gelirleri paylaşmakta isteksiz olabilmektedir.
- Ekoturizm faaliyeti, yöre halkının ihtiyacına yönelik olmadığı takdirde o bölgedeki ekoturizm faaliyetinin devamlılığı açısından başarısızlıkla sonuçlanmaktadır.
- Ekoturizm faaliyetlerinin dört mevsime yayılamaması bununla birlikte belirli dönemlerde yapılmasından da dolayı turistik tesislerin birçoğu kullanılamamaktadır. Öte yandan az sayıda da olsa gelen turistlere ürünün yüksek fiyatlardan sunulması, turistlerin tekrardan gelmemesine sebep olmakta ve yerelde ekonomik gelir elde edilmesinde engel oluşmaktadır.
- Ekoturizmle birlikte yerel bölgede önemli harcamalar gerçekleştirilse bile bu harcamalardan kaynaklanan bölge dışına sızıntı, yüksek olabilmektedir. Bu durumun sebebi turistlerin ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetlerin tümüne yakınının bölge dışından temin ediliyor olmasıdır. Öyle ki bu durum yerel istihdamın oluşturulmasında engel teşkil etmektedir.

- Gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelerde ekoturizm aktif şekilde kullanılmadığı zaman bölgelerin yeniden endüstri amacıyla kullanılması (örneğin, ormancılık) geri dönüş hızını artırmaktadır.
- Mevsimsel dalgalanmalar sonucunda turistik tesisler dönemsel olarak personel temin etmekte ve bu durum personellerin eğitilmesinde ciddi anlamda sorun yaşatabilmektedir.
- Uzak bölgelere turistik tesislerin kurulması ulaşımda ve nakliye maliyetleri artırmaktadır.
- Yöre halkının yeterli bilgi, tecrübe ve beceriye sahip olamaması durumunda ekoturizmin gelişmesi açısından dışarıdan personel temin edilmesi, bölgede yaşayanların ekoturizmden gelir elde etmesine engel olmaktadır.

Doğa turizmi aracılığıyla korunan alanların yönetimine yöre halkının aktif katılımı sağlanarak sosyal çatışmalar önlenabilir. Ekoturizmin gelişmesinin faydası olmasına rağmen, plansız uygulamanın birkaç olası ekonomik maliyeti olabilir. Öte yandan ormancılık kooperatifleri ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirerek hem ortaklarının istihdam edilmesine hem de ekonomik yapılarının güçlendirilmesine önemli bir kaynak teşkil edecektir (Günşen, 2006:88).

2.2.2. Ekoturizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Ekoturizmin etkileşim gösterdiği faktörlerden bir diğeri ise sosyo-kültürel unsurdur. Ekoturizm ve rekreasyon, bir destinasyonda ilk olarak iklim ve doğal kaynaklar ile daha sonrasında ise sosyo-kültürel birikimler ile gelişmektedir (Genç, 2017:195). Ekoturizm hem doğal alanları korumayı hem de yöre halkının kültürel yaşamlarını ve değerlerini korumayı amaçlamaktadır.

Ekoturistlerin kendi kültüründen ziyade farklı kültürleri de tanımak istemesinden dolayı çeşitli bölgelerde yaşayan yöre halkının kültür değerlerini merak ederek ilgilenmektedir. Yöre halkı ve ekoturistlerin etkileşimi sonucunda bu değerlerin tanıtılmasına ve yaşatılmasına olanak sağlanarak yerelin sahip olduğu kültürel mirasa sahip çıkılmaktadır. Bu etkileşimle elde edilen bir diğer sonuçta ise eğitim, güvenlik ve sağlık vb. alanlarda yöre halkının hem sosyal refah düzeyi artmakta hem de yaşam standartları yükselmektedir.

Ekoturist-yöre halkı etkileşimleri neticesinde ekoturistlerde ve yöre halkında çevre koruma bilinci olmaktadır. Ayrıca yöre halkına ekonomik gelir elde etme olanakları sunarak yöre halkının kırsaldan göç etmesine de engel olunabilmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006:72).

2.2.3. Ekoturizmin Çevresel Etkileri

Ekoturizm insan ve doğa etkileşimini kapsadığından, önüne geçilemez bir şekilde çevre üzerinde baskıya sebep olmaktadır. Öyle ki atıklar, ekoturizm etkinliğinden kaynaklanan kirlilikler ve aşırı kalabalıklar çevre üzerinde tehdit olarak görülmektedir (Saltık, 2013:17). Çevreye yönelik olumsuz etkileri minimum düzeye indirmek bunun yanında olumlu katkılar sağlamak, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanan planlamalara yöre halkında katılımının sağlanması ve söz hakkı verilmesi ile mümkün olabilecektir. Öyle ki yöre halkı ve ekoturistler arasında iyi bir iletişim sağlanması sonucunda çevresel kaynaklara yönelik olumsuz etkiler minimum düzeye inecektir. Böylelikle ekoturizmin çevreye ve ekolojik değerlere olan etkisi olumlu yönde olacaktır (Tsaur, Lin ve Lin, 2006:650).

Ekoturizm, çevrenin korunmasına büyük katkı sağlamaktadır. Çevreye yönelik turistlerin çevrenin sahip olduğu değerlerle ilgilenmesi ve bu değerlere saygı duyması, ziyaretçi sayısının az olması sebebiyle ekoturizm çevrenin sürdürülebilirliği açısından olumlu etki yaratmaktadır (Simpson, 1999:67).

Bu doğrultuda ekoturizmin çevre üzerindeki olumsuz etkileri; artan nüfusla birlikte ortaya çıkan su ve enerji sorunu, görüntü kirliliği, gürültü/ses kirliliği, hava kirliliği, katı atık yönetimi, küresel ısınma ve iklim değişikliği, ormanların yok olması, ozon tabakasının tahribi, su kirliliği ve su sorunu, toprak kirliliği vb. sayılabilir.

2.2.4. Ekoturizmin Yöre Halkı Üzerindeki Etkileri

Turizm sektörü içerisinde kültürel ve doğal özelliklerin yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmasıyla turistlerin çevre dostu aktivitelere katılımı ile bunları tercih etme isteklerinde bir artış görülmektedir. Bu durum çevrenin korunmasıyla

beraber yöre halkına ekonomik olarak da katkı sağlamaktadır. Öyle ki yöre halkı, pansiyonculuk ve yerel rehberlik yaparak gelir elde edebilmekte, turistlere gerek yöresel tarımsal ürünler gerek el sanatı ürünleri sunabilmekte, korunan alanların yönetimine aktif olarak katılabilmektedir (Görmüş, Atmış, Artar, Özkazanç, Günşen, Cengiz ve Tekebaş, 2015:7). Bu sebeple ekolojik açıdan hassas bulunan alanların turizme açılmadan önce yöre halkının sosyo-ekonomik durumu incelenerek turizm üzerindeki gelişimleri açısından yaklaşımları ve çevrelerindeki değerlerle alakalı görüşleri belirlenmeli ve elde edilen veriler çerçevesinde turizm gelişmelerinin yöre halkına sosyo-ekonomik açıdan katkıları belirtilmelidir. Özetle turizm konusunda yapılan çalışmalara yöre halkı dâhil edilerek katılımları sağlanmalıdır (Mansuroğlu, 2006:36-44; Çetin, 2009).

Ekoturizmin özünde yer alan kültürel ve doğal alanların korunması ile bu bölgelerde ikamet eden yöre halkına ekonomik destek sağlaması ekoturizmin gelişmesinde önem arz etmektedir. Yöre halkının katılımının sağlanmadığı, benimsemediği ya da destek vermediği herhangi bir ekoturizm projesinin başarılı olması beklenemez (Demir ve Çevirgen, 2006:96).

Sosyal etkileşimin ortaya çıkmasıyla beraber bir kısım yöre halkı bazı durumları hoşgörüyle karşılayabilir ancak ilerleyen süreçte yöre halkı ile turist arasında, yöre halkı ile yönetim arasında veya kuşaklar arasında sorunlar meydana gelir (Öztaş ve Karabulut, 2006:10-11). Kültürel konularda yöre halkındaki özellikle genç bireyler turistlerin kültürlerini benimseyerek hareket etmekte bununla birlikte de hanehalkı üyeleri arasında kültürel çatışmalar meydana gelmektedir.

Sürdürülebilir bir ekoturizm açısından yöre halkının dili, dini, kültürel mirası, yaşam tarzı ve geleneksel sanatları ile davranış kalıpları üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri vardır (Sungur, 2012:339-341). Bu durumda olumlu etkiler şu şekilde sıralanabilir (Swarbrooke, 1999);

- Müzelerin kalitesinin iyileştirilmesi,
- Kamu sektörü ile yöre halkının daha korumacı politikalar izlemesi,
- Turistler için çekici olarak görülüyorsa yöresel dillerin korunmasına daha fazla önem verilmesi,
- Yöre halkının dinine turistler tarafından saygı duyulması,

- Geleneksel el sanatları veya sanat türleri için yeni pazarların ortaya çıkması,
- Dünyadaki diğer yaşam tarzlarına olan ilginin artması,
- Hayvanları korumak ya da tedavi etmek gibi turist davranış ve değerlerinin benimsenmesi,
- Yöre halkı içinde çalışan dinamik insan göçünün hareketliliği ve dış göçü önleme.

Diğer taraftan olumsuz etkiler şu şekilde sıralanabilir (Swarbrooke, 1999);

- Geleneksel mimariye uygun olmayan binaların inşa edilmesi,
- Turistler tarafından geleneksel veya tarihi eserlerin çalınması,
- Turistleri incitmemek adına bazı kültürel hikâyelerin sansürlenmesi,
- Yabancı kelimelerin yöre halkının diline yerleşmesi ya da yerel diller yüzünden turistler ile anlaşamama nedeniyle yöre halkına baskı uygulanması,
- Yöre halkının dini inançlarına baskı ve manevi değerlerinin yitirilmesi,
- Turistlerin ihtiyaçlarına yönelik ürünlerin üretiminden dolayı geleneksel sanat formlarının bozulması ve geleneksel el sanatlarının yerini alması,
- Yabancı medyanın etkisi altına girme,
- Fast food gibi yeni yeme içme alışkanlıklarının edinilmesi,
- Suç oranlarının artması ve dışarıdan gelecek göç tehdidi.

2.3. ORMAN VARLIKLARININ EKOTURİZM AMACIYLA KULLANIMI

Ormanların sahip olduğu bitkiler, ağaçlar, hayvanlar ya da yaşam alanları turizm için bir mekan yaratmaktadır (Eryılmaz ve Tolunay, 2015:69). Güncel turizm çeşitleri doğrultusunda orman varlıklarına yönelen ve artan turistik talep ile ekoturizm gibi turizm çeşitlerinin uygulanması ormancılık örgütünün turizm sektörü ile bağlantı kurmasında gerekli olan görevleri arasında yer almaktadır (Akesen, Ekizoğlu, Erdönmez ve Kuvan, 2003). Ekoturizm-ormancılık ilişkileri dikkate alındığında orman alanlarında gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri orman

varlıklarının sürdürülebilirliğini sağlamak aynı zamanda da orman alanlarının korunmak için önem taşımaktadır.

Orman varlıklarının ekoturizm amacıyla kullanımının başında milli parklar ve tabiat parkları gibi alanlar yer alırken bu alanları doğal sitler, özel çevre koruma bölgeleri, sulak alanlar, tabiat anıtları gibi diğer alanlar takip etmektedir. Bu alanların dışında ise orman içi dinlenme veya rekreasyon alanları, orman içi ya da çevresi su kıyıları, mesire yerleri, kent ormanları vb. ekoturizm amacıyla kullanılmaktadır. Bu alanların haricinde yaban hayatı, yaşlı ormanlar, endemik bitki türleri, anıt ağaçlar ve peyzaj özellikleri de ekoturizm amacıyla kullanılmaktadır. Ayrıca bakir orman alanları, büyük kent parkları, doğa/orman rezervleri, biyosfer rezervleri ve özel mülkiyetteki doğa rezervleri gibi orman varlıkları da ekoturizm amacıyla kullanılmaktadır (Weaver, 1999:794-798; Bien, 2010:50-52).

Orman varlıklı ekoturizm faaliyet türleri incelendiğinde ise arkeoturizm, atlı doğa yürüyüşü, balon turizmi, bisiklet turizmi, botanik turizmi, bungalow turizmi, dağcılık, doğa yürüyüşü/trekking, dönüşümsel turizm, dayanışma turizmi, festival turizmi, film turizmi, flora turizmi, foto safari, glamping turizmi, eko-gastronomi turizmi, hüznün turizmi, inanç turizmi/adak turizmi, jeomorfolojik oluşumları izleme, kamp/karavan turizmi, kano, kayak turizmi, kuş gözlemciliği, mağara turizmi, olta balıkçılığı, pat pat turizmi, rafting, sağlık turizmi (bitkilerden), söylence turizmi, şarap turizmi, tarım/çiftlik turizmi, tarihi ve arkeolojik alan gezisi, yaban hayatı gözlemciliği, yamaç paraşütü turizmi, yayla turizmi ve yoga turizmi ekoturizm kapsamında yapılabilecek aktiviteler arasında yer almaktadır (Genç, 2017:186-187; Topsakal ve Dinç, 2021:131).

2.4. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde yapılmış olan araştırmalar incelendiğinde ekoturizm ve orman köylüsü odaklı planlamaya yönelik bir araştırmaya rastlanmamış olup ayrı terimler halinde çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmüştür. Bu doğrultuda;

Linderberg, Enriquez ve Sproule (1996), Belize’de bir vaka çalışması yaparak turizm dışı faaliyetlerin yaklaşık %70’inin ekoturizme bağlı olduğu sonucuna

ulaşmışlardır. Diğer taraftan Rahemtulla ve Wellstead (2001) de ekoturizm ile ilgili tatil ve boş zaman etkinliklerini belirleyebilmek amacıyla *ilgili, ilgili değil ve nötr* olarak adlandırdıkları faaliyetleri içeren bir tablo oluşturmuşlardır. Bu tabloya göre ekoturizmle *ilgili faaliyetleri* yaban hayatı gözlemciliği, balina gözlemciliği, yürüyüş yapmak, yerel halk ve Aborjin ziyaretleri (kültürel aktiviteler), botanik çalışmalar, kanoya binmek, kuzey ışıklarını seyretmek, turlar (kapalı vagon turları, tarihi turlar vb.) ve fotoğrafçılık; ekoturizmle *ilgili olmayan faaliyetleri* balıkçılık, kar motosikleti kullanmak, avcılık ve buz balıkçılığı yapmak; ekoturizme yönelik *nötr faaliyetleri* ise turlar, teknecilik, binicilik, yüzme, tatil çiftlikleri etkinlikleri, köpek kızılcılığı, bisiklete binmek, rafting, fosil avcılığı ve yakala bırak balıkçılığı oluşturmuştur. Berkdemir ve Sezer (2017), Paslı ve Çelikkanat-Paslı (2019) ve Sezer (2019) Giresun ilinin rekreasyon ve ekoturizm potansiyelini araştırmışlardır. Araştırmalarda genel olarak tabiat parkı içerisindeki şelalelerin, traverten mağaraların, tarihi değirmenlerin, su basar ormanının, kükürtlü suların vb. yer alması ulaşımın kolay sağlanması, yöresel ve kültürel öğelerin (geleneksel tarım, yöresel kına gecesi, yöresel yemekler vb.) varlığını sürdürmesi, köy konaklarında pansiyonculuk yapılması bunlarında özellikle kadınların girişimleriyle devam ettirilmeye çalışılması sebebiyle rekreasyonel faaliyetlerin ve çeşitli ekoturizm etkinliklerinin (oryantiring, rafting, sportif olta balıkçılığı, foto safari, yaban hayatı gözlemciliği, yamaç paraşütü, agro turizmi, atlı doğa yürüyüşü, doğa yürüyüşü, bisiklet turizmi, botanik turizmi, manzara izleme, kamp ve karavan turizmi, kuş gözlemciliği, köy gezileri vb.) gerçekleştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan Saatcı ve Güdü-Demirbulat (2019), 69 ilin broşürlerinde ekoturizm aktivitelerine yer verip yer vermeme durumlarını incelenmişlerdir. Araştırma sonucunda en fazla ekoturizm aktivitesine yer veren il Giresun olurken en fazla akarsu turizmi ve snowboarding faaliyeti ön plana çıkmıştır. Junead, Ngamniyom ve Manirochana (2021) ise Pattani Eyaleti, Bang Pu topluluğundaki yaratıcı ekoturizm faaliyetlerini incelemeyi, analiz etmeyi ve geliştirmeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda ekoturizm etkinlik türlerinin; doğal manzara etkinlikleri, şelaleler, kamp etkinlikleri, doğa fotoğrafçılığı etkinlikleri, video ve ses kasetleri, kano etkinlikleri (kayak /bot/yelken), bisiklet etkinlikleri, doğa çalışma gezileri, kauçuk rafting/bambu rafting, eğitim faaliyetleri, mağaracılık faaliyetleri, gökyüzü ve

astronomi çalışmaları, doğa çalışmaları faaliyetleri, tırmanma/yürüyüş faaliyetleri, tüplü dalış faaliyetleri, kuş gözlemciliği faaliyetleri, rüzgar sörfü faaliyetleri ve küçük planör faaliyetleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Durkaya ve diğerleri (2017), Giresun ili Espiye ilçesinde 8 orman köyü ile 20 yayla köyünde ve Manisa ili Demirci ilçesinde 2 orman köyü ile 4 yayla köyünde sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapının incelenmesini amaçlamışlardır. Araştırma sonuçları, Giresun ve Manisa yörelerindeki ortak sorunun otlatma, yol-su ve odun temini konusunda olduğunu göstermiştir. Öte yandan Giresun köyleri ile yaylalarında ve Manisa köyleri ile yaylalarında ek gelir kaynağını çiftçilik+hayvancılık oluştururken bu duruma yerel iklim, arazi ve bitki örtüsü yapısı sebep gösterilmiştir. Ayrıca Manisa'nın orman köyleri ile yayla köylerinde ve Giresun'un orman köylerinde domuzun ortak av hayvanı olarak görüldüğü de belirtilmiştir. Giresun ilinde yapılmış olan bir diğer araştırma ise İşler ve Akyurt (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Giresun ilindeki seyahat acentalarının ekoturizm kriterlerine yönelik algılarını ve önem düzeylerini AHP yöntemi ile tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda en önemli ve ilk sırada güvenlik kriteri yer alırken bu sıralamayı turizm tesisleri, doğal yaşam, kültürel yapı, ulaşım, coğrafi özellikler, altyapı, iklim ve fiyat kriterlerinin takip ettiği belirtilmiştir.

Tekin ve Kasalak (2014) ve Kezo (2015), ekoturizm girişimciliği kapsamında yapmış oldukları araştırmalarda aile yanında konaklama kavramının popülerlik kazandığı, turistlere yöresel otantik yiyecekler sunan birçok kendi kendine yardım grubunun kurulduğu ve yöre halkınca özellikle kadınlar tarafından yapılan el dokuma ürünleri ile el sanatlarının tanıtımının yapıldığı bunun yanı sıra da kırsal alanlarda ekoturizm girişimciliğinin geliştirilmesinin ve tarım çiftliklerinin ekolojik otele dönüştürülmesinin bulundukları bölgelerdeki gençlere ve kadınlara istihdam yaratacağı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bir diğer araştırmada ise Açıksöz, Bollukcu ve Cengiz Gökçe (2017), Amasra ilçesi Ahatlar Köyü'ne yönelik ekoturizm önerilerinin sunulmasını amaçlamışlardır. Araştırmada, ahşap oymacılığı sanatının halkın evlerinin altında bulunan atölyelerde gerçekleştirildiği ve yöreden temin edilen hammaddenin işlenerek farklı ürünlere dönüştürüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer sonuçta ise ahşap oymacılığı (%47,4), el sanatları (%19,7), tarımsal faaliyetler (%14,4) ve turizmin (%5,3) en çok gelir getiren faaliyetler olduğu belirtilmiştir.

Latif, Aris ve Kamari (2020), Mukim Pantai bölgesinde ortaya çıkan ekoturizm küçük işletmelerinin etkilerini; sosyal-kültürel etkiler, ekonomik etkiler ve çevresel etkiler gibi unsurlar veya değişkenler aracılığıyla araştırmayı amaçlamışlardır. Ek olarak yerel toplum üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerin anlaşılmasına odaklanılmıştır. Araştırma sonucunda Mukim Panta'de turizm ürünleri ve ekoturizmin ortaya çıkması ya da keşfedilmesi uygun bulunmuştur. Öte yandan elde edilen diğer sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Ekoturizm ürün ve hizmetlerinin sağladığı bilgi paylaşımı, macera ve yeni beceriler öğrenme yöre halkının sosyal refahını etkilemektedir.
- Ekoturizm destinasyona yönelik bir topluluk markası algısı yaratmaktadır.
- Kişisel maliyet tasarrufuna azda olsa faydası bulunmaktadır.
- Gelir elde etmek isteyen yöre halkına iş veya yan gelir sağlama açısından fayda sağlamaktadır.
- Yöre halkına yaratıcı bir zihin oluşturma ya da fikir üretme konusunda ilham vermektedir.
- Tarımla uğraşan işletme sahiplerinin bir kısmı ekoturizm işletmeleriyle işbirliği yaparak fayda sağlamak ve iş çalışma sürelerini artırmaktadır.
- Çevreye yönelik ekoturizm işletmelerinin ortaya çıkmasından bu yana ciddi bir sorunla karşılaşmamaktadır.
- Bölgede bulunan şelaleyi, ziyaretçilerin banyo yapmak, kimyasal şampuan kullanmak vb. sebeplerle kirletebileceğinden endişe duyulmaktadır. Kontrol altına alınması gerektiği düşünülmektedir.
- Ekoturizm işletmelerinin ürünlerini (özellikle konaklama işletmesinin) satmaya istekli olmaları bu durumunun da aşırı ziyaretçi kapasitesi (kontROLSÜZ) gibi olumsuzluklara sebebiyet verdiği belirtilmektedir.

Perera (2011), Sri Lanka'daki orman temelli ekoturizm cazibe merkezlerine gelen ziyaretçilerin/turistlerin hem farklı davranışsal ve motivasyonel profillerini incelemeyi hem de pazar segmentini tanımlamayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda piknikçiler, ekoturistler, egoist turistler ve macera turistleri olmak üzere dört farklı turist tipi tanımlanmıştır. Araştırma sonucunda *“egoist turistler”*

olarak tanımlanan segment hem çevresel sürdürülebilirlik hem de iş açısından hedeflenecek en kazançlı pazar segmenti olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca ekoturizm modeline göre memnuniyet ve bilgi, ekoturizm davranışını belirleyen en önemli iki unsur olarak belirtilmiştir. Öte yandan önceki deneyimlerin gelecekteki davranışsal niyetler üzerinde ekoturizme katılımı ile ilgili öncü nitelik taşıdığı da sonuçlar arasında yer almıştır. Benzer şekilde Turpcu, Selçuk ve Akyurt (2017) da Trabzon ilindeki Uzungöl destinasyonunu ziyaret eden 494 yabancı ekoturist üzerinde destinasyon sadakati algısı ve müşteri memnuniyeti algısı arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda ekoturistlerin, destinasyon sadakati açısından bölgeyi tekrar ziyaret etme ve başkalarına tavsiye etme niyeti içerisinde oldukları; müşteri memnuniyeti ile destinasyon sadakati arasında ilişki incelendiğinde ise tekrar o bölgeyi ziyaret etme isteklerinin zayıf düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Hoşcan (2008), Mudurnu ilçesi orman köylerinin ekoturizm potansiyelini ve yöre halkının ekoturizme yaklaşımını ölçmek amacıyla yerel yetkililer, sivil toplum örgütleri ve yöre halkı olmak üzere toplamda 114 katılımcıya anket uygulamıştır. Araştırma sonuçları orman köylüsünün ürettikleri ürünleri satarak ve evlerini pansiyonculuğa açarak gelir elde etmek istediklerini göstermiştir. Bunun yanında yöre halkının orman köyü için sunmuş olduğu kalkınma önerileri sıralamasında hayvancılık ve tavukçuluk ilk sıralardayken, turizm (%6,1) ise kalkınma önerileri arasında üçüncü sırada yer almıştır. Aydın ve Türker (2011) ise Artvin-Camili Biyosfer Rezerv alanı içerisinde en yoksul kesimi oluşturan orman köylüsü üzerine yapmış oldukları araştırmada, orman köylülerinin yoksulluktan dolayı ormanları tahrip ettiği sonucuna ulaşmıştır. Öyle ki tahribatın ana sebebini ise eğitimsizlik ve ekoturizmin kapsamının bilinmemesi oluşturmuştur.

Gültaş, Yalçın, Fidan, Çok, Taşpınar ve Türkoğlu (2010), Adıyaman, Elazığ ve Malatya illerindeki orman köylülerinin sosyo-ekonomik durumları ve kullandıkları birtakım odun dışı orman ürünlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. 2005–2008–2009 yıllarını kapsayan bu araştırmada, aktarların bazı ürünlere (Meyan, Zahter, Ceviz gibi) talep gösterdiği hatta orman köylüsünün elindeki bütün ürünü alabileceklerini söyledikleri belirtilmiştir. Öte yandan sosyo-ekonomik ve kültürel açılardan bu köylülerin yaşam standartlarının düşük olmasının, ormanı tahrip

etmelerine, buraları tarıma açmalarına ve ormanın sürekliliğini kırmalarına sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mbatiany (2016), ekoturizmin Kakamega ormanı çevresinde yaşayan orman köylüsünün sürdürülebilir kalkınması üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu amaç doğrultusunda, katılımcıların %70'inin topluluk yaşam standartlarını iyileştirerek ekoturizmden gelir elde ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmada katılımcıların %67'sinin ekoturizmin kültürel yönler üzerindeki etkisine, kıyafet kurallarına, iyileştirilmiş hijyen kurallarına, enerji tasarrufuna ve pişirme uygulamalarına rıza gösterdikleri belirlenmiştir.

Gültekin (2019), Düzce ili Gölyaka ilçesi Güzeldere orman köyünün ekoturizm odaklı kırsal kalkınma faaliyetlerinden sonraki refah durumunu incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda; ekoturizm faaliyetleri öncesinde ormancılıktan elde edilen gelirin orman köylülerini tatmin etmemesi, fındık gibidiğer tarımsal gelirlerin yetersiz olması, orman köylüsünün sağlık ve sosyokültürel sorunlarının olması, hayvancılık gelirinin orman köylülerini memnun edecek seviyede olmaması ve gizli işsizlik gibi sorunların ekoturizm faaliyetleri sonrasında iyileşme göstermiş olduğu belirlenmiştir.

Bakala, Asfaw ve Tadesse (2021), araştırmalarında Güneybatı Etiyopya'nın Bench-Sheko Bölgesi'ndeki katılımcı orman yönetimine (PFM/ participatory forest management) yöre halkının katılımını etkileyen faktörleri incelemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda 408 hane reisiyle görüşülen araştırmada elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Orman ürünleriyle alakalı piyasa bilgilerine erişimi olan orman köylüsünün PFM üyesi olma oranı, piyasa bilgilerine erişimi olmayanlara göre 2 kat daha yüksektir.
- Ormanlardan daha fazla ekonomik fayda elde eden orman köylüsü hanehalkı reislerinin, ormanlardan daha az ekonomik fayda elde eden orman köylüsü hanehalkı reislerine göre PFM'nin bir parçası olma olasılıkları yaklaşık 3 kat daha yüksektir. Özetle orman varlıklarından elde edilen faydalar, orman köylüsü hanehalkı reislerinin katılım olasılığını artırır.

- Orman ürünlerinden (kereste, yakacak odun, baharat ve arıcılık vb.) yeterli düzeyde ekonomik fayda sağlayan orman köylüsü hanehalkı reislerinin, orman yönetimi faaliyetlerine katılma olasılığı daha yüksektir.
- Ormanların geçim kaynakları üzerindeki ekonomik önemini anlayan orman köylüsü hanehalkı reislerinin, PFM'ye katılma olasılıkları yüksektir.
- Kırsal alanlardaki veya orman köyündeki, evli hanehalkı reisleri genellikle evli olmayan hanehalkı reislerine göre daha fazla orman ürünü tüketir.

Çakır ve Tonyalı (2021), Gümüşhane ilindeki orman köylülerinin, güneş enerjisi su ısıtma sistemi kullanımının 70 orman köylüsü üzerindeki etkilerini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda, ORKÖY kredisi kullanan orman köylülerinin (%76) orman köylüsü olmaktan memnun olduğu; memnuniyetsiz kesimin ise orman verimlerinin düşüklüğü, iş imkanlarının kısıtlılığı, sosyal verimliliğin azlığı, sosyal güvencenin yokluğu ve tarımsal faaliyetlerin düşüklüğü sebebiyle memnun olmadıkları belirtilmiştir. Ayrıca güneş enerjisi ile ısıtma sistemleri sayesinde insanların yakacak odun tüketiminin ve odun miktarını karşılamak için ihtiyaç duyduğu odun miktarının azalacağı belirtilmiştir.

Amadu, Ayamga ve Mabe (2021), Gana'nın Kuzey Bölgesi'ndeki orman- sınır topluluklarında yaşayan kırsal haneler için orman kaynaklarının değerini tespit etmek amacıyla 150 hane üzerinden bir vaka çalışması yapmışlardır. Bu doğrultuda Mole Ulusal Parkı ve Kenikeni Orman Koruma Alanı'ndan topladıkları veriler sonucunda hanehalklarının, dolaylı/piyasa dışı orman kaynaklarından ziyade doğrudan/pazar orman kaynaklarına değer verdiği ortaya çıkmıştır.

Padoch, Brondizio, Costa, Pinedo-Vasquez, Sears ve Siqueira (2008), Peru Amazon'daki ucuz inşaat kerestelerinin, kentsel pazarlar üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda 129 haneye yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile birlikte anket uygulanmıştır. Araştırmada, yöre halkının tüketim kalıplarını değiştirdiği ve ulaşımın zor olduğu yerlerde gecekondu yerleşimlerinin artması sebebiyle ucuz inşaat malzemeleri için talep yaratarak kereste ihtiyacında büyümeye yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun çiftçileri muz gibi yarı yıllık ekinlerden nadas keresteye yönelttiği ve nadasların %86'sının kereste içerdiği de sonuçlar arasında yer almıştır. Ancak Frey, Charnley ve Makala (2021)'in Tanzanya'nın güneydoğusunda yüksek değerli tropikal kereste

satan “*Forest Stewardship Council*” sertifikalı bir grup topluluk ormanlarının (CF) ekonomik değerlendirmesini yapmayı amaçladıkları araştırmada ulusal ve bölgesel alıcıların kerestenin çoğunu satın aldıklarını fakat hükümet ormanları veya yasadışı olarak kesilmiş keresteden kaynaklanan rekabet ortamının, sürdürülebilir bir şekilde yönetilen CF'lerden temin edilen kereste talebine olumsuz etki ettiği tespit edilmiştir.

Ghimire, Pudasaini ve Lamichhane (2021), Nepal’de kereste dışı orman ürünlerinin (NTFP) verimli ve sürdürülebilir yönetimi için koruma durumunu, beklentilerini ve zorluklarını araştırarak analiz etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmada NTFP’lerin Nepal’i gıda, beslenme, lifler ve tıbbi değerler dahil olmak üzere potansiyel olarak yararlı olduğu düşünülen 2.000’den fazla bitki türünden oluşan bir ülke haline getirdiği belirtilmiştir. Bir diğer araştırmada Park ve Yeo-Chang (2021), ormana bağımlı kırsal toplulukların (orman köylüsünün) Güney Kore’deki Ortak Orman Yönetimi’ne (CFM) katılımlarının geçim stratejilerini ve gelir düzeyini nasıl etkilediğini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmada çeşitli geçim kaynakları stratejilerine sahip CFM katılımcısı orman köylüsünün, sektörel odak stratejileriseçen CFM katılımcısı olmayan orman köylüsünden daha yüksek bir gelire sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan sadece iki ay boyunca ormandan akçaağaçözü toplayan ve CFM’ye katılan orman köylülerinin yılın geri kalanında tarım,turizm veya diğer işlerle uğraşabilecekleri de sonuçlar arasındadır. Ormsby, Felardove Musci (2021) ise Tayland’da yer alan Phu Sritan ormanındaki kereste dışı orman ürünlerinden (NTFP) hangilerinin toplandığı, nasıl kullanıldığı ve ne kadar gelir elde edildiği sorularına yanıt bulmak amacıyla 568 bireyle görüşme yapmışlardır. Yöre halkı orman ürünlerini; kültürel törenlerde, dualarda, besin maddesi olarak ve pazarlarda satmak için toplamıştır. Bu doğrultuda ormanları ziyaret eden bireylerin %96’sının ormandan sapsar, çiçekler, yapraklar, kökler ve mantarlar topladığı bunlar içerisinde de en sık toplanan NTFP’lerin mantarlar (%73) ve bambu (%69) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca salyangozlar, kara yengeçleri ve *Melientha suavis* bitkisinin de yöresel yemeklerde kullanıldığı için toplandığı belirtilmiştir. Yapılan bu üç araştırmada da orman köylüsü açısından kereste dışı orman ürünlerinin(NTFPs), yoksulluğun azaltılmasına ve hanehalkının gelirinin artmasına katkıda bulunduğu belirtilmiştir.

Büyükgebiz, Fakir, Negiz (2008) Isparta ili Sütçüler ilçesinde boya,kozmetik, eczacılık, kimya, gıda ve tıp gibi alanlarda odun dışı orman ürünü olarak yararlanılan (74 odun dışı bitkisel orman ürünü) bitki taksonlarının belirlenmesini amaçlanmışlardır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada, odun dışı bitkisel orman ürünlerinin üretim maliyetlerinin odun ürünlerine nazaran düşük olması sebebiyle ormancılık faaliyetlerini odun dışı orman ürünlerine yöneltip işlevsel planlamalara dönüştürmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca orman köylüsünün bu ürünleri hasat etmesi, toplaması, taşıması ve depolaması esnasındaki bilgi eksikliğinin, ürünün değerini düşürdüğü ya da kullanılamaz hale getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Filiz (2001), Isparta ili Aliköy köyündeki orman kaynaklarından ve yörede bulunan ağaç türlerinden faydalanılmasının incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmada, sınır ağaçlandırmalarında badem ağaçlarının yanı sıra kavak türlerine yer verilmesi; hem boya sanayinde hem de meyvesinden yararlanılması sebebiyle ceviz ağacının sayısının artırılması; vişne türlerinin bulundurulması ve arıcılıkta kullanılabilecek türlerin (örneğin yalancı akasya) yetiştirilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Kırsal Kalkınma Dergisi'nde (2018), Uşak ilinin Banaz ilçesinde ikamet eden Gülcan Çevirgen'in ormanlık alanlardan ağaç kabukları, bitki, kozalak, yosun vb. ürünleri topladığı ve bu ürünlerin 25 ülkeye ihracının gerçekleşmesiyle ev ekonomisine katkı sağladığı belirtilmiştir. Yapmış oldukları süs bitkilerinin özellikle Avrupa ülkelerinde mezarlıklarda, ev süsü olarak, evlerin dış kapılarında vb. alanlarda kullanıldığı ifade edilmiştir. Ertuğrul, Kahyaoğlu, Güvendi ve Komut (2019) ise Türkiye'deki ormanlarda yayılış gösteren birtakım ODOÜ'lerden OGM'nin çalı, çiçek soğanı, çiçek, dal, fidan, kozalak, kök odunu, kök, mantar, meyve, reçine, sürgün, tohum, yağ, yaprak vb. ürünlerin üretimini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşmışlardır. Serin, Şahin ve Oktay (2019) da Hatay'da bulunan adaçayı, andız, çakşır otu, defne, fıstık çamı, ıhlamur, keçiboynuzu, kekik, menengiç vemeşenin potansiyel fırsatlarını ortaya koymuşlardır. Karakayalı ve Kanca (2021) ise doğal ortamda yetişen meyvelerden (alıç, armut, dut, elma, kiraz, töngel [muşmula] ve üzüm) sirke yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan adaçayı, çam, gül, ısırgan, köknar, mürver, nergis, yonca gibi bitkilerin de aromatik sirke yapımında kullanılarak değerlendirilebileceğini belirtmişlerdir. Öte yandan Gerçek Taraf(2021), Bolu ilinin Gürpınar köyünde orman sürdürülebilirliğinin sağlanması

amacıyla yanan alanlarda ya da ağaç olmayan yerlerde karaçam tohumu üretimi yapıldığını belirtmiştir. Bir diğer araştırmada da Yazıcı ve Gülgün (2016), Tokat ilindeki peyzaj ve gıda sektörünün beyaz zambak (*Lilium Candidum*) yetiştiriciliği üzerindeki potansiyel önemini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada turizmden büyük gelirlerin elde edilebileceği hatta *Lilium Candidum*'a yönelik olarak turistik seyahatlerin oluşturulabileceği, zambak reçelinin gıda sektörü açısından marka değeri yaratabileceği, yöre halkına istihdam oluşturabileceği ve beyaz zambağın çevre kirliliğini durdurabileceği gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Polat, Özdemir ve Özdemir (2014) de akzambak, boylu ve kokar ardıç, düğün çiçeği, hasır otu, ılgın, karaçam, kayın, Kazdağı Göknarı, kızılağaç, kızılçam, sarıçiçekli orman gülü ve şimşir gibi türlerin endemik bitki gözlemciliği kapsamında değerlendirildiğine yer verilmiştir.

Saaidin ve Som (2020), Hujung Permatang ilçesine bağlı Kampung Sungai Yu'nun yeni bir ekoturizm destinasyonu ve turizm ürünü olarak değerlendirilmesini amaçlamışlardır. Bu doğrultuda Kampung Sungai Yu'da, palmiye yağı ekimi, muz ekimi ("*Abu*", "*montel*" ve "*berangan*") ve şeker kamışı plantasyonları bulunmuştur. Ayrıca köyde tuntong gözlemciliği (uzun boylu bir tür kaplumbağa türü), kuş gözlemciliği (Eagle Winston/*Haliaeetus leucocephalus*, Flamingo/*Phoenicopterus* ve diğer birçok tür), balık tutma, ağ kurma ve yapımı, "*bubu*" yapımı (balık kapanı), balıkçı teknesinde gezinti ve geceleri ateşböceklerini izleme faaliyetlerinin yapıldığı tespit edilmiştir.

Arya ve Tewari (2020), Uttarkand ili Nainital ilçesi Umagarh köyündeki orman kaynakları ve kaynak kullanım örüntüsünün değerlendirilmesini amaçlamışlardır. Ayrıca araştırmada insanların orman kaynaklarına yönelik bağımlılığı da incelenmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda, insanların günlük ihtiyaçlarını karşılamak için hala ormana bağımlı oldukları tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen diğer sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Tarım alanlarından ve ormanlardan toplanmış yapraklardan yemler üretilmektedir.
- Ormanlardan toplanan çöpler, ağırlıklı olarak pazarda satılacak meyvelerin paketlenmesinde kullanılmaktadır.

- Köy halkı ahşap kapların deliklerini doldurmak amacıyla *Myrica esculenta* kabuğunu, pek çok kalp hastalığına yardımcı olduğu için ise *Rhododendron arboreum*'un suyunu kullanmaktadır. *Pinus roxburghii*, *Quercus leucotrichophora*, *Lyonia ovalifolia* ve *Rhododendron arboreum* olmak üzere çalışma alanındaki toplam dört tür de aynı amaçlar için kullanılmaktadır.

- Bölgede, birçok yemekte kullanılan (*Rhododendron arboreum*, *Myrica esculenta*, *Bauhinia variegata* vb.) yabani türler bulunmaktadır.

- Orman köylüleri *Rubus ellipticus*, *Zanthoxylum armatum*, *Urtica dioica*, sebzeler, estetik kaynaklar, *Rhododendron arboreum* çiçekleri ve çeşitli tıbbi kökler gibi otsu bitkilerden şifalı otlar toplamaktadırlar.

Sasaki, Kanzaki, Mochizuki, Choocharoen ve Preechapanya (2021), Tayland'da bulunan Miang çay bahçesi tarımsal ormancılık sisteminin ekolojik avantajlarını tartışmayı amaçlamışlardır. Araştırmada “*Miang'ın*” ormanlık arazilerde yetişen çiğnemek, yemek (*Ficus virens*), buğulamak veya yakıt elde etmek (*Schima wallichii*) amaçlı kullanılan aynı zamanda da Budist ritüellerinde yaygın olarak faydalanan yerel bir çay ürünü olduğu belirtilmiştir. Öte yandan çay yapraklarının, sepetleri ve yapı malzemelerini bağlamak için bant gibi malzemelerin üretiminde en sık kullanılan orman varlığı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Miang çay bahçelerindeki orman ürünlerinin potansiyel bir gelir kaynağı sağladığı, büyük miktarlarda karbon depoladığı ve iklim değişikliğinin azaltılmasına katkıda bulunduğu sonuçları da elde edilmiştir.

Pilz, Mclain, Alexander, Villarreal-Ruiz, Berch, Wurtz, Parks, McFarlane, Baker, Molina ve Smith (2007), Kuzey Amerika ormanlarından toplanan kuzugöbeği mantarlarının (*morels*) ekolojisini ve yönetimini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada kuzugöbeği mantarının haşlanarak, şarapla pişirilerek ve sabun olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öyle ki Karakayalı, Enes ve Kanca (2022)'nin da Giresun ilindeki yenilebilir yabani mantarlar türleri üzerine yapmış oldukları araştırma sonucunda ilde 45 mantar türünün tüketildiği ve bu mantarlardan diple, kavurma, kızartma, köfte, közleme ve pilavdan oluşan farklı yemek türlerinin yapıldığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde Yaman ve Akyıldız (2008), Kastamonu'da kendiliğinden yetişen kuzugöbeği mantarı (*Morchella conica* Pers.), ayı mantarı (*Boletus edulis*), sarı mantar (*Cantharellus cibarius* L.), kuşburnu (*Rosa canina* L.),

salep yumrusu (Tuber salep), sarı kantaron (*Hypericum perforatum* L.) vb. odun dışı orman ürünlerinin ürün yaşam eğrisi süreci ve evrelerinin maliyet kalemlerini çıkarmayı amaçlamışlardır. Araştırma sonuçlarında toplayıcı evresinde ayı mantarı türünün (%1196) kâr getiren en yüksek ürün olduğu belirtilmiştir. Sözcü (2021) ise kuzugöbeği mantarının kilosunun 200 TL'den alıcı bulduğuna yer vererek Manisa ilinin Yuntdağı bölgesindeki ormanlık alanda yetişen kuzugöbeği mantarının yöre halkına hem tüketimde hem de ekonomik olarak katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

Bozkıran ve Giray (2014), Isparta ili Keçiborlu ilçesinin Çukurören, Kuşçular ve Kuyucak köylerinde aromatik ve tıbbi bir bitki olan lavantanın yetiştiriciliği ile uğraşan üreticileri ile yapmış olduğu araştırma sonucunda; lavantanın sulama gerektirmemesine, bakım masraflarının az olmasına, *lavandula angustifolia* türünün daha verimli olduğuna, kuru lavantanın üreticiler açısından karlı yaş lavantanın ise zayıflatı olduğuna, üreticinin bazı olumsuz sebeplerden dolayı lavantayı düşük fiyattan yaş olarak sattığına yer vermişlerdir. Diğer taraftan Türkiye’de gelir getirici etkisi olan aynı zamanda da turizm endüstrisi içerisinde ilgi odağı konumundaki *Lavanta Bahçeleri* de giderek artış göstermektedir. İlk olarak Isparta ilinde gündeme gelen *Lavanta Bahçeleri*, Kırsal Kalkınma Dergisi (2017)’nde lavantanın yağ ve Roseland markası ürünlerinde kullanılmasından bunun yanı sıra da turizm teşvikleri ile güçlendirilmesinden bahsedilirken; Hürriyet Seyahat (2020), Mersin’in Silifke ilçesinde “*Lavanta Fidesi Dağıtım Projesi*” kapsamında kurulan lavanta bahçelerinin kırsal kalkınma ve turizm anlamında yöreye katkıda bulunduğunu bunun da yöresel ürünlerin satışında değer artışı yarattığını belirtmiştir. Bir diğer Lavanta Bahçesi proje ise Denizli ili Merkezefendi Belediyesi tarafından gerçekleştirilmiştir (Merkezefendi Belediyesi, 2021). Öte yandan Kırıkkale Turizm ve Tanıtım Portalı (tarihsiz), Kırıkkale-Samsun kara yolu güzergahı üzerinde yer alan Balışeyh Lavanta Vadisi ve Karaahmetli Lavanta Tarlaları’nda yöre halkının üretimini yaptığı doğal ürünler ile geleneksel el sanatı ürünlerinin satışının yapıldığını belirtmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın evreni, Giresun il sınırları ve Giresun'a bağlı orman köyleri içinde ve bitişiğinde yaşayan orman köylüleri olarak belirlenmiştir. Diğer taraftan zaman, maliyet, kontrol, veri elde etme, elverişlilik gibi bir takım güçlükler sebebiyle çalışma evreni için Giresun ili Piraziz ilçesine bağlı Şeyhli ve Güneyköy ile Dereli ilçesine bağlı Pınarlar-Süllü ve Kümbet yöreleri seçilerek tüm evrene genelleme yapılmıştır. Araştırmada kartopu örnekleme (snowball sampling) tekniği kullanılmış olup ilk olarak Giresun Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürlüğü ile bağlantı kurularak ekoturizm faaliyeti gerçekleştirilen köyler ve paydaşlar tespit edilmiştir. Daha sonra tanıdıklar aracılığıyla örnek kütle çoğaltılmıştır.

Araştırma kapsamında evrende en çok bilgiye sahip olduğu düşünülen bireye *“Bu konu hakkında en çok bilgi sahibi olan kişi kimdir?”* sorusunun sorulması ile görüşmelere başlanmaktadır. Temas kurulan bireyin aracılığıyla ikinci bireye ikinci bireyin aracılığıyla ise üçüncü bireye gidilmektedir. Böylece aynı kartopunda olduğu gibi örneklem büyüklüğü de genişlemektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:45; Baltacı, 2018:246). Kartopu örnekleme yapılarak belirlenen bireyler ekoturizm bilgisine sahip ve alanın korunmasına istekli olacakları için araştırmanın geçerliğini (ölçmeyi amaçladığı kriteri doğru şekilde ölçebilme) yükseltecektir (Ceylan ve Somuncu, 2016:57). Bu kaynaklara dayanılarak da çalışmanın evreni oluşturulmuştur.

Orman köylüsü odaklı ekoturizm alanlarının belirlenmesi ve planlanması başlıklı araştırma kapsamında ilk olarak konuyla ilgili literatür taraması, arazi çalışmaları ve sözel iletişim yoluyla görüşmeler, istatistiksel analizler, AHP ve diğer CBS veri setleri yoluyla birincil veriler toplanmıştır. İkinci aşamada ise orman köylüsü odaklı ekoturizm için önemli kriterler konuyla ilgili geçmişte yapılan araştırmalar, anket çalışmaları ve uzman görüşleri (orman işletme şefleri, orman mühendisleri, turizm paydaşları, akademisyenler, yeminli çevirmenler vb.) dikkate alınarak belirlenmiştir. Daha sonra CBS veri tabanı oluşturulmuş ve AHP yönteminde belirlenmiş olan faktörlerin ağırlıkları çalışma alanının nihai uygunluk

sınıflandırması için bir araya getirilmiştir. Sonuç olarak ekoturizm için en uygun alan belirlenmeye çalışılmıştır.

3.1. ÇALIŞMA ALANI

Türkiye’de 2021 verilerine göre 23 111 orman köyü içerisinde 7 451 124 orman köylüsü ikamet etmektedir. Bunun yanı sıra Giresun’a bağlı 416 orman köyünde ise 91 829 orman köylüsü ikamet etmektedir (Orman Genel Müdürlüğü, 2023). Giresun ili, ekoturizm araştırmalarına imkân sağlayacak orman varlığına ve orman köylüsüne sahip olması nedeniyle araştırma alanı olarak seçilmiştir. 2021 verilerine göre nüfusu 450 154 olan Giresun ilinde 15 ilçe (Alucra, Bulancak, Çamoluk, Çanakçı, Dereli, Doğankent, Espiye, Eynesil, Görele, Güce, Keşap, Piraziz, Şebinkarahisar, Tirebolu, Yağlıdere) ve 1 merkez ilçe ile paralel olarak 199 mahalle, 24 belediye, 553 köy yer almaktadır (TUİK, 2023).

Giresun ili Alucra ilçesinde 4.551 orman köylüsü; Giresun ili Bulancak ilçesinde 15.823 orman köylüsü; Giresun ili Çamoluk ilçesinde 3.731 orman köylüsü; Giresun ili Çanakçı ilçesinde 4.061 orman köylüsü; Giresun ili Dereli ilçesinde 10.501 orman köylüsü; Giresun ili Doğankent ilçesinde 2.077 orman köylüsü; Giresun ili Espiye ilçesinde 7.737 orman köylüsü; Giresun ili Eynesil ilçesinde 3.222 orman köylüsü; Giresun ili Görele ilçesinde 9.888 orman köylüsü; Giresun ili Güce ilçesinde 3.795 orman köylüsü; Giresun ili Keşap ilçesinde 9.864 orman köylüsü; Giresun ili Merkez ilçesinde 16.844 orman köylüsü; Giresun ili Piraziz ilçesinde 5.529 orman köylüsü; Giresun ili Şebinkarahisar ilçesinde 8.698 orman köylüsü; Giresun ili Tirebolu ilçesinde 11.517 orman köylüsü; Giresun ili Yağlıdere ilçesinde 5.665 orman köylüsü ikamet etmektedir.

Dereli ile Piraziz ilçelerinde ekoturizm faaliyetleri yoğun olarak yapılmaktadır. Ekoturizm faaliyetleri yapılan bu iki ilçenin orman köylüsü nüfusu incelendiğinde ise:

Dereli ilçesine bağlı Kümbet Yaylası’nda 206 orman köylüsü, Uzundere Yaylası’nda 361 orman köylüsü ve Pınarlar/Süllü (Yavuzkema) mevkiinde 353 orman köylüsü ikamet etmektedir. Piraziz ilçesine bağlı Güneyköy mevkiinde ise 131 orman köylüsü nüfusu bulunmaktadır. Diğer yandan Piraziz ilçesine bağlı

ekoturizm faaliyetleri yapılan ancak orman köyü niteliği taşımayan Şeyhli köyünde de 829 köylü ikamet etmektedir (TKDK, 2021).

Daha önce yapılan araştırmalara göre; Alucra ilçesindeki Boyluca köyü, Bulancak ilçesindeki İnece köyü, Çanakçı ilçesindeki Kuşköy, Piraziz ilçesindeki Şeyhli ve Güneyköy, Şebinkarahisar ilçesindeki Tamzara köyü ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilebileceği köylerdir (Şenol ve Sezer, 2016:32-33). Aynı zamanda ekoturistler/turistler, Espiye ilçesindeki Gülburnu köyünü, Dereli ilçesindeki Kök Ev ile Kulakkaya, Kümbet ve Bektaş yaylalarını ziyaret etmektedir (Şenol ve Sezer, 2016:176).

3.2. ARAZİ ÇALIŞMASI

Nitel yöntemlere yönelik olarak birçok araştırmacı tarafından kabul görmüş ortak temel özellikler bulunmaktadır. Bu özellikler, doğal ortam (verilerin katılımcıların yaşadığı fiziki çevrede toplanması); temel veri toplama aracı olarak araştırmacı (doküman incelemesi, doğrudan bireylerle konuşma/mülakat ve davranışları/eylemleri gözlemleme); çoklu veri kaynağı (doküman, gözlem, mülakat, sesli-görsel veri vb. kullanarak toplanması); tümevarımsal ve tümdengelimci veri analizi (verilerin düzenlenmesi, kategorilerin ve temaların inşa edilmesi); katılımcıların kastettikleri anlam; gelişmekte olan desen; derinlemesine düşünme ve son olarak da bütüncül anlayıştır (Creswell, 2017:185-186).

Creswell'e (2013;2017) göre, nitel araştırma çalışmalarındaki katılımcı sayıları;

- Anlatı araştırması, bir veya iki kişiyi
- Fenomenoloji, üç ila on kişi arasını
- Kuram oluşturma, yirmi ila otuz kişi arasını
- Etnografi çalışması, ortak kültürlü tek bir grubu
- Durum çalışması, dört veya beş durumu

kapsayacak şekilde örneklem büyüklüğü olarak alınmaktadır.

Nitel araştırmalarda veri toplama süreçlerinin dört temel çeşidi bulunmaktadır. Bunlardan ilki nitel gözlemdir. Nitel gözlem, araştırmacının

araştırma alanında bireylere ilişkin davranışları not almalarını ifade eder. İkinci olarak nitel mülakatlar, bireylerle telefon ya da yüz yüze altı ila sekiz kişilik gruplar ile odak grup mülakatı gerçekleştirilmesini tanımlar. Üçüncü olarak nitel dokümanlar; toplantı tutanakları, e-mailler, kişisel günlükler gibi genel ve özel dokümanları kapsar. Son olarak ise sesli ve görsel materyaller; kısa mesaj, sosyal medya metni, video, ses kaydı, fotoğraflar gibi materyalleri içerir (Creswell, 2017:189-190).

Araştırma kapsamında Giresun ili Dereli ve Piraziz ilçelerine bağlı Kümbet, Uzundere, Pınarlar/Süllü, Güneyköy ve Şeyhli köylerinde arazi çalışması yürütülmüştür. Bu köylerde ikamet eden orman köylüsü (Şeyhli için köylüler) ve ekoturizm gerçekleştiren sektör aktörleri gözlemlenerek sözel iletişim yoluyla görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılan kişi sayısı ise seçilen alanların çalışma amacına göre alan özellikleri ve alanda bulunan kitle özelliklerine bağlı olarak tespit edilmiştir. Gözlem ve araştırma sırasında sözel inceleme yöntemleri kullanılmıştır. Ayrıca alanlardan nitel doküman ile sesli ve görsel materyaller toplanmıştır.

Anket yoluyla gerek nicel gerekse de nitel ölçümler ya da analizler yapılmaktadır. Farklı anket çeşitleri bulunmakla birlikte özellikle yüz yüze anketler evde, sokakta, işletmede vb. anket kâğıdına ya da kameraya alınarak gerçekleştirilmektedir. Ölçek hazırlanırken; araştırmanın amaçları, verilerin özellikleri, grup sayısı ya da kategori, sorudaki seçeneklerin dengeli/dengesiz olması, cevap vereni taraf olmaya zorlamak (evet/hayır), tepki türü, kategorilerin gösterilmesi ve ölçeğin görünümü gibi faktörler dikkate alınmalıdır (Arıkan, 2018:98-115).

Araştırma kapsamında orman köylüsüyle (Şeyhli için köylüler) sözel iletişim yoluyla görüşmeler yapılmıştır. Ölçme aracı bu araştırma için tasarlanmıştır. Araç; maddeler (demografik bilgiler vb.), sürekli ölçekler (kesinlikle katılıyorum-kesinlikle katılmıyorum), kategorik ölçekler (evet/hayır), açık uçlu (yapılandırılmamış) ve AHP önem değerleri soruları (9,7,5,3,1) olmak üzere 58 sorudan oluşmuştur. Görüşme soruları katılımcılara uygulanmadan önce alanında uzman kişilere pilot uygulama yapılmıştır.

Şekil 3.2. 1. Şeyhli Köyü Arazi Çalışmasına İlişkin Görseller.

Şekil 3.2. 2. Güneyköy Orman Köyü Pembe Köşk Müzesi

Şekil 3.2. 3. Pınarlar-Süllü Arazi Çalışmasına İlişkin Görseller

Şekil 3.2. 4. Dereli İlçesi Arazi Çalışmasına İlişkin Görseller

Şekil 3.2. 5. Dereli İlçesi Kümbet Yaylası Arazi Çalışmasına İlişkin Görseller

3.3. OFİS ÇALIŞMASI

3.3.1. İstatiksel Analizler

Sözel iletişim yoluyla elde edilen verilerin, nicel araştırmada geçerlilik şartının kanıtlanması amacı ile ilk olarak dağılım grafiği oluşturularak normal dağılımın olup olmadığı tespit edilmiştir. Orman köylüsünün ekoturizm hakkındaki bilgilerini inceleyebilmek ve görüşlerini tespit edebilmek amacıyla Ekoturizm hakkında bilgin var (25.Soru) sorusu bağımlı değişken seçilerek bağımsız faktörlerin(1. 2. 3. 4. 5. 11. 12. 14. 15. 16. 17. sorular) etkileri incelenmiştir.

Bu araştırmada IBM SPSS Statistics 23 yazılımını kullanılmıştır. Verileri analiz etmeye olanak tanıyan SPSS yazılım platformu kullanıcılarına; büyük verilerle entegrasyon, gelişmiş istatistiksel analiz, metin analizi gibi çeşitli imkanlar sunmaktadır. Aynı zamanda SPSS İstatistikleri verileri yukarıdan aşağıya, hipotez testi yaklaşımını desteklemektedirken, SPSS Modelleri ise aşağıdan yukarıya, hipotez oluşturma yaklaşımıyla verilerdeki modelleri ortaya çıkarmaktadır (IBM, 2021).

3.3.2. Analitik Hiyerarşi Süreci (Analytic Hierarchy Process)

Çalışma turizm ve ormancılık disiplinlerinin birlikte değerlendirilmesiyle interdisipliner bir yapıya sahiptir. Bu yapı birçok faktörün bir arada değerlendirme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda da çok kriterli destek sistemleri kullanılarak değerlendirme yapmak amacıyla AHP (Analytic Hierarchy Process) yöntemi uygulanmıştır. AHP Yöntemi, ilk defa 1968 yılında Myers ve Alpert tarafından ortaya atılmış ve 1977-1982 dönem aralığında ise Thomas L. Saaty tarafından geliştirilmiş bir tekniktir (Ulucan, 2007:358; Yılmaz ve Surat, 2015:166; Külekçi, Bulut ve Sezen, 2020:295-296). Bu teknik ekonomi, planlama, pazarlama, muhasebe, mimarlık, mühendislik ve turizm başta olmak üzere pek çok alanda çok kriterli karar problemlerinin modellenmesinde kullanılmaktadır (Leal, 2020:2). AHP, standart bir ölçekten veriler kullanılarak görelilik ölçeklerinin nasıl türetilceği ve bu tip ölçeklerde aritmetik işlemin gereksiz sayı paralamalarından kaçınılarak nasıl gerçekleştirileceği üzerine ikili karşılaştırmalar yaparak ağırlıkların ve puanların belirlenmesinde yapısal bir yaklaşım sağlar (Saaty, 1990:12; Ulucan, 2007:358). Başka bir deyişle, karar verme sürecinde bir karar vericinin yargısına dayalı olarak bir oran ölçeğinde belirli bir dizi alternatif için göreceli öncelikleri ölçmeyi amaçlar ve bu karar vericinin sezgisel yargılarının önemini ve alternatiflerin karşılaştırmasının tutarlılığını vurgular (Palcic ve Lalic, 2009:18).

AHP modellemesinde aşağıdaki aşamalar sırasıyla gerçekleştirilir (Ulucan, 2007:358; Palcic ve Lalic, 2009:18; Leal, 2020:2'dan uyarlanarak geliştirilmiştir):

- Problemin Tanımlanması,
 - Kriterlerin Belirlenmesi
 - Alternatiflerin Ortaya Konulması
 - Baş Aşağı Bir Ağaç Şeklinde Hiyerarşik Diyagramın izilmesi

- Ana Hedef
- Ana Hedefi Karşılayan Kısmi Hedefler
- Kısmi Hedeflerin Üçüncü Seviye Hedeflere Ayrılması
(Bağlı oldukları seviyenin hedefini karşılar ve hedef sayısı çoğaltılabilir)
- Kriter Ağırlıklarının Belirlenmesi,
 - İkili Karşılaştırma Matrisi (Kritere ulaşmaya katkılarına göre ikili olarak karşılaştırılır)
 - 1,3,5,7,9 Değerleri ve Tercih Edilme Düzeylerinden Oluşan Bir Ölçeklendirme Kullanılır
- Alternatiflerin Her Kriteria Göre Puanlanması,
 - Normalizasyon İşlemleri (Veri toplamalarının 1 olacağı şekilde kesirli yapının oluşturulması)
- Her Alternatifin Çok Kriterli Puanının Elde Edilmesi,
 - Tutarlılık Oranı'nın (CR) Hesaplanması (%10'un altında değer vermeli)
- Genel Puanların Karşılaştırılması ve En İyi Alternatifin Seçilmesi.
 - Alternatiflerin Puanları İle Kriter Ağırlıkları Çarpılarak Alternatiflerin Toplam Puanlarının Elde Edilmesi
 - Karar Vericinin En Yüksek Puana Sahip Olan Alternatifi Seçmesi

Türkiye jeolojik yapısı sayesinde büyük bir potansiyel oluşturmaktadır. Öyle ki ormanlar, akarsular, kıyılar, göller, dağlar ve yaylalar bu potansiyelin bir basamağını oluştururken biyolojik çeşitlilik ise bir diğer basamağını oluşturmaktadır (Çetin, 2001:91). Ekoturizm perspektifinden değerlendirildiğinde de milli parklar, tabiat alanları, tabiat anıtları, yaban hayatı geliştirme sahaları gibi koruma alanları çeşitli arz olanakları oluşturmaktadır (Kurnaz ve Babür, 2018:416). Ekoturizm için en uygun alanların saptanması ile bu alanların turizme kazandırılacağı düşünülmektedir. Özellikle Bunruamkaew ve Murayam (2011), Bali, Masoud Monavari, Rizai, Khorasani ve Kheirkhah Zarkesh (2015) ve Çetinkaya, Kabak, Erbaş ve Özceylan (2018)'ın AHP ve CBS yöntemleri kullanarak yapmış oldukları

araştırmalar incelendiğinde bu saptamanın yapılabilmesi için; arazi kullanımı, arazi örtüsü yoğunluğu, bakı, bitki örtüsü çeşitliliği, deprem riski, eğim, erozyon, görünürlük, habitatlar, iklim, koruma alanları, kültürel alanlara uzaklık, kültürel alanlara yakınlık, litolojik (mağara, doğal taşlar vb.) alanlara uzaklık, mevcut alan kullanımı, sıcaklık, su kaynaklarından uzaklık, taşkın riski, toprak, yaban hayatı, yağış, yerleşim alanlarına uzaklık, yerleşim büyüklüğü, yollara olan uzaklık, yükseklik ve yükselti kriterlerini kullandıkları görülmektedir. Bölgesel ekoturizm alanı kullanım planlamasında da mera kullanımları, tarım, kentsel alanlar, kaynakların korunması ve madencilik gibi kullanımların kontrollü ve doğru bir şekilde planlanması gerekmektedir (Altanlar ve Akıncı Kesim, 2007:28). Bu sebeple kriterler sadece doğru alanın belirlenmesinde değil planlanmasında da büyük önem arz etmektedir. Örneğin Blamey (1997), ekoturizmi tanımlarken “*evlerinden en az 40kilometre uzakta bulunan doğal alanlar*” ifadesini kullanarak ekoturizm için hem uzaklığın önemine dikkat çekmekte hem de planlanacak alan için yer belirtmektedir. Aynı şekilde pansiyonculuk için de şehir merkezine ve denize yakın olması ile turizm alanlarına yürüyüş mesafesinde olması (Uçar ve Tozoğlu, 2022:723) gerek turist memnuniyetini etkilemektedir gerekse turizm için uzaklığın önemini vurgulamaktadır. Diğer taraftan avcılık, doğa kampı, doğa yürüyüşleri, hayvanat bahçesi ziyaretleri, olta balıkçılığı, yaban hayatı fotoğrafçılığı, yaban hayatı gözlemi, yaban hayvanı besleme gibi dünyada hızla büyüyen ekoturizm faaliyetleri kapsamında yapılan harcamalar yüz milyar doları aşmakta ve gerek kırsal kalkınmaya katkı sağlamakta gerekse çeşitli meslekler için birçok iş imkânları yaratmaktadır (Sarı ve Arpacık, 2020:362).

3.3.3. Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS)

Çalışmada elde edilen verilerin analiz edilmesinde ve haritalandırılarak kullanılabilir hale getirilmesinde Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) kullanılmıştır. CBS, ilk kez 1970’li yılların başlarında R. F. Tomlinson tarafından bilgisayar bilgi sisteminin kurulması sırasında ortaya çıkan bir terimdir (Balcı, Çoban ve Eker, 2000:117). Bunun aksine CBS teriminin ilk kez 1960’lı yıllarda Kanada’da arazi sorgulama ve arazi haritalamada kullanıldığı da belirtilmektedir (Goodchild, Parks, Steyaert, 1993:176). Coğrafi Bilgi Sistemi, konuma bağlı veriyi toplayıp depolayarak işleyen

buna bağılı olarak da dönüştüren ve gösteren sayısal bir bilgi sistemidir (Balcı, Çoban ve Eker, 2000:119). CBS, planlayıcıya haritalama ya da konumlandırma ve geliştirme sürecindeki olayları takip etme kapasitesi sağlar. Ayrıca bilgiler, haritalar kullanılarak coğrafi olarak düzenlenebilir ve görüntülenebilir.

Coğrafi bir konuma sahip olan bilgi, CBS içerisinde değerlendirilir. Bu değerlendirmeler kullanıcıya, zamana bağılı olarak değiştirilerek çeşitli senaryolar çerçevesinde karar verme mekanizması altında sunulur. CBS yazılımında yapılan analizler, istatistiksel ve analitik araçlar aracılığıyla elde edilir. Cevaplanması zor soruların daha iyi anlaşılmasını sağlayabilmek amacıyla verilerin görsel olarak temsili üretilerek eşlenir. Koordinat olarak belirlenen (referans verileri olarak tanımlanan) coğrafi bilgiler, koordinatı belirli olan bir noktaya lokasyonlanmasına veya nesnelerin konumlandırılmasına imkân sağlar (Sunbul, 2021:11).

Bu kapsamda CBS programı olan ArcGIS 10.8.1 kullanılmıştır. Program, ilk olarak 1999'da Esri şirketi tarafından geliştirilerek ARC/INFO olarak piyasaya sürüldü. Başlangıçta verileri işlemek için komut satırı tabanlı bir CBS sistemi olan ArcGIS, etkileşimli web haritaları oluşturmak ve paylaşmak için bulut tabanlı bir sunucu yazılımı hizmetidir (ESRI, 2021). Ayrıca ArcGIS aracılığıyla konum bilgisi elde etmek için veriye dayalı sezgisel analiz araçları ve haritalama stilleri de kullanılabilmektedir.

Aşağıda yer alan Tablo 3.3. 1. de literatürdeki araştırmalar incelenerek Giresun ilinde uygulanabilir olduğu düşünülen kriterler belirlenmiş ve bunlar dokuz ana başlık altında toplanmıştır. Daha sonra araştırmada etkili olan alt faktörlere ait uygunluk sınıfları belirlenmiştir. Bu sınıflandırma; tamamen uygun (5), uygun (4), biraz uygun (3), uygunsuz (2) ve kesinlikle uygunsuz (1) olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.3. 1. Orman Köylüsü Odaklı Ekoturizm Alanları Kapsamında Belirlenen Faktörler ve Kriterler

Faktörler	Kriterler	Birim	Faktör Uygunluk Derecelendirmesi					AHP Önem Derecesi	Kaynak
			Tamamen Uygun	Uygun	Biraz Uygun	Uygunsuz	Kesinlikle Uygunsuz		
			5	4	3	2	1		
Özellikli Yerleşim Birimleri (Köy Yerleşimi)	Orman İçi Köyleri	Orman sınır bilgisine göre kriter değer aralığı	5					9	Uzman Görüşü Alınmıştır
	Ormana Bitişik Köyler				3				
	Orman Dışı Köyler-Diğer						1		
Bitki Örtüsü Varlığı	Çayır-Mera ve Tarım Alanları	Vejetasyon özelliklerine göre kriter değer aralığı					1	8	Dhami, Deng, Burns ve Pierskalla, 2014:169
	Çalılıklar					2			
	Herdem Yeşil Ormanlar				3				
	Yapraklı Ormanlar			4					
	Karışık Ormanlar		5						
Doğa Turizm Alanlarına Erişim	Birinci Tampon Bölge (0-5 Km)	kilometre	5					8	Çorbacı, 2016: 637-638
	İkinci Tampon Bölge (5-20 Km)				3				
Ulaşılabilirlik	Uzaklık	metre	<1000	1000	2000	-	>3000	7	Nino, Mamo, Mengesha ve Kibret, 2017: 51
	(Yola Uzaklık)			-	-				
				2000	3000				
Su Varlığı-Hidroloji	Yüzey Sularından Uzaklık	metre	<700	700	1400	2100	>2800	7	Aşılıoğlu, 2021:207
				-	-	-			
				1400	2100	2800			

Eğim	Düşük Eğim (<10 °)	derece	1					6	Dhami, Deng, Burns ve Pierskalla, 2014:169
	Orta Eğim (10 – 25°)		3						
	Yüksek Eğim (>25°)		5						
Orman Sanayi Sahaları (Kereste Sanayi)	Orman Sanayi Sahalarının İçindeki Alan (<1.61 Km)	kilometre	1					5	Dhami, Deng, Burns ve Pierskalla, 2014:169
	Orman Sanayi Sahalarının Yakınındaki Alan (1.61-4,83 Km)		3						
	Orman Sanayi Sahalarının Dışındaki Alan (>4.83 Km)		5						
Yaban Hayatı Varlığı	Yaban Hayatı	Sayısına ve türüne göre kriter değer aralığı	Yüksek	Orta	Marjinal	Uygun Değil	Kesinlikle Uygun Değil	4	Bunruamkaew ve Murayama, 2011:273; Ullah ve Hafiz, 2014:261; Dhami, Deng, Burns ve Pierskalla, 2014:169; Salahi ve Naghizadeh, 2019:128-129
Madencilik Uzaklık	Aktif veya Terkedilmiş Maden Sahalarının İçindeki Alan (<1.61 Km)	kilometre	1					3	Dhami, Deng, Burns ve Pierskalla, 2014:169
	Aktif veya Terkedilmiş Maden Sahalarının		3						
	Yakınındaki Alan (1.61-4,83 Km)		5						
	Madencilik Faaliyeti Olmayan ya da Aktif veya Terkedilmiş Maden Sahalarının Dışındaki Alan (>4.83 Km)								

3.4. BULGULAR

3.4.1. Arazi Çalışması Sırasında Elde Edilen Bulgular

Ekoturizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel hem olumlu hem de olumsuz yansımalarını tespit edebilmek için sektör aktörlerinden Ümmühan Aydın (Şeyhli), Fatma Altun (Güneyköy) ve Kemal Özkılıç (Süllü)'a bir takım sorular yöneltilmiştir. Bu doğrultuda:

Ekoturizm sizce ana gelir kaynağı olarak mı yoksa ek gelir kaynağı olarak mı yapılmalı sorusuna Şeyhli'deki katılımcı ekoturizmin ek gelir kaynağı olarak yapılması gereken bir turizm türü olduğunu belirtirken, Güneyköy ve Süllü'deki katılımcılar ekoturizmin ana gelir kaynağı olarak yapılabileceğini belirtmişlerdir. Diğer yandan ekoturizmin size sosyo-kültürel faydaları olduğunu düşünüyorsunuz sorusuna her üç köydeki katılımcı da ekoturizmin hem kendilerine hem de yöre halkına fayda sağladığını ifade etmişlerdir. Ayrıca ekoturizmin gerek çevrenin gerekse ormanın korunmasında olumlu etkiler yarattığını düşünüyor musunuz ile çevresel problemler yaşıyor musunuz ya da bu problemlerin arttığını düşünüyor musunuz sorularına her üç katılımcı da ekoturizmin çevreyi ve ormanı koruduğunu belirtirken, Güneyköy ve Şeyhli'deki katılımcılar yöre halkının çevreye karşı duyarlılığının arttığını söylemişlerdir. Ancak Süllü'deki katılımcı orman köyünde yer alan iki taş ocağının güvenliği tehlikeye attığını, ağaç katliamına sebep olduğunu aynı zamanda da doğaya büyük ölçüde zarar verdiğini ifade etmiştir. Öyle ki katılımcı cevapları esas alındığında bir takım çevresel zararlar olmasına karşın ekoturizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel faydalarının daha çok olduğu aynı zamanda da temel geçim kaynağı olarak yapılabilecek bir turizm türü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Orman köyünün/köyün ekoturizm potansiyelini tespit edebilmek için sektör aktörlerinden Ümmühan Aydın (Şeyhli), Fatma Altun (Güneyköy) ve Kemal Özkılıç (Süllü)'a bir takım sorular yöneltilmiştir. Bu doğrultuda:

Orman köyünüze gelen ekoturiste neredene gösteriyorsunuz, ziyaretçilerle hangi bilgileri paylaşıyorsunuz ve orman köyünüzde ekoturizme uygun gerek doğal

kaynaklar gerekse kültürel unsurlar var mı sorularına her üç katılımcı da ekoturiste tur rotaları üzerindeki yöresel otları tanıttıkları cevabını vermiştir. Şeyhli'deki katılımcı, İnaltı Şelalesi, Piraziz ve Şeyh İdris türbeleri, dere güzergâhında bulunan doğa yürüyüş alanı, müze gibi unsurların olduğunu belirtmiştir. Güneyköy'deki katılımcı, Güneyköy'ün evleri, tarihi çeşme ve su değirmenleri, tarihi fırınlar, kilise ve mahzen gibi unsurların olduğunu ifade etmiştir. Süllü'deki katılımcı ise kemer köprü (İpek Yolu'ndan kalma), Karagöl Dağları, ormanlık alanlar gibi unsurların olduğunu söylemiştir. Tüm bu alınan cevaplarda alan isimlerinin gerek resmi olarak belirlenmemiş olması gerekse tabelalarının olmaması sebebiyle tanımlamaların yol tarifi ile yapıldığı ya da yöreye özgü belirleyici ifadeler kullanıldığı tespit edilmiştir.

Orman köyünde yapılan ya da yapılabilecek ekoturizm-rekreatif faaliyetleri tespit edebilmek için sektör aktörlerinden Ümmühan Aydın (Şeyhli), Fatma Altun (Güneyköy) ve Kemal Özkılıç (Süllü)'a bir takım sorular yöneltilmiştir. Bu doğrultuda:

Orman köyünüzde yapıldığını bildiğiniz ya da yapılabileceğini düşündüğünüz ekoturizm veya rekreatif faaliyetler nelerdir sorusu için katılımcılardan çeşitli cevaplar elde edilmiştir. Şeyhli'deki katılımcı, kitre bebekler ve kuklalar üretildiğini; süt reçeli, dağ çileği reçeli, elma reçeli ve elma ballısı ile birçok bitkiden reçel yapıldığını; lif veya çember gibi geleneksel el işleri yapıldığı bunların da hediyelik eşya olarak turiste satıldığı diğer yandan bitki çayları üretiminin de gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir. Güneyköy'deki katılımcı, sirke, pekmez ve salamura üretimi ile ham fındıktan veya fındık dallarından sepet örmeciliği faaliyetlerinin yapıldığını bunların da hediyelik eşya olarak turiste satıldığını ifade etmiştir. Buna karşın Süllü'deki katılımcı ise et turizmi, olta balıkçılığı, dağ bisikleti turları ve foto-safari gibi etkinliklerin düzenlendiğini ancak Karagöl Dağları'nda Snowboard ve kayak turizminin yapılabileceğini düşündüğünü söylemiştir. Öyle ki katılımcıların vermiş oldukları cevapların orman köylüsü/köylü ile yapılan sözeliletişim yoluyla görüşme sonuçları ile tutarlı olduğu tespit edilmiştir.

Ekoturizmin orman köylüsüne/köylüye sağladığı ekonomik faydayı tespit edebilmek için sektör aktörlerinden Ümmühan Aydın (Şeyhli), Fatma Altun (Güneyköy) ve Kemal Özkılıç (Süllü)'a bir takım sorular yöneltilmiştir. Bu doğrultuda:

Ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirirken orman köylüsünden/köylüden hangi alanlarda fayda sağlıyorsunuz sorusuna Şeyhli'deki katılımcı, konaklamadan yiyecek içecek sektörüne kadar her alanda etkileşim ve yardımlaşma halinde olduklarını; Güneyköy'deki katılımcı, yerel rehberlik konusunda yardım aldığını; Süllü'deki katılımcı ise orman köylüsünden et, süt, yumurta gibi temel gıdalar ile odun ihtiyaçlarını temin ettiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar doğrultusunda katılımcıların ekoturizm faaliyetlerinde orman köylüsünden yeterli düzeyde faydalanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3.4.2. Ofis Çalışmasına Ait Bulgular

3.4.2.1. İstatiksel Analiz Bulguları

Sözel iletişim yoluyla görüşmelere katılan 35 paydaşdan elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri incelenmiş ve ilişkileri belirleyebilmek için Pearson Korelasyon testi analizi yapılmıştır. Bu doğrultuda:

Tablo 3.4. 1. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evlerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı

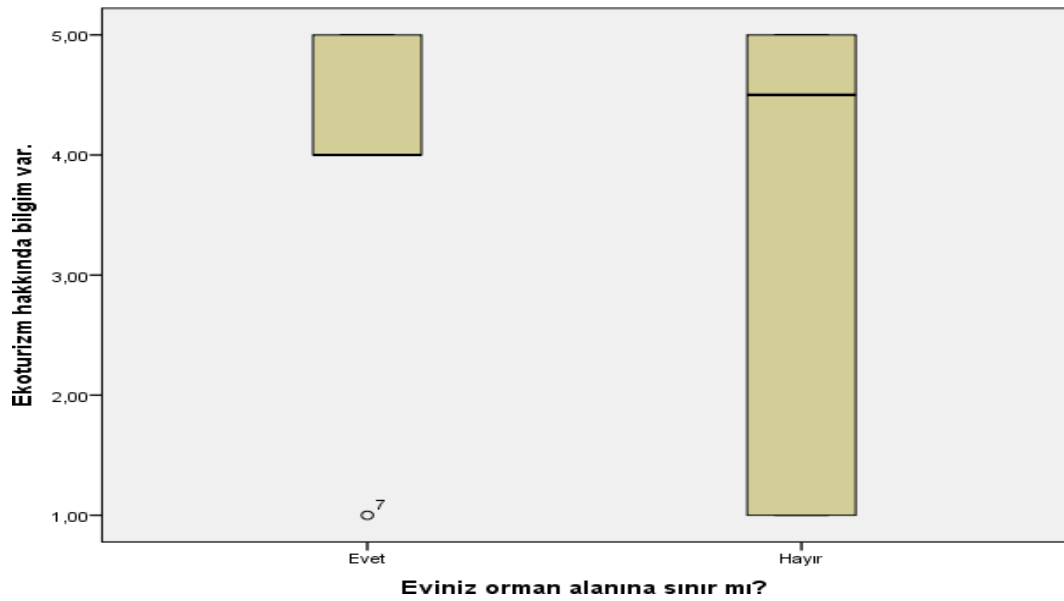
Descriptives				
		Eviniz orman alanına sınır mı?		Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evet	Mean		4,0769
		95% Confidence Interval for	Lower Bound	3,4498
		Mean	Upper Bound	4,7040
		5% Trimmed Mean		4,1966
		Median		4,0000
		Variance		1,077
		Std. Deviation		1,03775
		Minimum		1,00
		Maximum		5,00
		Range		4,00
		Interquartile Range		1,00
		Skewness		-2,290
		Kurtosis		7,074
	Hayır	Mean		3,2273
		95% Confidence Interval for	Lower Bound	2,3626

Mean	Upper Bound	4,0919
5% Trimmed Mean		3,2525
Median		4,5000
Variance		3,803
Std. Deviation		1,95014
Minimum		1,00
Maximum		5,00
Range		4,00
Interquartile Range		4,00
Skewness		-,266
Kurtosis		-2,033

Tablo 3.4. 2. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evlerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Normallik Testi

Tests of Normality					
Eviniz orman alanına sınır mı?		Kolmogorov-Smirnov ^a		Shapiro-Wilk	
		Statistic	df	Sig.	Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evet	,394	13	,000	,645
	Hayır	,318	22	,000	,685

Şekil 3.4. 1. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evlerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Histogram Grafiği

Tablo 3.4. 1, Tablo 3.4. 2 ve Şekil 3.4. 1' e göre: Ekoturizm hakkında bilginin var bağımlı değişkeni ile Eviniz orman alanına sınır mı bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre $\pm 2,00$ değerleri arasında (George ve Mallery, 2010) olması belirtildiğinden normal dağılımın bulunmadığını söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri 0,5'ten küçük olduğu için normal dağılmadığını söyleyebiliriz. Ancak katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro-Wilk incelendiği zaman 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

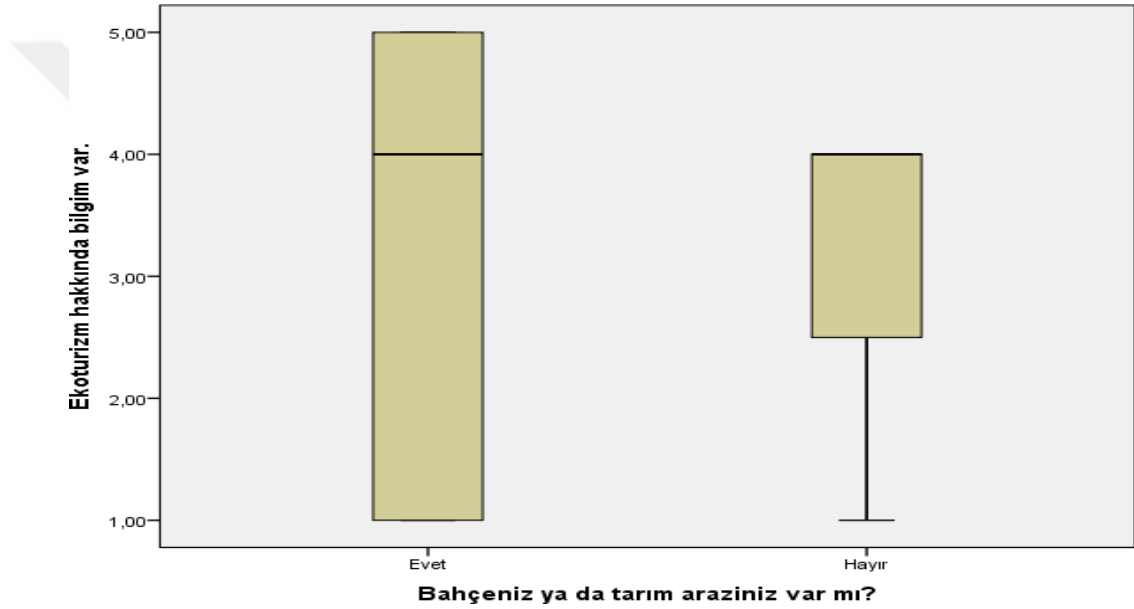
Tablo 3.4. 3. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin ya da Tarım Arazilerinin Olup Olmaması Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı

Descriptives				Statistic	
		Bahçeniz ya da tarım araziniz var mı?			
Ekoturizm hakkında bilginin var.		Evet	Mean		3,5938
			95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,9736
				Upper Bound	4,2139
				5% Trimmed Mean	3,6597
				Median	4,0000
				Variance	2,959
				Std. Deviation	1,72008
				Minimum	1,00
				Maximum	5,00
				Range	4,00
				Interquartile Range	4,00
				Skewness	-,778
				Kurtosis	-1,228
				Mean	3,0000
		Hayır	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	-1,3027
				Upper Bound	7,3027
				5% Trimmed Mean	.
				Median	4,0000
				Variance	3,000
				Std. Deviation	1,73205
				Minimum	1,00
				Maximum	4,00
				Range	3,00
				Interquartile Range	.
				Skewness	-1,732
				Kurtosis	.

Tablo 3.4. 4. *Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin ya da Tarım Arazilerinin Olup Olmaması Değişkenlerinin Normallik Testi*

Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk
	Bahçeniz ya da tarım araziniz var mı?	Statistic	df	Sig.	Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evet	,281	2	,000	,712
	Hayır	,385	3	.	,750

Şekil 3.4. 2. *Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin ya da Tarım Arazilerinin Olup Olmaması Değişkenlerinin Histogram Grafiği*

Tablo 3.4. 3, Tablo 3.4. 4 ve Şekil 3.4. 2' ye göre: Ekoturizm hakkında bilgim var bağımlı değişkeni ile Bahçeniz ya da tarım araziniz var mı bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre basıklık değerinin hesaplanmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda normal dağılımın bulunmadığını söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri 0,5'tenküçük olduğu için normal dağılmadığını söyleyebiliriz. Ancak katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro-Wilk incelendiği zaman 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

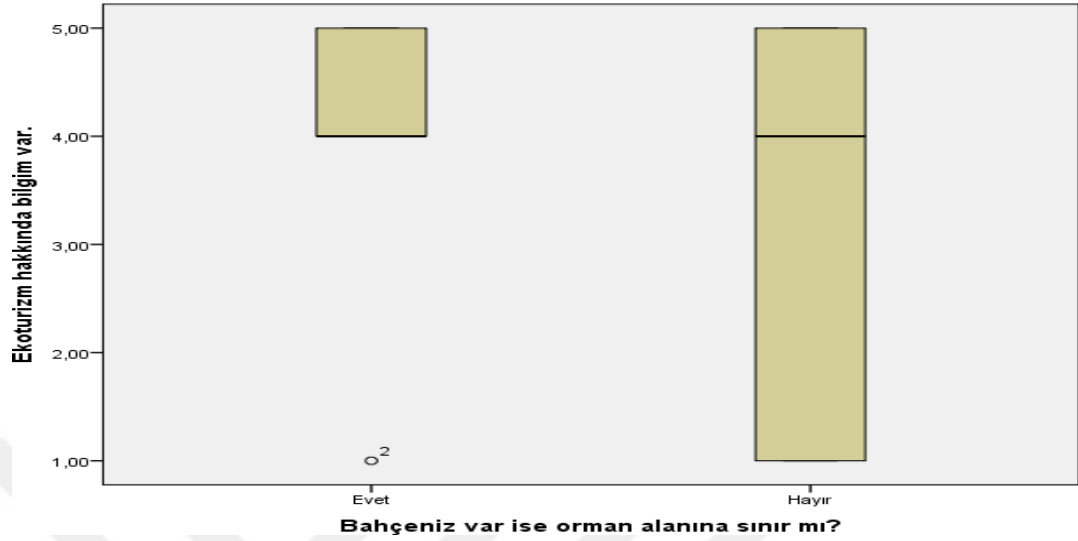
Tablo 3.4. 5. *Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı 3*

Descriptives				
Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı?				Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evet	Mean		4,1538
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	3,5083
			Upper Bound	4,7993
		5% Trimmed Mean		4,2821
		Median		4,0000
		Variance		1,141
		Std. Deviation		1,06819
		Minimum		1,00
		Maximum		5,00
		Range		4,00
		Interquartile Range		1,00
		Skewness		-2,292
		Kurtosis		6,822
	Hayır	Mean		3,1818
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,3313
			Upper Bound	4,0323
		5% Trimmed Mean		3,2020
		Median		4,0000
		Variance		3,680
		Std. Deviation		1,91824
		Minimum		1,00
		Maximum		5,00
		Range		4,00
		Interquartile Range		4,00
		Skewness		-,240
		Kurtosis		-2,010

Tablo 3.4. 6. *Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Normallik Testi*

Tests of Normality					
Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı?		Kolmogorov-Smirnov ^a		Shapiro-Wilk	
		Statistic	df	Sig.	Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evet	,366	13	,000	,656
	Hayır	,283	22	,000	,706

Şekil 3.4. 3. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bahçelerinin Orman Alanına Sınır Olup Olmaması Değişkenlerinin Histogram Grafiği

Tablo 3.4. 5, Tablo 3.4. 6 ve Şekil 3.4. 3' e göre: Ekoturizm hakkında bilgim var bağımlı değişkeni ile Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre $\pm 2,00$ değerleri arasında olması belirtildiğinden normal dağılımın bulunmadığını söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri 0,5'ten küçük olduğu için normal dağılmadığını söyleyebiliriz. Ancak katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro-Wilk incelendiği zaman 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.4. 7. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bağlı Bulundukları Orman İşletmesinde Yarı Zamanlı Çalışarak Gelir Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı

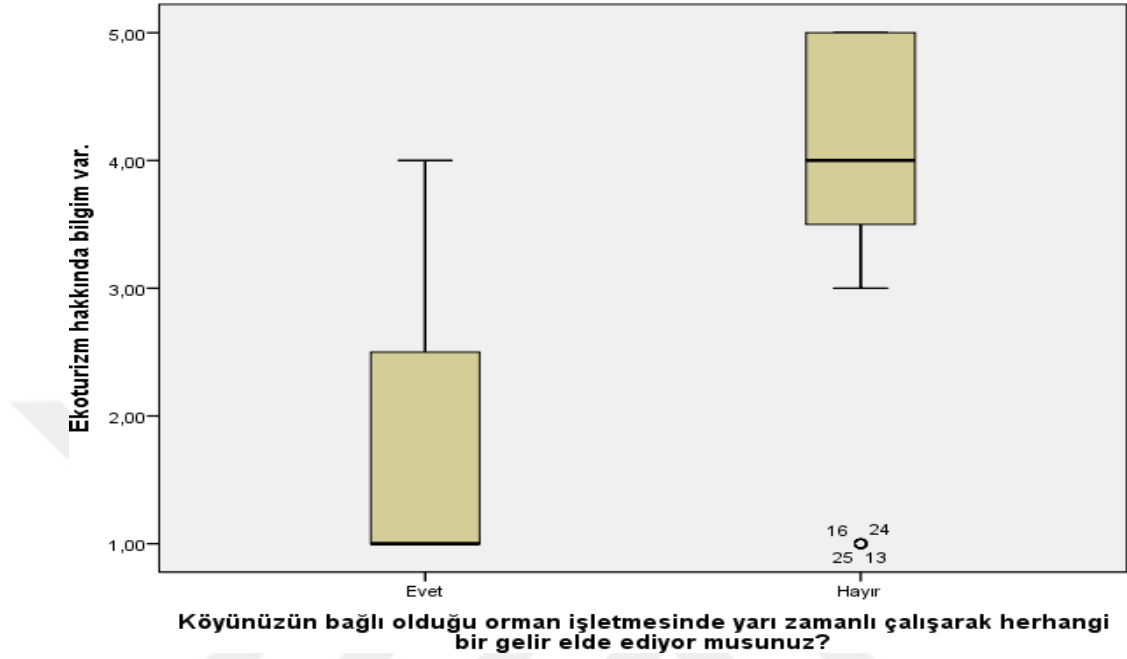
Descriptives				
Köyünüzün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuz?				Statistic
Ekoturizm hakkında	Evet	Mean		1,7500
bilgim var.		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	-,6368
			Upper Bound	4,1368
		5% Trimmed Mean		1,6667
		Median		1,0000
		Variance		2,250
		Std. Deviation		1,50000
		Minimum		1,00

Hayır	Maximum	4,00
	Range	3,00
	Interquartile Range	2,25
	Skewness	2,000
	Kurtosis	4,000
	Mean	3,7742
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound 3,1849
		Upper Bound 4,3634
	5% Trimmed Mean	3,8602
	Median	4,0000
	Variance	2,581
	Std. Deviation	1,60644
	Minimum	1,00
	Maximum	5,00
	Range	4,00
	Interquartile Range	2,00
	Skewness	-1,050
	Kurtosis	-,580

Tablo 3.4. 8. *Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bağlı Bulundukları Orman İşletmesinde Yarı Zamanlı Çalışarak Gelir Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Normallik Testi*

Tests of Normality					
Köyünüzün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuz?		Kolmogorov-Smirnov ^a		Shapiro-Wilk	
		Statistic	df	Sig.	Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evet	,441	4	.	,630
	Hayır	,298	31	,000	,703

Şekil 3.4. 4. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Bağlı Bulundukları Orman İşletmesinde Yarı Zamanlı Çalışarak Gelir Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Histogram Grafiği

Tablo 3.4. 7, Tablo 3.4. 8 ve Şekil 3.4. 4' e göre: Ekoturizm hakkında bilgin var bağımlı değişkeni ile Köyünüzün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuz bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre evet yanıtı değerlendirildiğinde $\pm 2,00$ değerleri arasında olması belirtildiğinden normal dağılımın bulunmadığını söyleyebiliriz. Ancak hayır yanıtı değerlendirildiğinde $\pm 2,00$ değerleri arasında olduğu için normal dağılımın olduğunu söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri 0,5'ten küçük olduğu için normal dağılmadığını söyleyebiliriz. Ancak katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro- Wilk incelendiği zaman 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.4. 9. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Yakacak Odun Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı

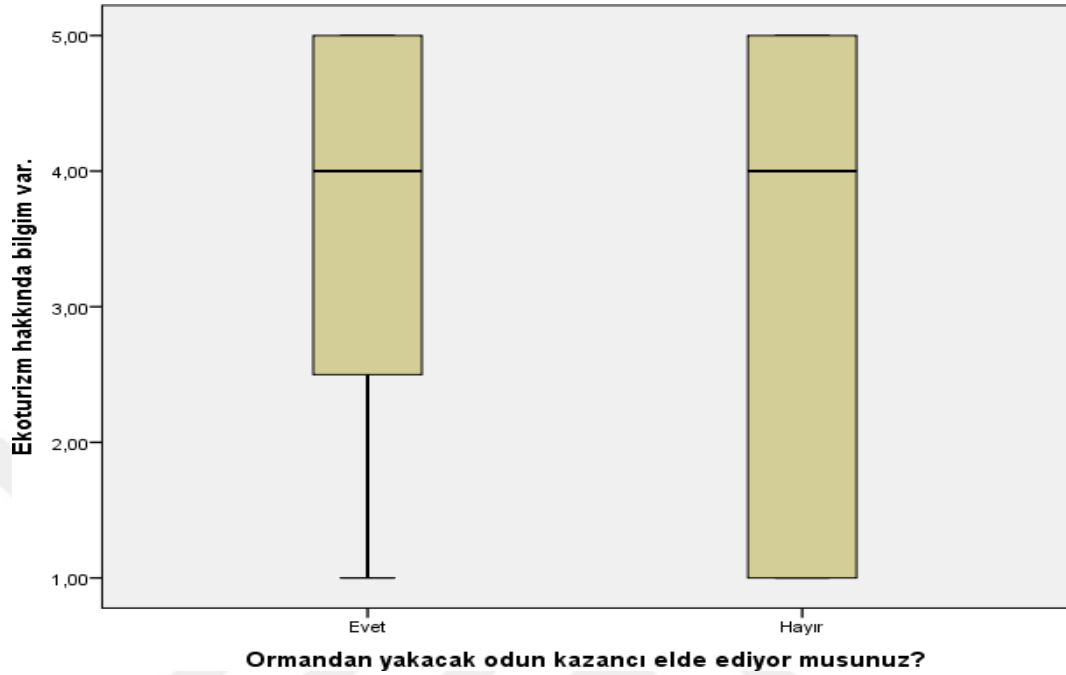
Descriptives

Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz?				Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evet	Mean		3,5833
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,5532
			Upper Bound	4,6135
		5% Trimmed Mean		3,6481
		Median		4,0000
		Variance		2,629
		Std. Deviation		1,62135
		Minimum		1,00
		Maximum		5,00
		Range		4,00
		Interquartile Range		3,25
		Skewness		-1,023
		Kurtosis		-,616
	Hayır	Mean		3,5217
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,7518
			Upper Bound	4,2917
		5% Trimmed Mean		3,5797
		Median		4,0000
		Variance		3,170
		Std. Deviation		1,78044
		Minimum		1,00
		Maximum		5,00
		Range		4,00
		Interquartile Range		4,00
		Skewness		-,674
		Kurtosis		-1,460

Tablo 3.4. 10. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Yakacak Odun Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Normallik Testi

Tests of Normality					
Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz?		Kolmogorov-Smirnov ^a		Shapiro-Wilk	
		Statistic	df	Sig.	Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evet	,351	12	,000	,737
	Hayır	,275	23	,000	,715

Şekil 3.4. 5. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Yakacak Odun Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Histogram Grafiği

Tablo 3.4. 9, Tablo 3.4. 10 ve Şekil 3.4. 5' e göre: Ekoturizm hakkında bilgin var bağımlı değişkeni ile Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre $\pm 2,00$ değerleri arasında olması belirtildiğinden normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri 0,5'ten küçük olduğu için normal dağılmadığını söyleyebiliriz. Ancak katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro-Wilk incelendiği zaman 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.4. 11. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Odun Dışı Orman Ürünleri Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı

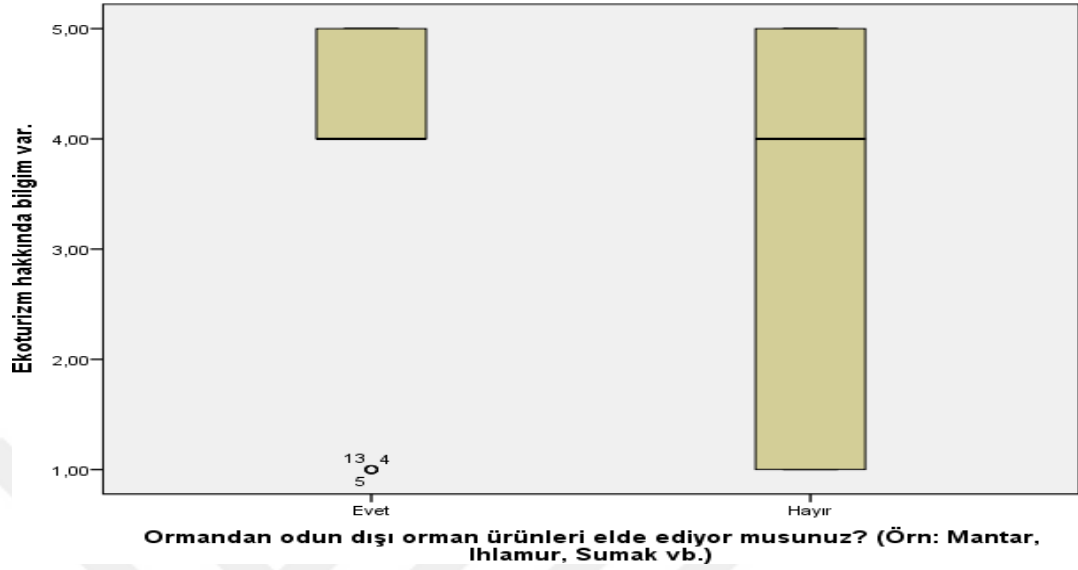
Descriptives				
Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz? (Örn: Mantar, İhlamur, Sumak vb.)				
Ekoturizm hakkında bilgin var.	Evet	Mean		Statistic
		95% Confidence Interval for Mean		
		Lower Bound		2,9442
		Upper Bound		4,5002
		5% Trimmed Mean		3,8025
		Median		4,0000

	Variance	2,448
	Std. Deviation	1,56452
	Minimum	1,00
	Maximum	5,00
	Range	4,00
	Interquartile Range	1,75
	Skewness	-1,139
	Kurtosis	-,278
Hayır	Mean	3,3529
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound 2,3921
		Upper Bound 4,3138
	5% Trimmed Mean	3,3922
	Median	4,0000
	Variance	3,493
	Std. Deviation	1,86886
	Minimum	1,00
	Maximum	5,00
	Range	4,00
	Interquartile Range	4,00
	Skewness	-,455
	Kurtosis	-1,842

Tablo 3.4. 12. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Odun Dışı Orman Ürünleri Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Normallik Testi

Tests of Normality					
Ormandan odun dışı ormanürünleri elde ediyor musunuz? (Örn: Mantar, İhlamur, Sumak vb.)		Kolmogorov-Smirnov ^a		Shapiro-Wilk	
		Statistic	df	Sig.	Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evet	,348	18	,000	,713
	Hayır	,282	17	,001	,720

Şekil 3.4. 6. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Ormandan Odun Dışı Orman Ürünleri Elde Edip Etmemeleri Değişkenlerinin Histogram Grafiği

Tablo 3.4. 11, Tablo 3.4. 12 ve Şekil 3.4. 6'ya göre: Ekoturizm hakkında bilgiler var bağımlı değişkeni ile Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz? (Örn: Mantar, İhlamur, Sumak vb.) bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre $\pm 2,00$ değerleri arasında olması belirtildiğinden normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri 0,5 ten küçük olduğu için normal dağılmadığını söyleyebiliriz. Ancak katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro- Wilk incelendiği zaman 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.4. 13. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Kadın ya da Erkek Olması Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı

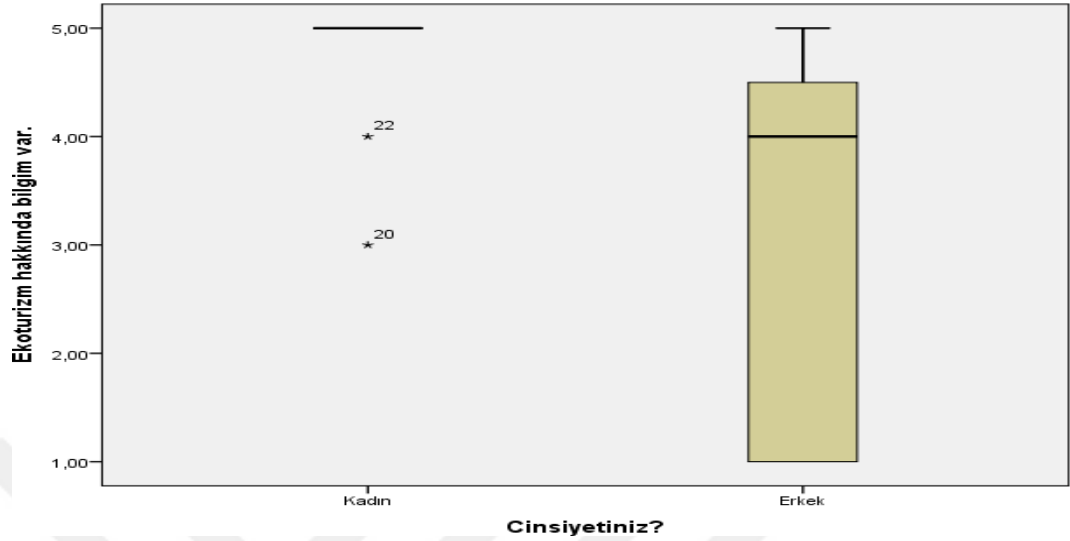
Descriptives				
Cinsiyetiniz?				Statistic
Ekoturizm hakkında bilgiler var.	Kadın	Mean		4,7273
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	4,2928
			Upper Bound	5,1617
		5% Trimmed Mean		4,8081
		Median		5,0000
		Variance		,418
		Std. Deviation		,64667

		Minimum	3,00
		Maximum	5,00
		Range	2,00
		Interquartile Range	,00
		Skewness	-2,420
		Kurtosis	5,510
	Erkek	Mean	3,0000
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound
			Upper Bound
		5% Trimmed Mean	3,0000
		Median	4,0000
		Variance	3,130
		Std. Deviation	1,76930
		Minimum	1,00
		Maximum	5,00
		Range	4,00
		Interquartile Range	3,75
		Skewness	-,206
		Kurtosis	-1,914

Tablo 3.4. 14. *Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Kadın ya da Erkek Olması Değişkenlerinin Normallik Testi*

Tests of Normality						
		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk	
	Cinsiyetiniz?	Statistic	df	Sig.	Statistic	Df
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Kadın	,482	11	,000	,504	11
	Erkek	,297	24	,000	,742	24

Şekil 3.4. 7. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Kadın ya da Erkek Olması Değişkenlerinin Histogram Grafiği

Tablo 3.4. 13, Tablo 3.4. 14 ve Şekil 3.4. 7'ya göre: Ekoturizm hakkında bilgin var bağımlı değişkeni ile Cinsiyetiniz bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre kadın cinsiyeti değerlendirildiğinde $\pm 2,00$ değerleri arasında olması belirtildiğinden normal dağılımın bulunmadığını söyleyebiliriz. Ancak erkek cinsiyeti değerlendirildiğinde $\pm 2,00$ değerleri arasında olduğu için normal dağılımın olduğunu söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri 0,5'ten küçük olduğu için normal dağılmadığını söyleyebiliriz. Ancak katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro- Wilk incelendiği zaman 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.4. 15. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yaş Aralığı Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı

Descriptives ^a				
		Yaşınız?	Statistic	Std. Error
Ekoturizm hakkında bilgin var.	21-40	Mean	3,6000	,47610
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,5230	
		Upper Bound	4,6770	
		5% Trimmed Mean	3,6667	
	Median		4,0000	

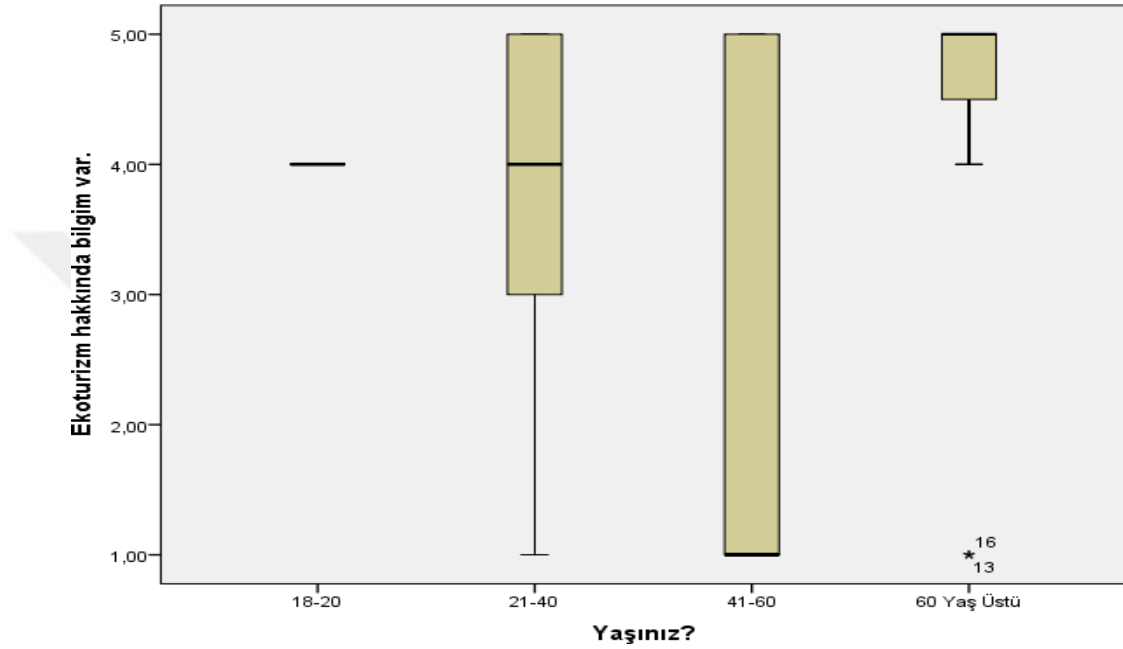
		Variance	2,267	
		Std. Deviation	1,50555	
		Minimum	1,00	
		Maximum	5,00	
		Range	4,00	
		Interquartile Range	2,50	
		Skewness	-1,094	,687
		Kurtosis	,043	1,334
41-60	Mean	2,5000		,61914
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	1,0994	
		Upper Bound	3,9006	
	5% Trimmed Mean	2,4444		
	Median	1,0000		
	Variance	3,833		
	Std. Deviation	1,95789		
	Minimum	1,00		
	Maximum	5,00		
	Range	4,00		
60 Yaş Üstü	Interquartile Range	4,00		
	Skewness	,555		,687
	Kurtosis	-2,072		1,334
	Mean	4,2500		,44594
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	3,2685	
		Upper Bound	5,2315	
	5% Trimmed Mean	4,3889		
	Median	5,0000		
	Variance	2,386		
	Std. Deviation	1,54479		
	Minimum	1,00		
	Maximum	5,00		
	Range	4,00		
	Interquartile Range	,75		
	Skewness	-1,920		,637
	Kurtosis	2,220		1,232

Tablo 3.4. 16. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yaş Aralığı Değişkenlerinin Normallik Testi

Tests of Normality ^a					
Yaşınız?	Kolmogorov-Smirnov ^b			Shapiro-Wilk	
	Statistic	df	Sig.	Statistic	f

Ekoturizm hakkında bilgim var.	21-40	,305	10	,009	,800	10
	41-60	,378	10	,000	,678	10
	60 Yaş Üstü	,436	12	,000	,537	12

Şekil 3.4. 8. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yaş Aralığı Değişkenlerinin Histogram Grafiği

Tablo 3.4. 15, Tablo 3.4. 16 ve Şekil 3.4. 8'e göre: Ekoturizm hakkında bilgim var bağımlı değişkeni ile Yaşınız bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre 21-40 yaş grubu değerlendirildiğinde $\pm 2,00$ değerleri arasında olması belirtildiğinden normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz. Ancak 41-60 yaş grubu ve 60 yaş üstü değerlendirildiğinde $\pm 2,00$ değerleri arasında olmadığı için normal dağılımın olmadığını söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri 0,5'ten küçük olduğu için normal dağılmadığını söyleyebiliriz. Ancak katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro-Wilk incelendiği zaman 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

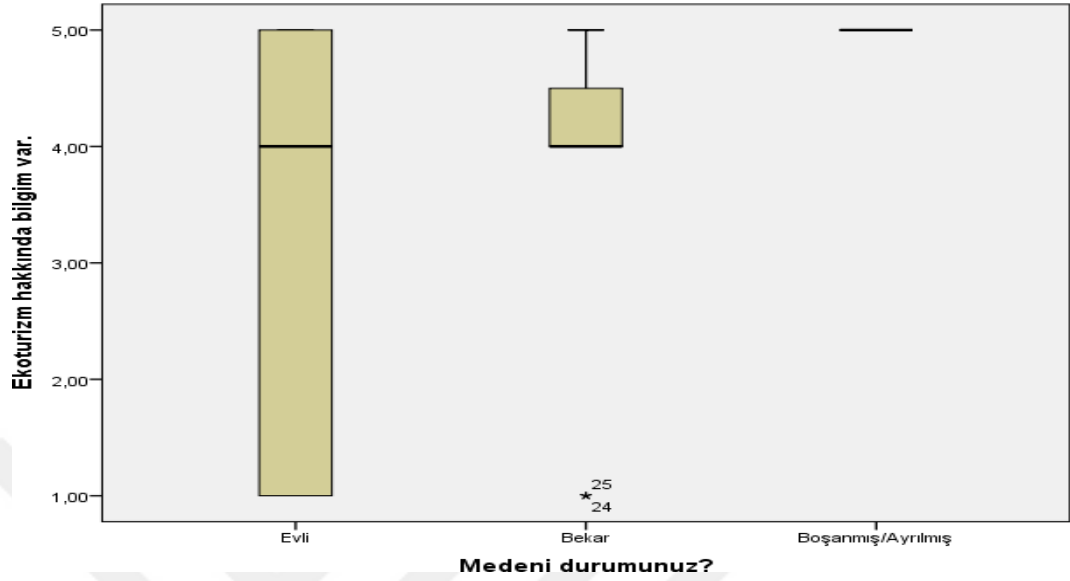
Tablo 3.4. 17. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evli ya da Bekar Olması Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı

Descriptives ^a				
Medeni durumunuz?			Statistic	
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evli	Mean	3,2857	
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,4203
			Upper Bound	4,1511
		5% Trimmed Mean	3,3175	
		Median	4,0000	
		Variance	3,614	
		Std. Deviation	1,90113	
		Minimum	1,00	
		Maximum	5,00	
		Range	4,00	
		Interquartile Range	4,00	
		Skewness	-,357	
		Kurtosis	-1,930	
	Bekar	Mean	3,7500	
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,8879
			Upper Bound	4,6121
		5% Trimmed Mean	3,8333	
		Median	4,0000	
		Variance	1,841	
		Std. Deviation	1,35680	
		Minimum	1,00	
		Maximum	5,00	
		Range	4,00	
		Interquartile Range	,75	
		Skewness	-1,556	
		Kurtosis	1,627	

Tablo 3.4. 18. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evli ya da Bekar Olması Değişkenlerinin Normallik Testi

Tests of Normality ^b					
Medeni durumunuz?		Kolmogorov-Smirnov ^a		Shapiro-Wilk	
		Statistic	df	Sig.	Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Evli	,293	21	,000	,705
	Bekar	,406	12	,000	,696

Şekil 3.4. 9. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Evli ya da Bekar Olması Değişkenlerinin Histogram Grafiği

Tablo 3.4. 17, Tablo 3.4. 18 ve Şekil 3.4. 9'a göre: Ekoturizm hakkında bilgin var bağımlı değişkeni ile Medeni durumunuz bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre $\pm 2,00$ değerleri arasında olması belirtildiğinden normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz. Diğer yandan Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri 0,5'ten küçük olduğu için normal dağılmadığını söyleyebiliriz. Ancak katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro- Wilk incelendiği zaman 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.4. 19. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Eğitim Durumu Değişkenlerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı 10

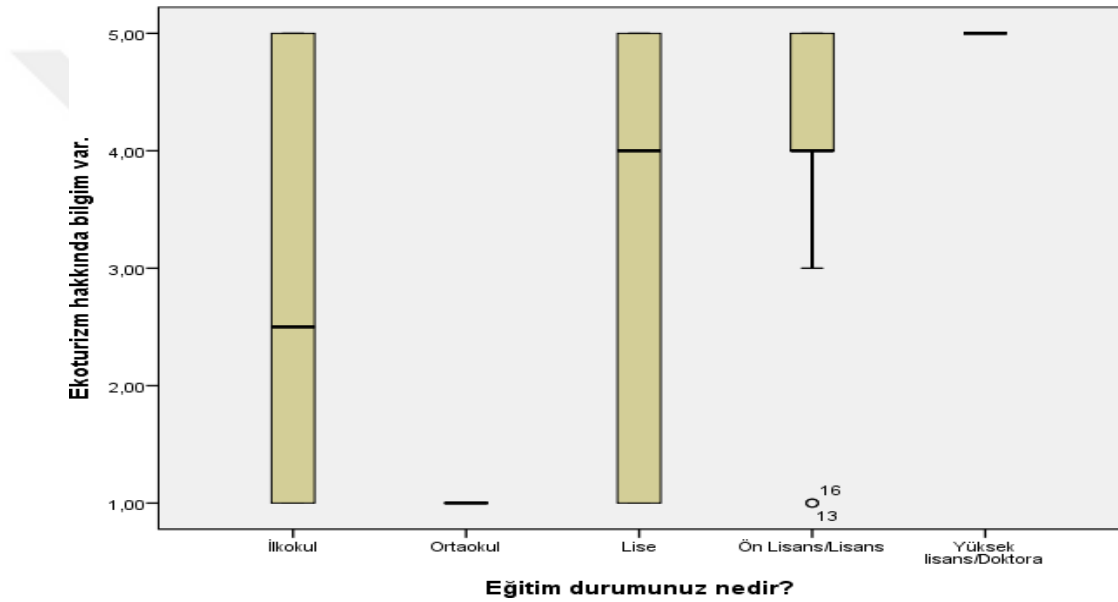
Descriptives ^{a,b}				
Eğitim durumunuz nedir?		Statistic		Std. Error
Ekoturizm hakkında bilgim var.	İlkokul	Mean	2,8750	,71807
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	1,1770
			Upper Bound	4,5730
		5% Trimmed Mean	2,8611	
		Median	2,5000	
		Variance	4,125	
		Std. Deviation	2,03101	
		Minimum	1,00	
		Maximum	5,00	
		Range	4,00	
		Interquartile Range	4,00	
		Skewness	,087	,752
		Kurtosis	-2,639	1,481
	Lise	Mean	3,1429	,76931
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	1,2604
			Upper Bound	5,0253
		5% Trimmed Mean	3,1587	
		Median	4,0000	
		Variance	4,143	
		Std. Deviation	2,03540	
		Minimum	1,00	
		Maximum	5,00	
		Range	4,00	

Ön Lisans/Lisans	Interquartile Range		4,00	
	Skewness		-,268	,794
	Kurtosis		-2,695	1,587
	Mean		4,0556	,29674
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	3,4295	
		Upper Bound	4,6816	
	5% Trimmed Mean		4,1728	
	Median		4,0000	
	Variance		1,585	
	Std. Deviation		1,25895	
	Minimum		1,00	
	Maximum		5,00	
	Range		4,00	
	Interquartile Range		1,00	
	Skewness		-1,708	,536
	Kurtosis		2,459	1,038

Tablo 3.4. 20. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Eğitim Durumu Değişkenlerinin Normallik Testi

Tests of Normality ^{b,c}						
	Eğitim durumu nedir?	durumunuz	Kolmogorov-Smirnov ^a		Shapiro-Wilk	
			Statistic	df	Sig.	Statistic
Ekoturizm hakkında bilgim var.		İlkokul	,322	8	,014	,719
		Lise	,282	7	,097	,733
		Ön Lisans/Lisans	,316	18	,000	,712

Şekil 3.4. 10. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Eğitim Durumu Değişkenlerinin Histogram Grafiği

Tablo 3.4. 19, Tablo 3.4. 20 ve Şekil 3.4. 10'a göre: Ekoturizm hakkında bilgim var bağımlı değişkeni ile Eğitim durumunuz nedir bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre $\pm 2,00$ değerleri arasında olması belirtildiğinden normal dağılımın bulmadığını söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri 0,5'ten küçük olduğu için normal dağılmadığını söyleyebiliriz. Ancak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri Lise eğitim durumunda 0,5'ten büyük olduğu için normal dağılımın olduğunu söyleyebiliriz. Diğer yandan katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro-Wilk incelendiği zaman 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.4. 21. Görüşmelere Katılanların Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yapmış Oldukları Mesleklere İlişkin Değişkenlerin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri ile Güven Aralığı

Descriptives ^{a,b,c,d}				
Mesleğiniz nedir?			Statistic	Std. Error
Ekoturizm hakkında bilgim var.	Kamu Çalışanı	Mean	4,5000	,50000
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	-1,8531
			Upper Bound	10,8531
		5% Trimmed Mean	.	.
		Median	4,5000	.
		Variance	,500	.
		Std. Deviation	,70711	.
		Minimum	4,00	.
		Maximum	5,00	.
		Range	1,00	.
		Interquartile Range	.	.
		Skewness	.	.
		Kurtosis	.	.
	Emekli	Mean	4,1000	,52599
		95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,9101
			Upper Bound	5,2899
		5% Trimmed Mean	4,2222	.
		Median	5,0000	.
		Variance	2,767	.
		Std. Deviation	1,66333	.
		Minimum	1,00	.
		Maximum	5,00	.
		Range	4,00	.
		Interquartile Range	1,75	.

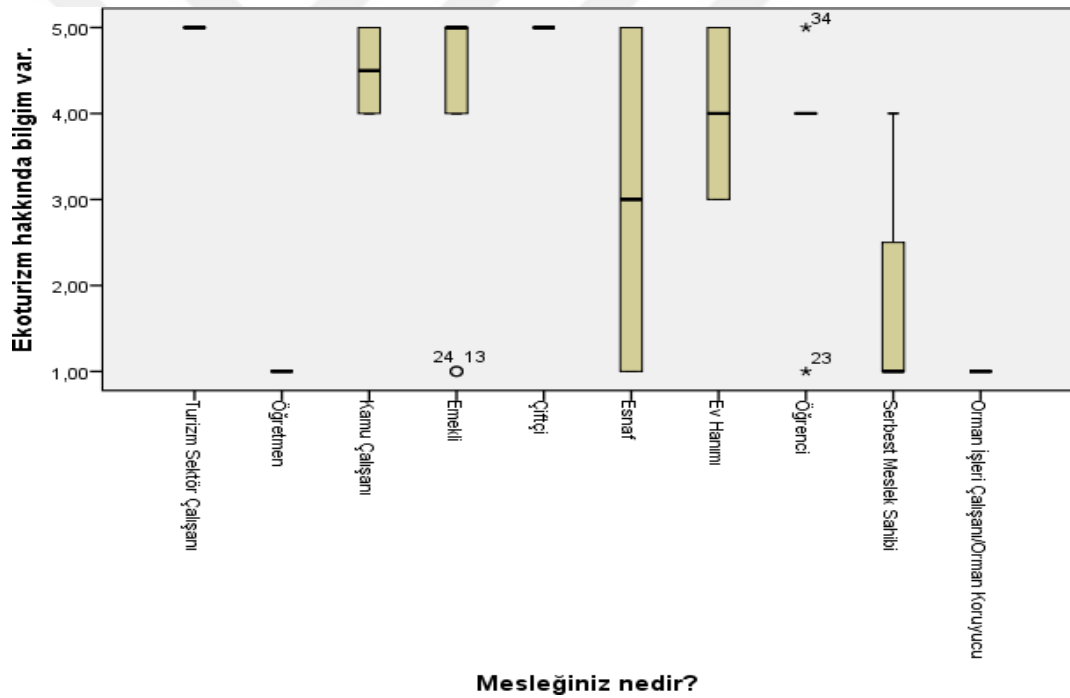
Esnaf	Skewness	-1,644	,687
	Kurtosis	1,058	1,334
	Mean	3,0000	,89443
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	,7008
		Upper Bound	5,2992
	5% Trimmed Mean	3,0000	
	Median	3,0000	
	Variance	4,800	
	Std. Deviation	2,19089	
	Minimum	1,00	
	Maximum	5,00	
	Range	4,00	
	Interquartile Range	4,00	
	Skewness	,000	,845
	Kurtosis	-3,333	1,741
Ev Hanımı	Mean	4,0000	1,00000
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	-8,7062
		Upper Bound	16,7062
	5% Trimmed Mean	.	
	Median	4,0000	
	Variance	2,000	
	Std. Deviation	1,41421	
	Minimum	3,00	
	Maximum	5,00	
	Range	2,00	
	Interquartile Range	.	
	Skewness	.	.
	Kurtosis	.	.

Öğrenci	Mean		3,7500	,41188
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	2,7761	
		Upper Bound	4,7239	
	5% Trimmed Mean		3,8333	
	Median		4,0000	
	Variance		1,357	
	Std. Deviation		1,16496	
	Minimum		1,00	
	Maximum		5,00	
	Range		4,00	
	Interquartile Range		,00	
	Skewness		-2,259	,752
	Kurtosis		6,205	1,481
Serbest Meslek Sahibi	Mean		2,0000	1,00000
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	-2,3027	
		Upper Bound	6,3027	
	5% Trimmed Mean		.	
	Median		1,0000	
	Variance		3,000	
	Std. Deviation		1,73205	
	Minimum		1,00	
	Maximum		4,00	
	Range		3,00	
	Interquartile Range		.	
	Skewness		1,732	1,225
	Kurtosis		.	.

Tablo 3.4. 22. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yapmış Oldukları Mesleklere İlişkin Değişkenlerin Normallik Testi

		Tests of Normality ^{a,b,d,e}			
		Kolmogorov-Smirnov ^c		Shapiro-Wilk	
Mesleğiniz nedir?		Statistic	df	Sig.	Statistic
Ekoturizm hakkında bilgin var.	Kamu Çalışanı	,260	2	.	
	Emekli	,406	10	,000	,588
	Esnaf	,319	6	,056	,683
	Ev Hanımı	,260	2	.	
	Öğrenci	,460	8	,000	,617
	Serbest Meslek Sahibi	,385	3	.	,750

Şekil 3.4. 11. Ekoturizm Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ile Yapmış Oldukları Mesleklere İlişkin Değişkenlerin Histogram Grafiği

Tablo 3.4. 21, Tablo 3.4. 22 ve Şekil 3.4. 11'e göre: Ekoturizm hakkında bilgin var bağımlı değişkeni ile Mesleğiniz nedir bağımsız değişkeni için çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesine göre $\pm 2,00$ değerleri arasında olması belirtildiğinden emekli mesleği dışında normal dağılımın bulunmadığını söyleyebiliriz. Buna paralel olarak Kolmogorov-Smirnov için Sig değeri sadece esnaf mesleğinde 0,5 ten büyük olduğu için normal dağıldığını söyleyebiliriz. Diğer yandan katılımcı sayısının az olması sebebiyle Shapiro-Wilk incelendiği zaman

emekli, esnaf, öğrenci ve serbest meslek sahibi meslekler 0,5'ten büyük olduğundan dolayı normal dağılımın bulunduğunu söyleyebiliriz.

Gözlem sayısı az olduğu için ($n < 50$), Shapiro-Wilk testlerine göre bulguların normal dağıldığı tespit edilmiştir. Daha sonra ortalama ve standart sapmaları hesaplanarak (Tablo 3.4. 23) verilere Pearson Korelasyon testi yapılmıştır. Bu doğrultuda:

Tablo 3.4. 23. Değişkenlere İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Descriptive Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
Ekoturizm hakkında bilgim var.	3,5429	1,70368	35
Eviniz orman alanına sınır mı?	1,6286	,49024	35
Bahçeniz ya da tarım araziniz var mı?	1,0857	,28403	35
Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı?	1,6286	,49024	35
Köyünüzün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuz?	1,8857	,32280	35
Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz? (Örn: Mantar, İhlamur, Sumak vb.)	1,4857	,50709	35
Cinsiyetiniz?	1,6857	,47101	35
Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz?	1,6571	,48159	35
Yaşınız?	2,8857	,99325	35
Medeni durumunuz?	1,4571	,61083	35
Eğitim durumunuz nedir?	4,0857	1,26889	35
Mesleğiniz nedir?	10,9714	3,97408	35

Tablo 3.4. 24. *Değişkenlere Yönelik İkili Karşılaştırma Sonuçlarına İlişkin Pearson Correlation Analizi*

[illegible]

Bölüm A 2.	Pearson Correlation	,090	,333	,140	,333	,233	,230	-,016	,346*	1	-,154	,195	-,522**
Soru	Sig. (2-tailed)	,608	,051	,422	,051	,177	,183	,927	,042		,378	,262	,001
	N	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
Bölüm A 3.	Pearson Correlation	,235	-,595**	-,063	-,595**	,124	-,358*	,207	-,251	-,154	1	,176	,066
Soru	Sig. (2-tailed)	,174	,000	,719	,000	,479	,035	,232	,145	,378		,313	,706
	N	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
Bölüm A 4.	Pearson Correlation	,345*	-,278	-,021	-,231	,168	-,249	,194	,194	,195	,176	1	,170
Soru	Sig. (2-tailed)	,042	,106	,905	,182	,334	,148	,264	,264	,262	,313		,330
	N	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
Bölüm A 5.	Pearson Correlation	-,237	-,232	,002	-,338*	-,186	-,168	,435**	,010	-,522**	,066	,170	1
Soru	Sig. (2-tailed)	,171	,180	,990	,047	,285	,335	,009	,954	,001	,706	,330	
	N	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucuna göre (Tablo 3.4. 24);

Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı (Bölüm A 12. Soru) ile Yaşınız (Bölüm A 2. Soru) ($r = ,333$), Mesleğiniz nedir (Bölüm A 5. Soru) ($r = ,338$) ve Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz (Bölüm B 3. Soru) ($r = ,629$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Diğer taraftan Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı ile Medeni durumunuz (Bölüm A 3. Soru) ($r = -,595$) arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre, bahçenin orman alanına sınırolması arttıkça yaşın, mesleğin ve ormandan odun dışı orman ürünleri elde etmenin de arttığı ortaya çıkmıştır. Ancak bahçenin orman alanına sınır olması arttıkça medeni durum azalış göstermiştir. Ek olarak Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı ile Yaşınız değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 11,08'dir. Öyle ki Yaşınızın % 11,08'i Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı ile Mesleğiniz nedir değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 11,42'dir. Öyle ki Mesleğiniz nedirin % 11,42'si Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı ile Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 39,56'dır. Öyle ki Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuzun % 39,56'sı Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı ile Medeni durumunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 35,40'dır. Öyle ki Medeni durumun % 35,40'ı Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı değişkeninden kaynaklanıyor olabilir.

Bahçeniz ya da tarım araziniz var mı (Bölüm A 10. Soru) ile Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz (Bölüm B 3. Soru) ($r = ,093$) arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre bahçesi ve tarım arazisi olanlar arttıkça ormandan odun dışı orman ürünleri elde edenlerin de arttığı ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 86,49'dur. Öyle ki Ormandan odun dışı orman ürünleri elde

ediyor musunuzun % 86,49'u Bahçeniz ya da tarım araziniz var mı değişkeninden kaynaklanıyor olabilir.

Cinsiyetiniz (Bölüm A 1. Soru) ile Mesleğiniz nedir (Bölüm A 5. Soru) ($r = ,435$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre cinsiyet arttıkça mesleğin de arttığı ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 18,92'dir. Öyle ki Mesleğinizin % 18,92'si Cinsiyetiniz değişkeninden kaynaklanıyor olabilir.

Yaşınız (Bölüm A 2. Soru) ile Mesleğiniz (Bölüm A 5. Soru) ($r = -,522$) arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuş. Buna göre yaş arttıkça mesleğin de arttığı ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 27,24'tür. Öyle ki Mesleğinizin % 27,24'ü Yaşınız değişkeninden kaynaklanıyor olabilir.

Ekoturizm hakkında bilgim var (Bölüm C 1. Soru) ile Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı (Bölüm A 12. Soru) ($r = -,280$), Bahçeniz ya da tarım araziniz var mı (Bölüm A 10. Soru) ($r = -,099$), Eviniz orman alanına sınır mı (Bölüm A 9. Soru) ($r = -,244$), Mesleğiniz nedir (Bölüm A 5. Soru) ($r = -,237$), Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz (Bölüm B 3. Soru) ($r = -,110$), Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz (Bölüm B 2. Soru) ($r = -,017$), Yaşınız (Bölüm A 2. Soru) ($r = -,090$) arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Diğer taraftan Ekoturizm hakkında bilgim var ile Eğitim durumunuz nedir (Bölüm A 4. Soru) ($r = ,345$) ve Köyünüzün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuz (Bölüm B 1. Soru) ($r = ,384$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca Ekoturizm hakkında bilgim var ile Cinsiyetiniz (Bölüm A 1. Soru) ($r = -,478$) arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ek olarak Ekoturizm hakkında bilgim var ile Medeni durumunuz (Bölüm A 3. Soru) ($r = ,235$) arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuş. Buna göre, Ekoturizm hakkındaki bilginin var olup olmaması arttıkça Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı, Bahçeniz ya da tarım araziniz var mı, Eviniz orman alanına sınır mı, Mesleğiniz nedir, Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz, Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz, Yaşınız ve Cinsiyetiniz azalmaktadır. Ancak Ekoturizm hakkındaki

bilginin var olup olmaması arttıkça Eğitim durumu, Köyün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde edip etmemeleri ve Medeni durum da artmaktadır. Ek olarak Ekoturizm hakkında bilginin var ile Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 07,84'tür. Öyle ki Bahçeniz var ise orman alanına sınırının % 07,84'ü Ekoturizm hakkında bilginin var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ekoturizm hakkında bilginin var ile Bahçeniz ya da tarım araziniz var mı değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 98,01'dir. Öyle ki Bahçeniz ya da tarım araziniz var mının % 98,01'i Ekoturizm hakkında bilginin var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ekoturizm hakkında bilginin var ile Cinsiyetiniz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 22,84'tür. Öyle ki Cinsiyetinizin % 22,84'ü Ekoturizm hakkında bilginin var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ekoturizm hakkında bilginin var ile Eğitim durumunuz nedir değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 11,90'dır. Öyle ki Eğitim durumunuz nedirin % 11,90'ı Ekoturizm hakkında bilginin var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ekoturizm hakkında bilginin var ile Eviniz orman alanına sınır mı değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 05,95'tir. Öyle ki Eviniz orman alanına sınır mının % 05,95'i Ekoturizm hakkında bilginin var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ekoturizm hakkında bilginin var ile Köyünüzün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 14,74'tür. Öyle ki Köyünüzün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuzun % 14,74'ü Ekoturizm hakkında bilginin var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ekoturizm hakkında bilginin var ile Medeni durumunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 05,52'dir. Öyle ki Medeni durumunuzun % 05,52'si Ekoturizm hakkında bilginin var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ekoturizm hakkında bilginin var ile Mesleğiniz nedir değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 05,61'dir. Öyle ki Mesleğiniz nedirin % 05,61'si Ekoturizm hakkında bilginin var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ekoturizm hakkında bilginin var ile Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 01,21'dir. Öyle ki Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor

musunuzun % 01,21'i Ekoturizm hakkında bilgim var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ekoturizm hakkında bilgim var ile Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 02,89'dur. Öyle ki Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuzun %02,89'u Ekoturizm hakkında bilgim var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ekoturizm hakkında bilgim var ile Yaşınız değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 81'dir. Öyle ki Yaşınızın % 81'i Ekoturizm hakkında bilgim var değişkeninden kaynaklanıyor olabilir.

Eviniz orman alanına sınır mı (Bölüm A 9. Soru) ile Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı (Bölüm A 12. Soru) ($r = ,755$) arasında pozitif yönde güçlü düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Aynı şekilde Eviniz orman alanına sınır mı ile Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz (Bölüm B 3. Soru) ($r = ,629$), Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz (Bölüm B 2. Soru) ($r = ,317$) ve Yaşınız (Bölüm A 2. Soru) ($r = ,333$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Eviniz orman alanına sınır mı ile Medeni durumunuz (Bölüm A 3. Soru) ($r = -,595$) arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre Evin orman alanına sınır olup olmaması artıkça Bahçenin orman alanına sınır olup olamaması, Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz, Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz, Yaşınız değişkenlerinin de arttığı ortaya çıkmıştır. Ancak Evin orman alanına sınır olup olmaması artıkça medeni durumun azaldığı ortaya çıkmıştır. Ek olarak Eviniz orman alanına sınır mı ile Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 57'dir. Öyle ki Bahçeniz var ise orman alanına sınır mının % 57'si Eviniz orman alanına sınır mı değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Eviniz orman alanına sınır mı ile Medeni durumunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 35,40'dır. Öyle ki Medeni durumunuzun % 35,40'ı Eviniz orman alanına sınır mı değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Eviniz orman alanına sınır mı ile Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 39,56'dır. Öyle ki Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuzun % 39,56'sı Eviniz orman alanına sınır mı değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Eviniz orman alanına sınır mı ile Ormandan yakacak odun

kazancı elde ediyor musunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 10,04'dür. Öyle ki Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuzun % 10,04'ü Eviniz orman alanına sınır mı değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Eviniz orman alanına sınır mı ile Yaşınız değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 11,08'dür. Öyle ki Yaşınızın % 11,08'i Eviniz orman alanına sınır mı değişkeninden kaynaklanıyor olabilir.

Köyünüzün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuz (Bölüm B 1. Soru) ile Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz (Bölüm B 2. Soru) ($r = ,497$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre Köyünüzünbağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuz arttıkça Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz da artmaktadır. Bu doğrultuda, değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 24,70'dir. Öyle ki Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuzun % 24,70'i Köyünüzün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuz değişkeninden kaynaklanıyor olabilir.

Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz (Bölüm B 2. Soru) ile Mesleğiniz (Bölüm A 5. Soru) ($r = ,010$) arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuş. Aynı şekilde Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz ile Yaşınız (Bölüm A 2. Soru) ($r = ,346$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz arttıkça Mesleğiniz ve Yaşınız değişkenleri de artmaktadır. Bu doğrultuda, Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz ile Mesleğiniz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 01'dir. Öyle ki Mesleğinizin % 01'i Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz ile Yaşınız değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 11,97'dir. Öyle ki Yaşınızın % 11,97'si Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz değişkeninden kaynaklanıyor olabilir.

Bölüm B 3. Soru ile Bölüm B 2. Soru arasında orta düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur, $r = ,461$ Bu doğrultuda, Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz ile Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor

musunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 21,25'tir. Öyle ki Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuzun % 21,25'i Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz değişkeninden kaynaklanıyor olabilir.

Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz (Bölüm B 3. Soru) ile Eğitim durumunuz (Bölüm A 4. Soru) ($r = -,249$) ve Mesleğiniz (Bölüm A 5. Soru) ($r = -,168$) arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Aynı şekilde Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz ile Medeni durumunuz (Bölüm A 3. Soru) ($r = -,358$) arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Diğer taraftan Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz ile Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz (Bölüm B 2. Soru) ($r = ,461$) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz ile Yaşınız (Bölüm A 2. Soru) ($r = ,230$) arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve olumlu bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu doğrultuda, Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz ile Medeni durumunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 12,81'dir. Öyle ki Medeni durumunuzun % 12,81'i Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz ile Yaşınız değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 05,29'dur. Öyle ki Yaşınızın % 05,29'u Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz ile Eğitim durumunuz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 06,20'dir. Öyle ki Eğitim durumunuzun % 06,20'si Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz değişkeninden kaynaklanıyor olabilir. Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz ile Mesleğiniz değişkenlerinin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans % 02,82'dir. Öyle ki Mesleğinizin % 02,82'si Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz değişkeninden kaynaklanıyor olabilir.

3.4.2.2. Analitik Hiyerarşi Süreci Bulguları

Bu tez kapsamında yapılan önceki araştırmalar ve uzman görüşleri alınarak; özellikli yerleşim birimleri, bitki örtüsü varlığı, doğa turizm alanlarına erişim, yoldan uzaklık, yaban hayatı varlığı, eğitim, keresteciliğe uzaklık, yüzey sularından uzaklık, madenciliğe uzaklık olarak dokuz faktör belirlenmiştir. İkili karşılaştırmaların da yer aldığı sözel iletişim yoluyla görüşme verilerine göre AHP yöntemi kullanılarak karar matrisleri oluşturulmuştur. Bu doğrultuda;

Dokuz kriterin birbirleri ile arasındaki ağırlıklarının bulunması için ikili karar matrisi oluşturulmuştur. Bu doğrultuda aynı kriterlerin birbirlerine karşı bir üstünlüğü olmayacağından dolayı köşegeni 1 olan bir matris elde edilmiştir. Örneğin

3.4. 25. Tablosu ile Bitki Örtüsü Varlığı ve Doğa Turizm Alanlarına Erişimin Yaban Hayatı Varlığına olan üstünlüğü (2) Saaty'in karşılaştırma ölçeğine göre zayıf ya da hafif derecededir sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde Köy Yerleşiminin Madenciliğe Uzaklığa olan üstünlüğü (3) ise orta derecede önemli olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.4. 25. İkili Karşılaştırma Matrisi

Decision Variables	Özellikli Yerleşim Birimleri (Köy Yerleşimi)	Bitki Örtüsü Varlığı	Doğa Turizm Alanlarına Erişim	Uzaklık (Orman Yollarına Uzaklık)	Yüzey Sularından Uzaklık (Hidroloji)	Eğim	Orman Sanayi (Keresteciliğe Uzaklık)	Yaban Hayatı Varlığı	Madenciliğe Uzaklık
Özellikli Yerleşim Birimleri (Köy Yerleşimi)	1	1,125	1,125	1,285	1,285	1,500	1,800	2,250	3
Bitki Örtüsü Varlığı	0,888	1	1	1,142	1,142	1,333	1,600	2	2,666
Doğa Turizm Alanlarına Erişim	0,888	1	1	1,142	1,142	1,333	1,600	2	2,666
Uzaklık (Orman Yollarına Uzaklık)	0,777	0,875	0,875	1	1	1,166	1,400	1,75	2,333
Yüzey Sularından Uzaklık (Hidroloji)	0,777	0,875	0,875	1	1	1,166	1,400	1,75	2,333
Eğim	0,666	0,750	0,750	0,857	0,857	1	1,200	1,500	2
Orman Sanayi (Keresteci liğe Uzaklık)	0,555	0,625	0,625	0,714	0,714	0,833	1	1,250	1,666
Yaban Hayatı Varlığı	0,444	0,500	0,500	0,571	0,571	0,666	0,800	1	1,333
Madenciliğe Uzaklık	0,333	0,375	0,375	0,428	0,428	0,500	0,600	0,750	1
Column Sum	6,328	7,125	7,125	8,139	8,139	9,497	11,400	14,250	18,997

Tablo 3.4. 26. *Normalize Karar Matrisi*

[illegible]

Bu aşamada her bir sütun, sütun toplamına (column sum) bölünerek normalize karar matrisi oluşturulmuştur. Daha sonra ise satır toplamı (row sum) alınmıştır. Örneğin 3.4. 25. Tablosu ile Eğim kriteri için; 0,666 değeri 6,328 değerine bölünerek 0,105 değeri elde edilmiştir. İşlem sonucunda da Eğim kriterinin bulunduğu satırdaki 0,153 değerleri toplanarak 0,918 değerine ulaşılmıştır.

Tablo 3.4. 27. Özvektörün Hesaplanması

Decision Variables	Eigenvector			Önem Derecesi
Özellikli Yerleşim Birimleri (Köy Yerleşimi)	1,414/9	0,158	%15.8	1
Bitki Örtüsü Varlığı	1,260/9	0,141	%14.1	2
Doğa Turizm Alanlarına Erişim	1,260/9	0,141	%14.1	2
Uzaklık (Orman Yollarına Uzaklık)	1,098/9	0,122	%12.2	3
Yüzey Sularından Uzaklık (Hidroloji)	1,098/9	0,122	%12.2	3
Eğim	0,945/9	0,105	%10.8	4
Orman Sanayi (Keresteciliğe Uzaklık)	0,783/9	0,087	%8.7	5
Yaban Hayatı Varlığı	0,630/9	0,071	%7.1	6
Madenciliğe Uzaklık	0,468/9	0,053	%5.3	7
Column Sum	Σ 1.00		Σ %100	

Bu aşamada matris ağırlıklarının ortalamaları alınarak tek bir sütuna indirgenmiştir (Tablo 3.4. 27). 1 olasılığı üzerinden nasıl bir dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Köy Yerleşimi diğer kriterlere göre daha çok önemliyken bu kriteri sırasıyla Bitki Örtüsü Varlığı, Doğa Turizm Alanlarına Erişim, Uzaklık, Yüzey Sularından Uzaklık, Eğim, Keresteciliğe Uzaklık, Yaban Hayatı Varlığı ve Madenciliğe Uzaklık kriterleri takip etmiştir. Örneğin 3.4. 27. Tablosu ile Bitki Örtüsü Varlığı kriterinin %14.1'lik bir ağırlığa sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3.4. 28. Özdeğerin Hesaplanması

Column Normalization	Eigenvalue										Row Sum
Özellikli Yerleşim Birimleri (Köy Yerleşimi)	0,158	0,177	0,177	0,203	0,203	0,237	0,284	0,355	0,474		2,268
Bitki Örtüsü Varlığı	0,125	0,141	0,141	0,161	0,161	0,187	0,225	0,282	0,375		1,798
Doğa Turizm Alanlarına Erişim	0,125	0,141	0,141	0,161	0,161	0,187	0,225	0,282	0,375		1,798
Uzaklık (Orman Yollarına Uzaklık)	0,094	0,106	0,106	0,122	0,122	0,142	0,170	0,213	0,284		1,359
Yüzey Sularından Uzaklık	0,094	0,106	0,106	0,122	0,122	0,142	0,170	0,213	0,284		1,359

(Hidroloji)												
Eğim			0,069	0,078	0,078	0,089	0,089	0,105	0,126	0,157	0,210	1,001
Orman	Sanayi	(Keresteciliğe Uzaklık)	0,048	0,054	0,054	0,062	0,062	0,072	0,087	0,108	0,144	0,691
Yaban Hayatı Varlığı			0,031	0,035	0,035	0,040	0,040	0,047	0,056	0,071	0,094	0,449
Madencilik Uzaklık			0,017	0,019	0,019	0,022	0,022	0,026	0,031	0,039	0,053	0,248

Bu aşamada elde edilen matrisin tutarlı olup olmadığını belirleyebilmek için tutarlılık indeksi katsayısı hesaplanmıştır (Tablo 3.4. 28). Özdeğer hesaplanarak satır toplamaları elde edilmiştir.

Tablo 3.4. 29. En Büyük Özdeğerin Hesaplanması

Decision Variables	Largest Eigenvalue	
Özellikli Yerleşim Birimleri (Köy Yerleşimi)	2,268/0,158	14,354
Bitki Örtüsü Varlığı	1,798/0,141	12,751
Doğa Turizm Alanlarına Erişim	1,798/0,141	12,751
Uzaklık (Ormana Uzaklık)	1,359/0,122	11,139
Yüzey Sularından Uzaklık (Hidroloji)	1,359/0,122	11,139
Eğim	1,001/0,105	9,533
Orman Sanayi (Keresteciliğe Uzaklık)	0,691/0,087	7,942
Yaban Hayatı Varlığı	0,449/0,071	6,323
Madencilik Uzaklık	0,248/0,053	4,679
Column Sum		90,611

$$\lambda_{\max} = 90,611/9 = 10,067$$

$$CI \text{ (consistency index)} = \lambda_{\max} - n / n-1 = 10,067-9 / 9-1 = 0,133$$

Random Index	n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
(Saaty, 1980) :	RI	0	0	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

$$CR \text{ (consistency ratio)} = CI / RI = 0,133 / 1,45 = 0,091$$

Bu aşamada karşılaştırma matrislerinin boyutlarına göre RI değeri elde edilmiştir (Tablo 3.4. 29). Araştırma kapsamında dokuz kriter kullanıldığı için 1,45 değerine bölünmüştür. Daha sonra CR değeri 0,091 olarak tespit edilmiştir. Bu durumda CR değeri 0.10'dan küçük çıktığı için karşılaştırma matrisinin tutarlı olduğuna karar verilmiştir.

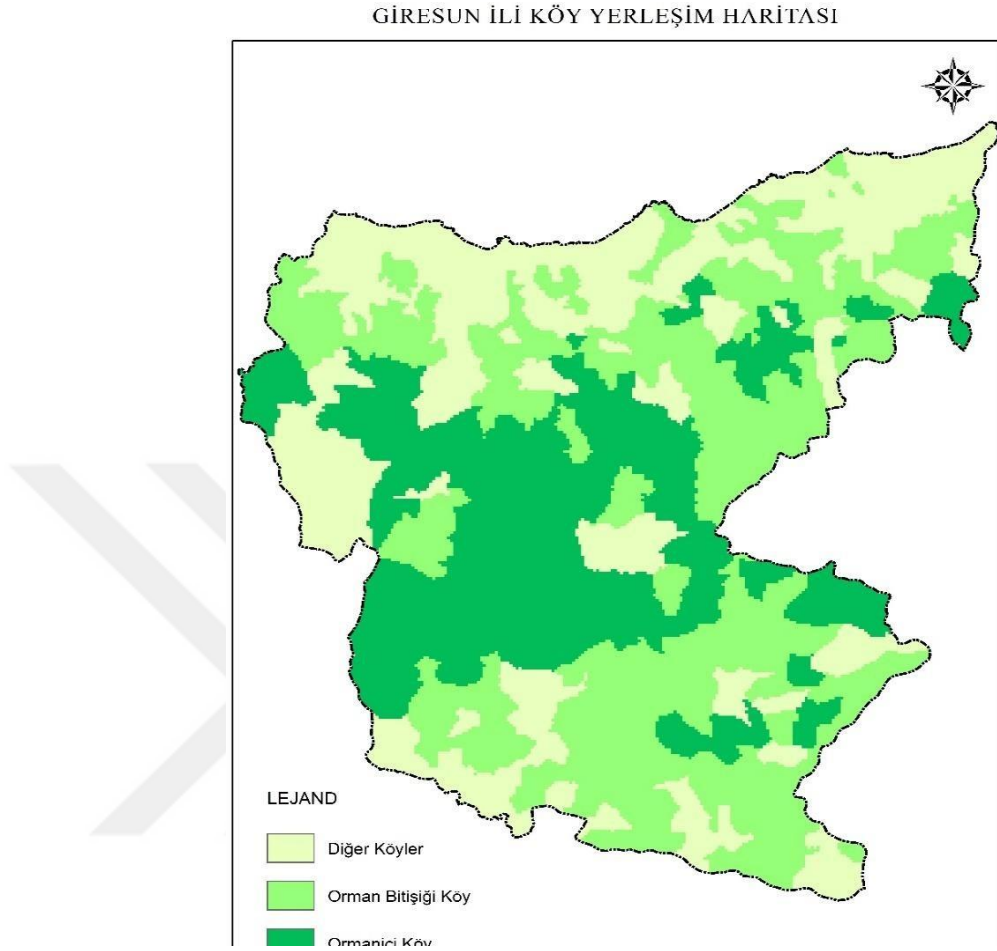
3.4.2.3. Coğrafi Bilgi Sistemleri Bulguları

Ekoturizm için önemli kriterler konuyla ilgili geçmişte yapılan araştırmalar, sözel iletişim yoluyla görüşmeler ve uzman görüşleri dikkate alınarak belirlenen dokuz faktörün analizi yoluyla gerçekleştirilmiştir (Tablo 3.3. 1.). Diğer taraftan faktörlerin uygunluk derecelendirmesine karar verilirken orman köyü ve orman köylüsü odağında kalınmıştır. ArcGIS 10.8 yazılımı kullanılarak hesaplanan uygunluk haritasında ise AHP ağırlıklarının yüzdesi kullanılmıştır. Bu aşamada gerek ekoturizm için uygun alanları somutlaştırabilmek gerekse elde edilen verileri görselleştirmek için haritalandırma yapılmıştır. İlk olarak ArcGIS’de Giresun il sınırları çizilerek çalışma alanı belirlenmiştir. Daha sonra bu çalışma alanına göre daha önceden belirlenen kriterler için haritalar oluşturulmuştur. Kriter bazlı oluşturulan dokuz harita karşılaştırılarak bir sonuç uygunluk haritası elde edilmiştir. Son aşamada ise uygun olan alternatif alanların ortalama değerleri alınarak uygunlukları sıralandırılmıştır.

1. Özellikli Yerleşim Birimleri (Köy Yerleşimi)

Orman köylerinin orman içi köy ve orman bitişiği köy olarak iki sınıfa ayrıldığı bilinmektedir. Yapılan analiz sonucunda da 6.811.200.000 m² lik toplam alan içerisinde orman içi ve orman bitişiği köylerin diğer köylere göre daha fazla alan kapladığı belirlenmiştir (Şekil 3.4.1.). Şekil 3.4.12’deki haritaya ilişkin veriler TKDK, 2022, “<https://www.tdk.gov.tr> > File > OrmanKoyleri” sitesinden elde edilmiştir.

Şekil 3.4. 12. Giresun İline Bağlı Köyler Analizi Haritası

Tablo 3.4. 30. Çalışma Alanına Bağlı Köylerin Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları

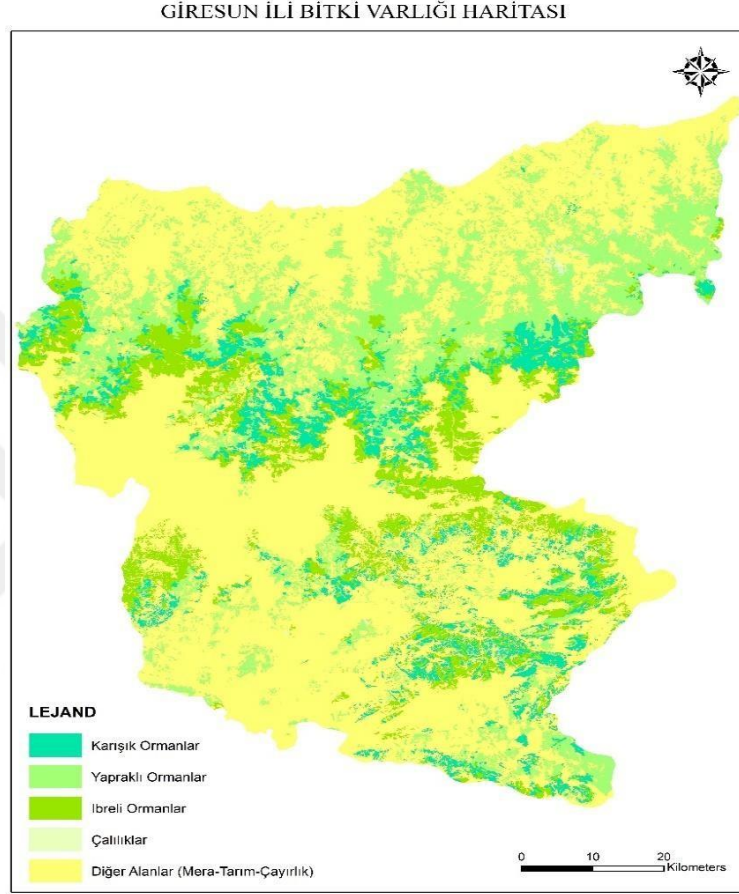
Özellikli Yerleşim Birimi	Alan (ha)
En Uygun (Orman İçi Köyler)	2085920000 m ²
Biraz Uygun (Orman Bitişiği Köyler)	2606240000 m ²
Uygun Değildir (Diğer Köyler)	2119040000 m ²

2. Bitki Örtüsü Varlığı

Giresun ilinin orman varlığı ve bitkisel çeşitlilik açısından zengin olması ekoturizm potansiyelinin oluşmasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Giresun Orman Bölge Müdürlüğü'nden alınan orman amenajman planları doğrultusunda oluşturulan analizde (Şekil 3.4.2.) orman alanlarının ilin orta kesiminde ve kısmen güney kesiminde yoğunlaştığı görülmektedir. İlin orman varlığı açısından zengin olmasına karşın diğer alanların daha fazla yer kapladığı görülmektedir. Şekil

3.4.13'deki haritaya ilişkin veriler Giresun Orman Bölge Müdürlüğü'nden alınan orman amenajman planlarından elde edilmiştir.

Şekil 3.4. 13. *Giresun İli Bitki Örtüsü Varlığı Analizi Haritası*

Tablo 3.4. 31. *Çalışma Alanı Bitki Örtüsü Varlığı Analizi ve Alansal Dağılımları*

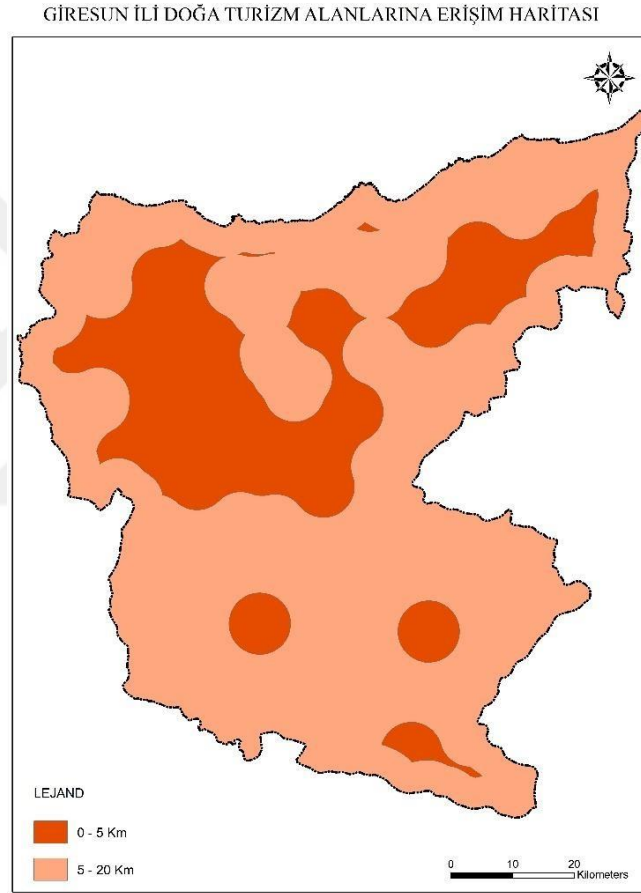
Bitki Örtüsü Varlığı	Alan (ha)
En Uygun (Karışık Orman)	522720000 m ²
Uygun (Yapraklı Orman)	1236000000 m ²
Biraz Uygun (İbrelî Orman)	718400000 m ²
Enaz Uygun (Çalılıklar)	31840000 m ²
Uygun Değildir (Tarım Alanları, Çalılıklar, Meralar)	4302240000 m ²

3. Doğa Turizm Alanlarına Erişim

Giresun ilinde; 10 avlak sahası, 112 aday anıt ağaç, 12 sit alanı, 15 yayla, 33 anıt ağaç, 4 tabiat parkı, 9 doğal sit alanı, 9 tescil aşamasında devlet avlağı bulunmaktadır (Koday, Kaymaz ve Kaya, 2018:131). Yapılan analiz sonucunda

(Şekil 3.4.3.) orman köyleri ile arasında en fazla 5 Km mesafe bulunan doğa turizm alanlarının 5-20 Km mesafe bulunan alanlara göre daha az bir alan kapladığı tespit edilmiştir. Şekil 3.4.14'deki haritaya ilişkin veriler Giresun İl ve Kültür Turizm Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu Giresun Kültür Varlıkları Haritası ve Ekotaban uygulamasından elde edilmiştir.

Şekil 3.4. 14. Giresun İli Doğa Turizm Alanlarına Erişim Analizi Haritası

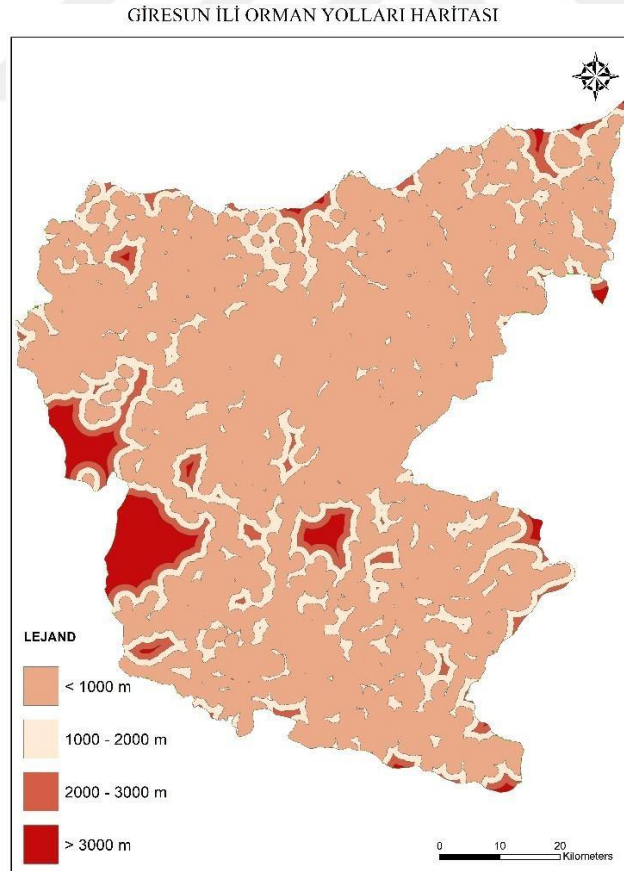
Tablo 3.4. 32. Çalışma Alanı Doğa Turizm Alanları Analizi ve Alansal Dağılımları

Doğa Turizm Alanları	Alan (ha)
En Uygun (0-5 Km)	1767040000 m ²
Biraz Uygun (5-20 Km)	5044160000 m ²

4. Ulaşım Ağı (Ormana ve Orman Köylere Uzaklık)

Turizmin temel unsurlarından olan ulaşım, ekoturizmde ziyaretin gerçekleştirilebilmesini sağlayan ulaşım ve iletişim hizmetleri olarak da bilinmektedir. Yollar devlet yolları, il yolları, köy yolları ve orman yolları olarak idari ve genel yönden ayrılmaktadır. Bu dört gruptan birisi olan orman yolları ise Hasdemir ve Demir (2000:87)'e göre, ormanın içerisinde bulunan aynı zamanda da orman boyunca yayılarak ormanların işletmeye açılmasına olanak sağlayan yollar şeklinde ifade edilmektedir. Öyle ki tesis amaçları açısından başta orman içi rekreasyonel ve turistik alanlara ulaşım ve orman içi köylere ulaşım sorununu çözmesi olmak üzere çeşitli planlama kriterleri ve tesis amaçları da bulunmaktadır. Şekil 3.4.15'deki haritaya ilişkin veriler Giresun Orman Bölge Müdürlüğü'nden alınan arazi kullanım haritasından elde edilmiştir.

Şekil 3.4. 15. *Giresun İli Orman Alanlarına Erişim Analizi Haritası*

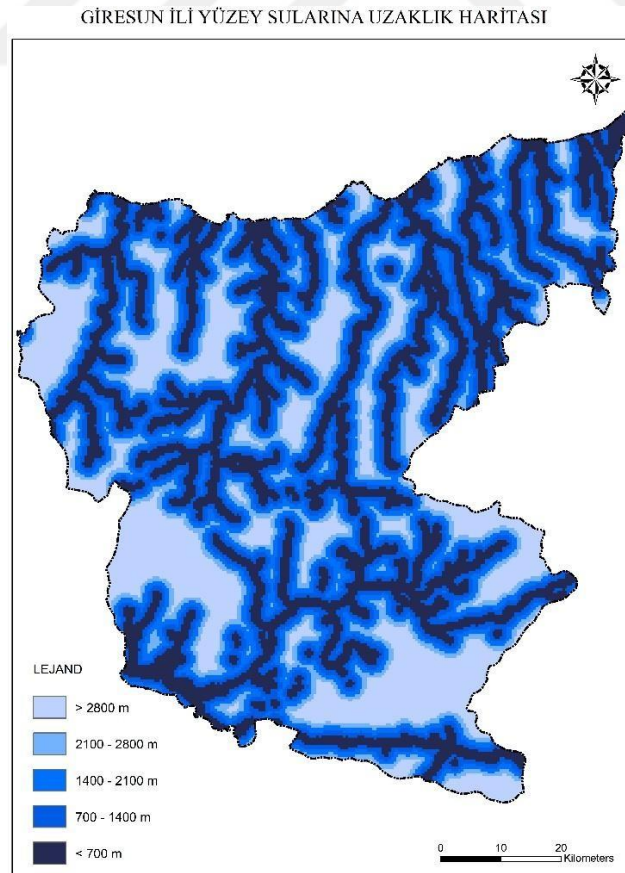
Tablo 3.4. 33. Çalışma Alanı Orman Yolları Ağı Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları

Yola Yakınlık	Alan (ha)
En Uygun (< 1000 m)	5278240000 m ²
Uygun (1000 – 2000 m)	1026400000 m ²
Biraz Uygun (2000 – 3000 m)	260160000 m ²
Uygun Değildir (>3000 m)	246400000 m ²

5. Yüzey Sularından Uzaklık (Hidroloji)

Dereler ve göller, ekoturizme yönelik özellikle de sportif olta balıkçılığı, doğa yürüyüşleri, fotosafari gibi etkinliklere olanak sağlayabilir. Araştırma kapsamında da hidrolojik yapı çerçevesinde deniz, akarsu, dere ve göllerin varlığı ele alınmıştır. Şekil 3.4.16'daki haritaya ilişkin veriler Giresun Orman Bölge Müdürlüğü'nden alınan arazi kullanım haritasından elde edilmiştir.

Şekil 3.4. 16. Giresun İli Yüzey Sularına Erişim Analizi Haritası

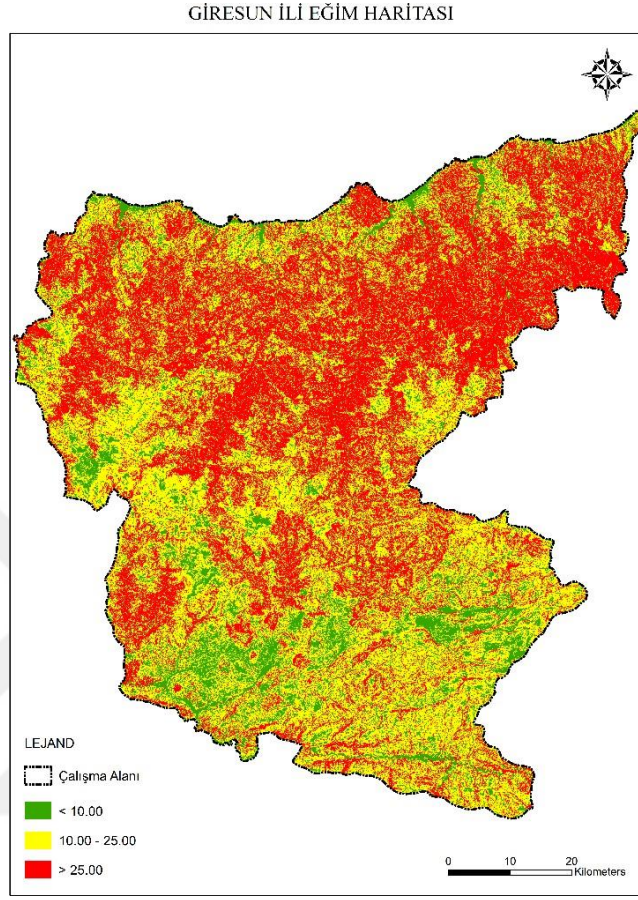
Tablo 3.4. 34. Çalışma Alanı Hidroloji Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları

Akarsulara Yakınlık	Alan (ha)
En Uygun (< 700 m)	1867520000 m ²
Uygun (700 – 1400 m)	1516320000 m ²
Biraz Uygun (1400 – 2100 m)	1206080000 m ²
Enaz Uygun (2100 – 2800 m)	854400000 m ²
Uygun Değildir (> 2800 m)	1366880000 m ²

6. Eğim

Topografya, rekreasyonel kullanımlarda aktivite türünü belirleyen önemli bir etken olup yükselti açısından çeşitlilik gösteren alanlar, farklı iklim koşulları ve vejetasyon ile üretime yönelik dayanak oluşturduğu için agro turizm, bitki gözlemciliği, dağ yürüyüşü-trekking&hiking, fotosafari, kampçılık vb. gibi değişik ekoturizm etkinliklerine de olanak sağlayabilir. Eğim ise alan kullanımlarına yönelik doğal yapı analizlerinde kullanılan önemli bir eşik değeridir. Ekoturizm açısından gerek eğimli yamaçların olduğu alanlar ile vadilerin oluşturduğu engebeli araziler, doğa yürüyüşü yapmak için gerekse yüksek eğimden dolayı debisi fazla olan derelerin, rafting sporu için elverişli olmasından dolayı düz ve çok yüksek eğim değerleri dışında kalan alanlar en uygun ve biraz uygun, diğer alanlar ise uygun değildir şeklinde değerlendirilmiştir (Tablo 3.3.1). Sonuç olarak çalışma alanı eğim grupları açısından incelendiğinde çok dik ve sarp, çok sarp eğime sahip olan alanların az yer kapladıkları görülmüştür. Şekil 3.4.17'deki haritaya ilişkin veriler “<https://asterweb.jpl.nasa.gov/gdem.asp>” adresinden elde edilmiştir.

Şekil 3.4. 17. Giresun İli Eğim Analizi Haritası

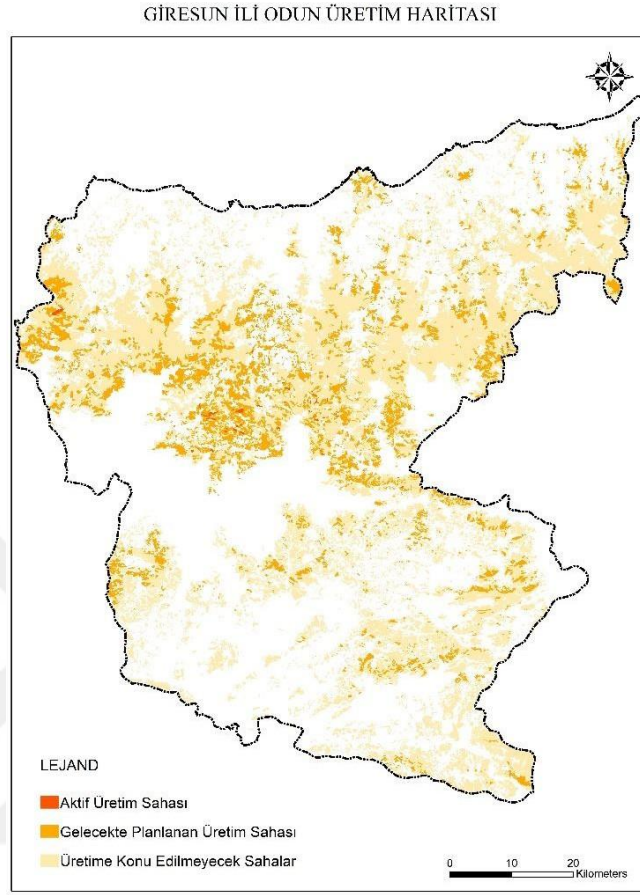
Tablo 3.4. 35. Çalışma Alanı Eğim Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları

Eğim Durumu	Alan (ha)
En Uygun (> 25°)	0,098075 m ²
Biraz Uygun (10° - 25°)	0,426099 m ²
Uygun Değildir (< 10°)	0,201096 m ²

7. Orman Varlığına Dayalı Kereste Sanayi

İlin ekonomisi çoğunlukla fındığa dayalıdır. Fındık, orman ürünleri ve toprağa dayalı sanayi dışında yörede sanayi gelişmemiştir. Ormana dayalı sanayi perspektifinden ekoturizm etkinlikleri, köylülerin gelir durumunu artırmak için kıstas olarak ele alınmış ve uzaklık belirleyici bir kriter olarak görülmüştür. Şekil 3.4.18'deki haritaya ilişkin veriler Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) internet sitesinden ve Google Earth uygulamasından nokta atılarak elde edilmiştir.

Şekil 3.4. 18. *Giresun İli Odun Üretim Sahaları Analizi Haritası*

Tablo 3.4. 36. *Çalışma Alanı Odun Üretim Sahalarına Uzaklık Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları*

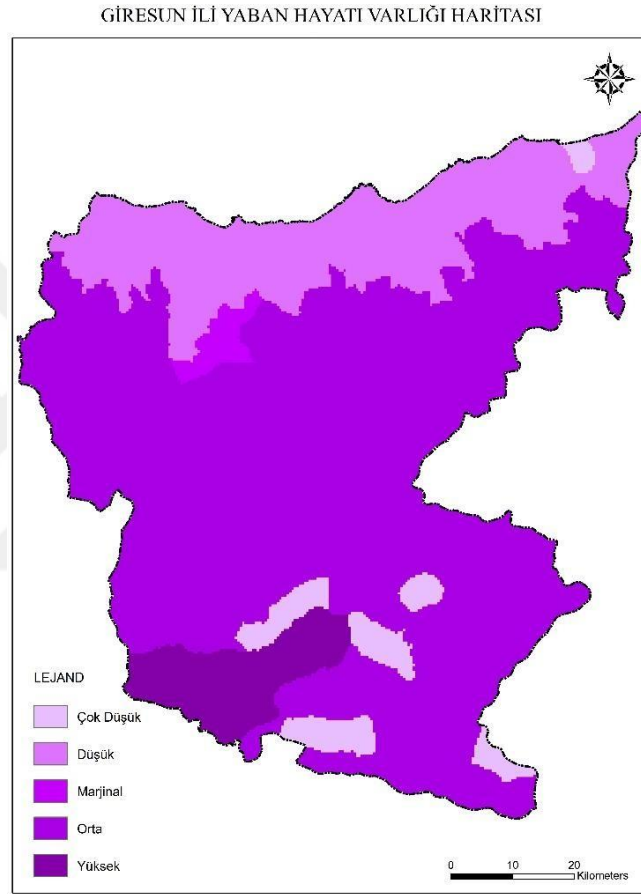
Orman Sanayine Uzaklık	Alan (ha)
En Uygun (> 4.83 Km)	6291520000 m ²
Biraz Uygun (1.61 – 4.83 Km)	512320000 m ²
Uygun Değildir (< 1.61 Km)	7360000 m ²

8. Yaban Hayatı Varlığı

Yaban hayatı, ekoturizm faaliyetleri kapsamında keşif gezisinden yaban hayatı gözlemciliğine kadar değişen birçok çeşide sahip olabilmektedir. Bu faaliyetler, faaliyetlerin içeriği ve faaliyetlerin yapıldığı yer gibi birçok ölçüt kullanılarak gruplandırılabilir. En yaygın olan faaliyet grubu yaban hayatı gözlemciliğidir ve bu durum yaban hayatı gözlemciliğini avcılık ve balıkçılık gibi diğer yaban hayatı temelli faaliyetlerden ayırır. Bu araştırmada da Giresun ili sınırları

dahilinde avlak alanları, ayrıldığı kriterlere göre değerlendirilmiş ve *Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları* yaban hayatı gözlemciliği yapılacak yerler kategorisinde değerlendirilmiştir. Şekil 3.4.19'daki haritaya ilişkin veriler “milliparklar.gov.tr” adresinden elde edilmiştir.

Şekil 3.4. 19. Giresun İli Yaban Hayatı Analiz Haritası

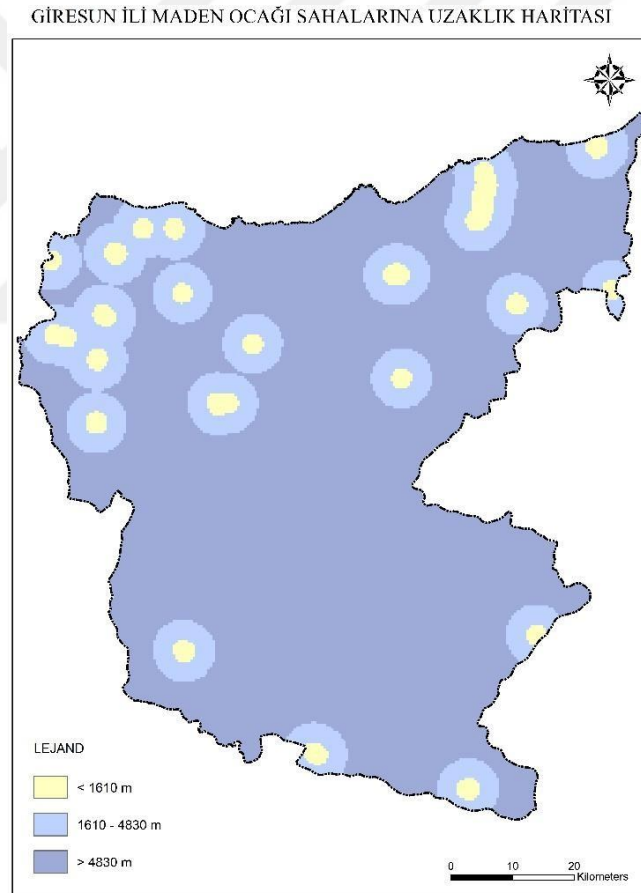
Tablo 3.4. 37. Çalışma Alanı Yaban Hayatı-Avلاك Analizi ve Alansal Dağılımları

Yaban Hayatı-Avلاكlar	Alan (ha)
En Uygun (Yüksek)	388160000 m ²
Uygun (Orta)	4732160000 m ²
Biraz Uygun (Marjinal)	85440000 m ²
Enaz Uygun (Düşük)	1309120000 m ²
Uygun Değildir (Çok Düşük)	296320000 m ²

9. Madencilik Uzaklık

Turizm endüstrisi gibi madencilik sektörü de önemli bir gelir kalemi oluşturmaktadır. Madencilik yayılması turizm bölgelerinde daha fazla tahribat anlamına gelmektedir. Öyle ki bu bölgelerin turizm değeri göz önünde bulundurularak alternatifi olan madenler için tahrip edilmemesi gerekmektedir (Usta ve Kırklar Can, 2021:2534). Şekil 3.4.20'deki haritaya ilişkin veriler Google Earth uygulamasından nokta atılarak ve Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinden elde edilmiştir.

Şekil 3.4. 20. *Giresun İli Madencilik Uzaklık Analizi Haritası*

Tablo 3.4. 38. *Çalışma Alanı Madencilik Uzaklık Uygunluk Analizi ve Alansal Dağılımları*

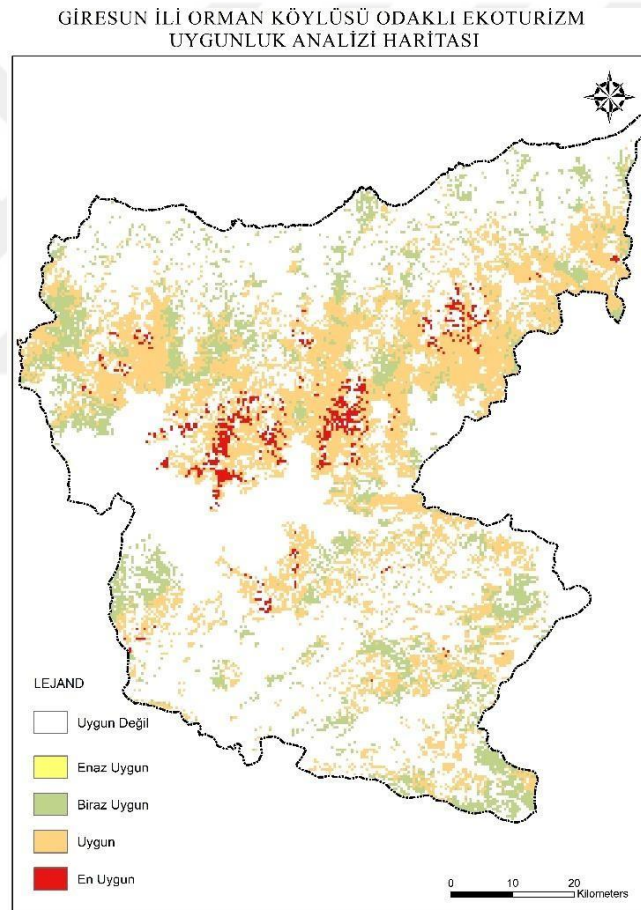
Madencilik Uzaklık	Alan (ha)
--------------------	-----------

En Uygun (> 4.83 Km)	5340640000 m ²
Biraz Uygun (1.61 – 4.83 Km)	1227040000 m ²
Uygun Değildir (< 1.61 Km)	243520000 m ²

10. Uygunluk Analizi

Seçilen 9 sınırlayıcı faktöre göre uygunluk analizi haritası aşağıda verilmiştir (Şekil 3.4. 10). Uygunluk analizine göre en uygun 522.722 hektar alan 50 orman köyünün sınırları içerisinde kalmaktadır.

Şekil 3.4. 21. Giresun İli Orman Köylüsü Odaklı Ekoturizm Alanları Uygunluk Haritası

Tablo 3.4. 39. Çalışma Alanı Orman Köylüsü Odaklı Ekoturizme Uygun Alanların Alansal Dağılımları

Orman Köylüsü Odaklı Ekoturizm Uygunluk Durumu	Alan (ha)
En Uygun	522720000 m ²
Uygun	1236000000 m ²

Biraz Uygun
Enaz Uygun
Uygun Değildir

718400000 m²
31840000 m²
4302240000 m²

Tablo 3.4. 40. Giresun'a Bağlı Orman Köylerinin En Uygun Alan Kapsamında Alan Büyüklüğüne Göre Sıralaması

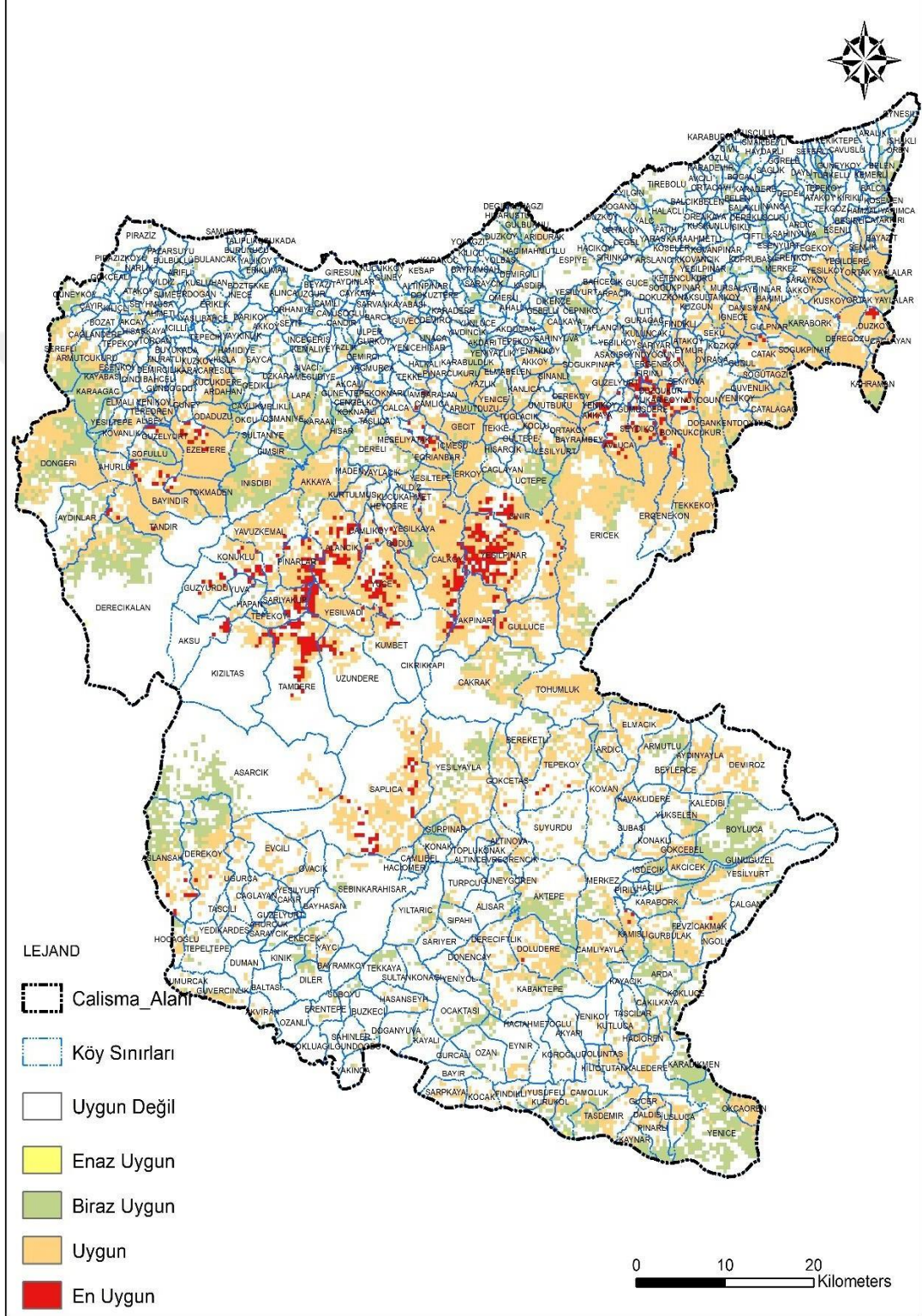
Orman Köyünün İsmi	Niteliği	Köyün Bağlı Bulunduğu İlçe	Köyün Tüm Alanı	Köyün Uygun Alanı
Akpınar	OBK	Yağlıdere	1703039,424	26731888,88
Akkaya	OBK	Dereli	28187,941	22108912,4
Yeşilpınar	OIK	Yağlıdere	39098889,16	16849550,72
Tamdere	OIK	Dereli	21365410,06	9588824,479
Alancık	OIK	Dereli	33136481,75	8837071,125
Çalköy	OIK	Dereli	44692991,45	6365822,512
Yüce	OIK	Dereli	27316730,07	6082548,189
Saplıca	OIK	Şebinkarahisar	50573925,2	5125018,089
Sınır	OIK	Yağlıdere	36136828,29	4449217,786
Pınarlar	OIK	Dereli	14508682,16	3900208,279
Yeşilvadi	OIK	Dereli	18525857,93	3610098,311
Sarıyakup	OIK	Dereli	7737674,103	3316522,205
Seydiköy	OIK	Espiye	9631752,935	2924456,753
Yukarıboynuyğun	OIK	Güce	8116439,817	2683307,465
Uzundere	OIK	Dereli	9954088,226	2309896,862
Avluca	OIK	Espiye	17092799,01	2087505,92
Ezeltere	OIK	Bulancak	30475230,11	2034513,033
Konuklu	OIK	Dereli	8248019,584	1959825,088
Boncukçukur	OIK	Güce	9236157,057	1902581,206
Bayındır	OIK	Bulancak	25302536,36	1819813,063
Kümbet	OIK	Dereli	11738291,99	1737390,357
Eğrianbar	OIK	Dereli	13187091,38	1660487,707
Aksu	OIK	Dereli	1546484,52	1321411,044
Güzyurdu	OIK	Dereli	3195890,902	1211478,821
Düzçukur	OIK	Güce	2997124,436	1184601,933
Yavuzkema	OIK	Dereli	26185095,13	1182156,031
Aslanşah	OIK	Şebinkarahisar	25092587,56	1124078,697
Kızıldaş	OBK	Dereli	7460889,74	1089512,021
Akkaya	OIK	Espiye	1397330,871	1077330,871
Düzköy	OIK	Çanakçı	8314762,018	1065625
Güdül	OIK	Dereli	10779829,7	957214,0979
Çamlıköy	OIK	Dereli	4553908,624	767163,4615
Fırınlı	OIK	Güce	1483409,427	761660,4575
Güllüce	OIK	Yağlıdere	21461360,39	729471,4692
Tandır	OIK	Bulancak	19966698,58	656055,3461
Tepeköy	OIK	Alucra	15528284,41	582462,16
Güzelyurt	OIK	Bulancak	6214014,198	544046,1331
Sarıyar	OIK	Güce	785014,5087	532071,0547
Aşağıboynuyğun	OIK	Tirebolu	2025599,687	467234,9331
Tokmaden	OIK	Bulancak	15437184,49	460134,7818

Çatak	OIK	Doğankent	12477001,51	428497,1574
Yeniköy	OIK	Espiye	1741234,56	426673,1678
Yuva	OIK	Dereli	612129,5513	368478,8917
Kamışlı	OIK	Alucra	8885579,451	351381,7522
Ambaralan	OIK	Merkez	921601,5326	340803,3679
Dereköy	OIK	Şebinkarahisar	16436694,49	277888,6484
Yıldız	OIK	Dereli	3223478,603	186989,1392
Asarcık	OIK	Şebinkarahisar	23740823,75	160000
Doludere	OIK	Şebinkarahisar	18961344,91	160000
Fevziçakmak	OIK	Alucra	13615264,15	160000
Deregözü	OIK	Çanakçı	17679946,49	136399,723
Tepeköy	OBK	Dereli	4855594,547	104890,6926
Gökçetaş	OIK	Şebinkarahisar	10730347,79	102462,16
Meşeliyatak	OIK	Dereli	5176792,381	77583,55595
Gümüşdere	OBK	Espiye	798124,0373	72767,42716
Örnekköy	OBK	Güce	615051,2173	72234,03791
Kurugeriş	OBK	Espiye	624122,4934	60747,04635
Tekkeköy	OBK	Güce	41600208,32	59316,47301
İçmesu	OBK	Dereli	5400860,717	43965,63271
Odadüzü	OBK	Bulancak	9672012,267	36742,95185
Ericek	OBK	Espiye	100638181,1	32445,84663
Güney	OBK	Bulancak	1987850,07	22632,3908
Bayrambey	OBK	Espiye	2186365,01	17403,74813
Güzelyurt	OBK	Espiye	1155807,604	15263,96287
Kuluncak	OBK	Güce	1898531,231	11368,91717
Kurtulmuş	OBK	Dereli	6507556,491	9732,459997
Eymur	OBK	Tirebolu	5876627,15	5183,952261
Çamlıca	OBK	Keşap	4493914,506	5145,756952
Yeşilkaya	OBK	Dereli	14551419,83	3802,022475
Şenyuva	OBK	Tirebolu	1780348,377	3513,199779
Danışman	OBK	Tirebolu	4485720,587	1047,979373

Giresun ili orman köylüsü odaklı ekoturizme uygun alanların çakıştırılması sonucu uygunluk haritasında “*En Uygun*” alanlar kapsamında 50 orman içi köy(OIK) ile 21 orman bitişiği köy (OBK) elde edilmiştir. Orman içerisinde yer alan orman köyleri: Yeşilpınar, Tamdere, Alancık, Çalköy, Yüce, Saplıca, Sınır, Pınarlar, Yeşilvadi, Sarıyakup, Seydiköy, Yukarıboynuyoğun, Uzundere, Avluca, Ezeltere, Konuklu, Boncukçukur, Bayındır, Kümbet, Eğrianbar, Aksu, Düzçukur, Güzyurdu, Yavuzkema, Aslanşah, Akkaya, Düzköy, Güdül, Çamlıköy, Fırınlı, Güllüce, Tandır, Tepeköy, Güzelyurt, Sarıyar, Aşağıboynuyoğun, Tokmaden, Çatak, Yeniköy, Yuva, Kamışlı, Ambaralan, Dereköy, Yıldız, Asarcık, Doludere, Fevziçakmak, Deregözü, Gökçetaş, Meşeliyatak olarak tespit edilmiştir (Şekil 3.4.11).

Şekil 3.4. 22. Giresun İli Orman Köyleri İle Ekoturizm Alanları Uygunluk Haritası

**GİRESUN İLİ ORMAN KÖYLÜSÜ ODAKLI EKOTURİZM
UYGUNLUK ANALİZİ HARİTASI-2**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Doğal çevrenin temel bileşeni olan orman varlığı, turistler/ekoturistler için doğal bir çekim merkezi olup turizm ve çevre arasında önemli bir role sahiptir. Öyle ki Türkiye’de de orman alanlarında gerçekleştirilen hem ekoturizm faaliyetlerinin hem de rekreasyonel kullanımın giderek artması ekoturizm yapılan orman alanlarının belirlenmesini ve planlanmasını gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda özellikle orman köyleri ve burada ikamet ederek geçimlerini sağlayan orman köylüsü açısından ekoturizm alanlarının belirlenmesi ve planlanması amacı ile bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan sözel iletişim yoluyla görüşme, SPSS, AHP ve CBS yöntemleri sonucunda ise bir takım sonuçlara ulaşılmıştır.

Görüşmeler sonucunda ekoturizmin tam zamanlı ve ana geçim kaynağı olarak yapılabileceği elde edilmiştir. Giresun’un özellikle Eko-Gastronomi potansiyelinin yüksek olduğu ve köylülerin yöreye özgü bitkilerden çeşitli yemekler yaptıkları bu yemekleri de menüler oluşturarak ekoturistlere sundukları tespit edilmiştir. Ayrıca ekoturizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel faydalarının zararlarına oranladaha fazla olduğu belirlenmiştir. En temel problemin ise orman köylüsünün sektör aktörlerince istihdam edilemiyor olması olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan görüşme yapılan köylerden elde edilen bilgiler doğrultusunda bu köylerde alan tanımlamada büyük zorluklar yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bu durumda turist açısından köylere yönelik olumsuz bir bakış açısı yaratacağı düşünülmüştür.

Korelasyon analizi bulgularından da bir takım sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre köylünün ekoturizm hakkında bilgi sahibi olması, eğitim durumunun yüksek olduğunu göstermiştir. Ayrıca ekoturizm bilgisine sahip olma düzeyi artıkça köyün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı olarak çalışarak gelir elde etmelerini de artırmaktadır. Diğer yandan ekoturizm bilgisine sahip kişilerin de medeni durumunda bir değişim olmaktadır. Ancak ekoturizm bilgisine sahip olan köylülerin yeterli düzeyde ormandan odun dışı orman ürünleri elde etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu bilgiye sahip köylülerin ormandan yakacak kazancı elde etmedikleri de tespit edilmiştir.

Evi orman alanına sınır olan köylünün bahçesinin de orman alanına sınır olması en yüksek anlamlılık düzeyine ($r = ,755$) sahiptir. İkinci en yüksek değer ($r = ,629$) ise evi orman alanına sınır olan köylünün ormandan odun dışı orman ürünü elde ediyor olmasıdır. Dolayısıyla evi orman alanına sınır köylü sayısının artması ormandan elde edilen odun dışı orman ürününü de artıracaktır.

Literatür bilgileri ve paydaşların görüşleri sonrasında AHP yöntemi kullanılarak oluşturulan matrise göre önem derecesi sırasıyla Köy Yerleşimi (0,158), Bitki Örtüsü Varlığı (0,141), Doğa Turizm Alanlarına Erişim (0,141), Uzaklık-Yol (0,122), Yüzey Sularından Uzaklık-Hidroloji (0,122), Eğitim (0,105), Orman Sanayi-Keresteciliğe Uzaklık (0,087), Yaban Hayatı Varlığı (0,071) ve Madenciliğe Uzaklık (0,053) olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla işlevsel öncelikler ve ağırlıklar dikkate alınarak orman köylüsü odaklı ekoturizm alanlarının belirlenmesinin ve planlanmasının uygun olduğu anlaşılmıştır. Sıralama sonucuna göre en önemli kriterin Köy Yerleşimi olmasının başlıca sebebi olarak araştırma konusunun orman köyü ve orman köylüsü perspektifinde şekillenmesi gösterilebilir.

Önem derecesine göre ikinci kriterin Bitki Örtüsü Varlığı ile Doğa Turizm Alanlarına Erişim olduğu ve kriterlerin eşit önem derecesine sahip olduğu görülmektedir. Kiper, Korkut, Üstün Topal (2017:266)'a göre de araştırmalardaki yöntemlerde kullanılan alt parametrelerde, doğal bitki örtüsü varlığı en çok tercih edilen parametre olmaktadır. Diğer taraftan turizm açısından da doğal bitki örtüsü bir potansiyel meydana getirmektedir (Doğu, Somuncu, Çiçek, Tunçel ve Gürgen, 1993:74). Öyle ki turizm araştırmalarının bitki örtüsü bileşeni olarak özellikle ormanlara odaklandığı görülmektedir (Özoğul Balyalı ve Akgiş İlhan, 2021:97). Hatta orman köylüsünün geçiminin büyük bir bölümünü ormandan karşılıyor olması bitki örtüsü varlığının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Doğa Turizm Destinasyonlarının ise çeşitli ekoturizm aktivitelerine olanak sağladığı bilinmektedir. Bu doğrultuda da turistlerin bu alanlara yakın veya iç içe olmak istemeleri gözlemlenebilir.

Önem derecesine göre üçüncü kriterin Yoldan Uzaklık ya da Orman Alanlarına Erişim ile Yüzey Sularından Uzaklık (Hidroloji) olduğu ve kriterlerin eşit önem derecesine sahip olduğu görülmektedir. Orman köylerinde gerçekleştirilecek olan ekoturizm faaliyetleri, engebeli bir yapıya sahip olan Giresun ili ölçeğinde

düşünüldüğünde ulaşımı zorlaştırabilmekte bu durumda da uzaklık faktörünü önemli hale getirebilmektedir. Daha öncede belirttiği gibi ekoturizmin tanımında da ekoturizm faaliyeti gerçekleştirilecek yere uzaklık turistlerin ve sektör aktörlerinin seçimlerinde etkili olabilmektedir. Diğer taraftan ormanlık alana yakın olmak ekoturizm aktivitelerinde de çeşitlilik sağlayabilmektedir. Örneğin orman banyosu (Shinrin-yoku) çerçevesinde meditasyon, orman yürüyüşü yapmak, akan suyun sesini dinlemek, ağaçlara temas etmek, yalnız kalmak, manzarayı seyretmek, bambudan el sanatları yapmak, yöresel orman ürünlerinden yapılan yiyecekleri yemek, yemek pişirmek gibi terapötik faaliyetler gerçekleştirmek (Karaşah, 2022:556) yöreye hem turist akışı sağlamakta hem de koruma-kullanma dengesine olumlu etki etmektedir. Diğer taraftan Kiper, Uzun ve Ateş (2022:19) ise ekoturizmin hidroloji ağları ile doğrudan bağlantılı alternatif turizm türlerinden biri olduğunu belirtmişlerdir. Hidroloji gerek yeraltı gerekse yer üstü suları yapısı gereği destinasyona olan ilgiyi arttırabilir. Bu doğrultuda su sporları, olta balıkçılığı, akarsu turizmi, kayak turizmi, mağara turizmi (örneğin; Dupnisa Mağarası), sağlık turizmi, termal turizm gibi turizm türlerini ve aktivitelerini doğrudan etkileyebilmektedir. Öyle ki termal kaynakların bulunduğu alanların kamping, karavan turizmi ve yayla turizmi açısından uygun olduğu bilinmektedir (Şapcılar ve İlyasov, 2021:44).

Önem derecesine göre dördüncü kriterin Eğim olduğu görülmektedir. Türkiye'deki bölgelerin eğiminde % 3 ile % 30 arasında bir değişim görülürken Karadeniz Bölgesi'nde ise bölgenin % 56'sından fazlasında % 20'den daha fazla eğim görülmektedir (Atayeter, Yayla ve Tozkoparan, 2019:108). Bu durumda böylesi bir topoğrafya üzerinde, eğim kırıklıklarının oluşması sebebiyle çok sayıda akarsular ve şelaleler meydana gelebilmektedir. Yapılan bu tez kapsamında da Kuzalan ve İnaltı Şelaleleri'nin turist çekme potansiyeline sahip olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla eğim faktörünün turizm endüstrisini doğrudan etkilediği ve bir o kadar da önemli olduğu söylenebilir.

Önem derecesine göre beşinci kriterin Keresteciliğe Uzaklık olduğu görülmektedir. Bilindiği üzere orman köylüsü ormanlardan odun, kerestelik, kömürlük ve saplık ağaç elde etmektedir. Aynı zamanda da orman köylüsü odun hammaddesi elde edilmesi süresince istihdam edilmekte ve orman ürünlerinden (özellikle kereste) ticari gelir sağlanmaktadır. Pazarı oluşturan orman ürünlerinin

başında yer alan keresteler özellikle inşaat sektöründe, doğramacılıkta, ahşap oymacılığında, ambalaj sanayisinde, ağaç demir yolu traverslerinde, palet üretiminde ve yapı malzemelerinde kullanılmaktadır (Gültekin, 2008:3-8). Yapılan bu tez kapsamında da özellikle orman köylerinde bulunan ekoturizm sektör aktörlerinin ahşap oymacılığı gerçekleştirdiği ve amatör atölyelerde bölgeden temin edilen hammaddeleri işleyerek çeşitli ürünlere dönüştürdükleri ve bu ürünleri bölgeye gelen turistlere sattıkları belirtilmektedir.

Önem derecesine göre altıncı kriterin Yaban Hayatı Varlığı olduğu görülmektedir. Yaban Hayatı Varlığı gerek orman varlıklarının planlanması ve orman işlevinin belirlenmesi gerek ekoturizm ve rekreatif faaliyetler gerekse de orman köylüsünün sosyo-ekonomik kalkınması üzerinde etkili olabilmektedir. Öyleki yaban hayatı alanları da orman varlığı gibi hem biyolojik üretim alanlarıdır hem de çeşitli hayvan ve bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır. Hatta otlatma ve saz üretimi gibi kullanımlardan dolayı da toplum refahına olumlu etkisi olmaktadır (Oğurlu, 2008:37).

Önem derecesine göre yedinci kriterin Madencilik Uzaklık olduğu görülmektedir. Madenlerin olumlu ve olumsuz birçok etkileri olabilmektedir. Dolayısıyla faaliyet gösteren maden ocakları tarihsel ve doğal alanları tehdit ederek çevresel sorunlar oluşturabilmektedir. Araştırma sahası olan Süllü'de bulunan maden ocaklarının bölgenin flora ve faunasına zarar verdiği görüşü hakimdir. Araştırma sahası olan (Giresun İli, Dereli İlçesi, Kürtün Pınarlar Köyü) orman içinde oluşmuş ikinci büyük traverten özelliği gösteren Göksu Travertenleri'nde de maden suyu-sodali su kaynağı bulunmaktadır. Özellikle bu alanın turistler tarafından büyük ilgi gördüğü bilinmektedir.

Orman köylüsü odaklı ekoturizm alanlarının belirlenmesi ve planlanması kapsamında yapılan uygunluk analizi sonucunda en uygun düzeyde 522.722 hektar alan belirlenmiştir. Bu doğrultuda Giresun iline bağlı 416 orman köyü içerisinde 50 orman köyünün ekoturizm faaliyetleri için en uygun orman köyleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uygun alan içerisinde en fazla uygun alana sahip orman bitişiği köy Akpınar; orman içi köy ise Yeşilpınar olarak tespit edilmiştir.

Arazi çalışması yapılan Şeyhli'nin en uygun veya uygun alanlar kapsamında çıkmamasının sebebi olarak ziraat alanları ve fidanlıklar içinde kalıyor olması gösterilebilir. Ayrıca kriterlerin orman köylerine odaklanarak belirlenmiş olması, aktif olarak ekoturizm faaliyetlerinin yapıldığı Şeyhli köyünün orman köyü olmaması ile ilişkilendirilebilir. Çalışma yapılan Güney/Güneyköy ise orman bitişiği köy statüsünde olup uygun alan bazlı değerlendirildiği zaman 71 orman içi ve orman bitişiği köy içerisinde 62. sırada yer almaktadır. Diğer taraftan Kümbet, Uzundere, Tamdere, Pınarlar ve Yavuzkemal köylerinde ekoturizm faaliyetleri halihazırda sürdürülürken; Yeşilpınar, Çalköy, Yüce, Saplıca, Sınır, Yeşilvadi, Sarıyakup, Seydiköy, Yukarıboynuyğun, Avluca, Ezeltere, Konuklu, Boncukçukur, Bayındır, Eğrianbar, Aksu, Düzçukur, Güzyurdu, Aslanşah, Akkaya, Düzköy, Güdül, Çamlıköy, Fırınlı, Güllüce, Tandır, Tepeköy, Güzelyurt, Sarıyar, Aşağıboynuyğun, Tokmaden, Çatak, Yeniköy, Yuva, Kamışlı, Ambaralan, Dereköy, Yıldız, Asarcık, Doludere, Fevziçakmak, Deregözü, Gökçetaş ve Meşeliyatak köylerinde ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmediği bilinmektedir. Ancak Alancık orman köyü arazi çalışması yapılan Pınarlar-Süllü ve Kümbet'e oldukça yakın bir konumda bulunmaktadır. Bilindiği üzere *Mavi Göl* de Alancık orman köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. Diğer taraftan turizm değeri olan Ayvat/Gölyanı Obası, Yeşilpınar orman köyüne bağlıdır. Öyle ki bu alanda doğa yürüyüş rotaları ile bisiklet rotaları yer almaktadır.

Bu araştırma, Giresun'da orman köylüsü, orman köyleri ve ekoturizm çerçevesinde CBS ile uygunluk haritalarının belirlenmesi üzerine yapılan ilk araştırma olması bakımından önemlidir. Bu araştırmanın köy bazlı olarak tespit edilmiş olmasının destinasyona büyük katkılar sağlayacağı ön görülmektedir. Bu doğrultuda gelecekteki araştırmaların da bu 50 orman köyü kapsamında yoğunlaşması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- ACAR, Hulusi, H. ve EROĞLU, Habip, “Orman yolları üzerinde odun hammaddesi nakliyatının planlanması”, **Kafkas Üniversitesi, Artvin Orman Fakültesi Dergisi**, 1, 2001, 61-66.
- ACOTT, T.G., LA TROBE, H.L. ve HOWARD, S.H., “An Evaluation of Deep Ecotourism and Shallow Ecotourism”, **Journal of Sustainable Tourism**, 6(3), 1998, s. 238-253.
- AÇIKSÖZ, Sebahat, BOLLUKCU, Pınar ve CENGİZ GÖKÇE, Gizem, “Amasra-Ahatlar Köyü İçin Ekoturizme İlişkin Öneriler”, **Bartın Orman Fakültesi Dergisi**, 19 (2) , 2017, s. 40-49.
- AKESEN, Aytuğ, EKİZOĞLU, Abdi, ERDÖNMEZ, Cihan ve KUVAN, Yalçın, **Ormancılıkta Katılım:Ormancılık Politikası Açısından Bir Değerlendirme**, II. Ulusal Ormancılık Kongresi, 2003.
- AKYOL, Ayhan ve TOLUNAY, Ahmet, “Türkiye’de Sürdürülebilir Orman Kaynakları Yönetimi, İlkeleri, Göstergeleri ve Uygulamaları”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 10(2), 2009, s. 221-234.
- ALKAN, Süleyman ve TOKSOY, Devlet, “Orman Köylerinde Sosyo-EkonomikYapı: Trabzon İli Örneği”, **Kastamonu University Journal of Forestry Faculty**, 8 (1), 2008, s. 37-46.
- ALTANLAR, Aslı ve AKINCI KESİM, Güniz, “Akçakoca İlçesin’nin Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi”, **Ormancılık Dergisi**, 2007, s. 25-40.
- AMADU, Misbawu, AYAMGA, Michael ve MABE, Franklin, N., “Assessing the value of forest resources to rural households: A case of forest-fringe communities in the Northern Region of Ghana”, **Environmental Development**, 37(100577), 2021, s. 1-12.

- ARIKAN, Rauf, “Anket yöntemi üzerinde bir değerlendirme”, **Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi**, 1(1), 2018, s. 97-159.
- ARSLAN, Yunus, “Erdek ve Çevresinin Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi”, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 8(13), 2005, s. 29-53.
- ARYA, S. C. ve TEWARİ, Neelam, “Assessment of Forest Resources and their Utilization Pattern in Umagarh Village, District Nainital, Uttarakhand”, **International Journal of Environmental Sciences**, 9(4), 2020, s. 135-142.
- AŞILIOĞLU, Fatma, “GISimos MCDA Land suitability model for ecotourism development” **Journal of Environmental Engineering and Landscape Management**, 29(3), 2021, s. 200-214.
- ATAYETER, Yıldırım, YAYLA, Onur ve TOZKOPARAN, Uğur, “Gümüşhane Tekke (Çorçol) Şelalesi ve Turizm Potansiyeli”, **Doğu Coğrafya Dergisi**, 24(42), 2019, s. 103-122.
- ATMIŞ, Erdoğan, “Orman Köyleriyle Orman Mahalleleri Arasındaki Sosyo-Ekonomik Farklılaşmanın Yarattığı Fırsatlar”, **Bartın Orman Fakültesi Dergisi**, 22(3), 2020, s. 1004-1013.
- AYDIN, İnci Zeynep ve TÜRKER, Mustafa Fehmi, “Socio-Economic Effects on The Forest Villagers of Ecotourism Potential (Case of Artvin-Camili Biosphere Reserve Area)”, **Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, 11(1), 2011, s. 43-51.
- BAKALA, Fayera, ASFAW, Milkessa ve TADESSE, Benyam, “Factors Influencing Household Participation in a Participatory Forest Management Scheme: Bench-Sheko Zone, Southwest Ethiopia”, **Journal of Sustainable Forestry**, 2021, s. 1-13.
- BALCI, İhsan, ÇOBAN, H. ve EKER, Mehmet, “Coğrafi Bilgi Sistemi”, **Türk Ormancılık Dergisi**, 1(1), 2009, s. 115-132.
- BALİ, Ali, MASOUD MONAVARİ, Seyed, RİZAİ, Borhan, KHORASANİ, Nematollah ve KHEİRKHAH ZARKESH, Mır Masoud, “A spatial decision

support system for ecotourism development in caspian hyrcanian mixed forests ecoregion”, **Boletim de Ciências Geodésicas**, 2015, s. 340-353.

BALTACI, Ali, “Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme”, **Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 7(1), 2018, s. 231-274.

BATI AKDENİZ KALKINMA AJANSI, **Ekoturizm Sektör Raporu**, 2012, s. 1-42, Erişim adresi: https://baka.gov.tr/uploads/1349952547_EKOTURİZM-SEKTOR-RAPORU-11EYLUL.pdf

BERKDEMİR, Ünsal ve SEZER, İbrahim, “Kuzalan Şelalesi Tabiat Parkı’nın Coğrafi Özellikleri ile Ekoturizm ve Rekreasyon Olanakları Bakımından İncelenmesi”, **Turkish Studies (Elektronik)**, 12(29), 2017, s. 505-544.

BİEN, A., “Forest-based ecotourism in Costa Rica as a driver for positive social and environmental development”, **Unasylva**, 236(61), 2010, s. 49-53.

BJÖRK, Peter, “Definition paradoxes: from concept to definition”, **Critical issues in ecotourism: Understanding a complex tourism phenomenon**, 2007, s. 23- 45.

BLAMEY, Russel, K., “Ecotourism: The search for an operational definition”, **Journal of sustainable tourism**, 5(2), 1997, s. 109-130.

BOBAT, Alaeddin, **Ekosistem Hizmetleri Açısından Ormanlar**, Koçyiğit, N. (Ed.), 2nd International Black Sea Modern Scientific Research Congress içinde(s. 182-190), 21-22 Aralık 2022, Rize, 2022.

BOZKIRAN, S. ve GIRAY, Handan F., **Isparta’da Lavanta Üretimi ve Pazarlaması**, XI. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, 3-5 Eylül 2014, Samsun, 2014.

BUCKLEY, Ralf, “Evaluating the net effects of ecotourism on the environment: a framework, first assessment and future research”, **Journal of Sustainable Tourism**, 17(6), 2009, s. 643-672.

BUNRUAMKAEW, Khwanruthai ve MURAYAM, Yuji, “Site Suitability Evaluation for Ecotourism Using GIS & AHP: A Case Study of Surat Thani

Province, Thailand”, **Procedia Social and Behavioral Sciences**, 21, 2011, s. 269–278.

BÜYÜKGEBİZ, Tefik, FAKİR, Hüseyin ve NEGİZ, Mehmet, “Sütçüler (Isparta) Yöresinde Doğal Odun Dışı Bitkisel Orman Ürünleri ve Geleneksel Kullanımları”, **Turkish Journal of Forestry**, 9(1), 2008, s. 109-120.

CAMPBELL, Lisa M., “Ecotourism in rural developing communities”, **Annals of tourism research**, 26(3), 1999, s. 534-553.

CEBALLOS-LASCURAIN, Hector, “The future of Ecotourism”, **Mexico journal**, 1987.

CEYLAN, Serdar ve SOMUNCU, Mehmet, “Kültür Turizmi Alanlarında Turizmin Çeşitlendirilmesine Eleştirel Bir Bakış: Safranbolu UNESCO Dünya Miras Alanı”, **Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi**, 1, 2016, s. 53-64.

CHAMBERLAIN, James L., CUNNINGHAM, Anthony B. ve NASİ, Robert, “Diversity in forest management: non-timber forest products and bush meat”, **Renewable Resources Journal**, 22(2), 2004, s. 11-19.

COŞKUN, Aynur Aydın, “Saray İlçesi Orman Köylerinin Sosyo-Kültürel Sorunları”, **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Seri:A, 48 (2), 1998, s. 29-41.

CRESWELL, John W., **Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları** (Çev. Selçuk B. DEMİR), Eğiten Kitap (3. Baskı), Ankara 2017.

ÇAKIR, Günay ve TONYALI, Süleyman Aykut, “Effects of Using Solar Water Heating System on Fuelwood Consumption in Forest Villages”, **Kastamonu University Journal of Forestry Faculty**, 21 (1), Kastamonu 2021, s. 55-64.

ÇETİN, İbrahim, **Turistik Ürün Çeşitlendirmesinde Eko-turizmin Yapısal Analizi ve Türkiye’de Geliştirme Stratejileri (Örnek Bir Uygulama)**, Balıkesir Üniversitesi (Yüksek Lisans tezi), Balıkesir, 2001.

- ÇETİN, Turhan, “Beypazarı’nda turist-yerli halk etkileşimi ve turizmin sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri”, **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, 9(1), 2009, s. 15-32.
- ÇETİNKAYA, Cihan, KABAK, Mehmet, ERBAŞ, Mehmet ve ÖZCEYLAN, Eren, “Evaluation of ecotourism sites: a GIS-based multi-criteria decision analysis”, **Kybernetes**, 47(8), 2018, s. 1664-1686.
- ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI, **Türkiye Ulusal Ormancılık Programı**, (Ekim, 2004), Erişim adresi: <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/tur169415.pdf>
- ÇORBACI, Ömer, Lütfü, “The Evaluation of the Tourism and Recreational Potential of Amasra in Terms of Landscape Planning”, **Global Issues and Trends in Tourism**, 2016, s. 632-726.
- DAŞDEMİR, İsmet ve KANBUROĞLU, Seyda, **Devlet Orman İşletmelerinde Odun Hammaddesi Üretiminde Tahtacıların Rolü**, II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi, 19-21 Şubat 2009, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta 2009.
- DAVİDSON-HUNT, Iain, DUCHESNE, Luc C. ve ZASADA, John C., “Non-timber Forest Products: Local Livelihoods and Integrated Forest Management”, **NTFP Conference Proceedings**, 2001, s. 1-12.
- DEMİR, Cengiz ve ÇEVİRGEN, Aydın, **Ecotourism management**, Nobel Yayın Dağıtım, İzmir 2006.
- DEMİR, Sara, **İğneada’nın Ekoturizm Potansiyelinin Saptanması**, İstanbul Üniversitesi (Yüksek Lisans tezi), İstanbul 2011.
- DHAMİ, Ishwar, DENG, Jinyang, BURNS, Robert, C. ve PİERSKALLA, Chad, “Identifying and mapping forest-based ecotourism areas in West Virginia-Incorporating visitors’ Preferences”, **Tourism Management**, 42, 2014, s.165-176.
- DOĞU, Ali Fuat, SOMUNCU, Mehmet, ÇİÇEK, İhsan, TUNÇEL, Harun ve GÜRGEN, Gürcan, “Kaçkar Dağında Buzul Şekilleri, Yaylalar ve Turizm”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, 36(1-2), 1993, s. 52-79.

- DURKAYA, Ali, KAPTAN, Sinan, DURKAYA, Birsen, ÖNAL, Gökhan ve ERDOĞMUŞ, Samet, “Orman Köylüsü Ve Yaylacıların Sosyo Ekonomik Ve Sosyo Kültürel Yapısı İle Çatışmaların İncelenmesi (Giresun ve Manisa Yöresi örneği)”, **Bartın Orman Fakültesi Dergisi**, 19(1), 2017, s. 252-267.
- EKER, Ömer ve NAZİK, Sedef, “Orman Kaynaklarının Yoksulluk Yönetimi ve Kırsal Kalkınma Üzerine Sosyo-Ekonomik Etkileri: Kastamonu Pınarbaşı İlçesi Örneği”, **Turkish Journal of Forest Science**, 1(1), 2017, s. 44-58.
- ELVAN, O. Devrim, **Ağaç Kesme Suçunun Orman Kanunu Açısından İncelenmesi**, Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University, 55(1), 2005, s. 237-260.
- ERDOĞAN, Nazmiye ve ERDOĞAN, İrfan, “Ekoturizm Betimlemeleriyle İletilenlerin Doğası”, **Gazi Üniversitesi İletişim Dergisi**, 20 (1), 2005, s. 55-82.
- ERDOĞAN, Nazmiye, **Environment and (Eco) tourism**. Ankara: Erk Publishing, 2003.
- ERTUĞRUL, Murat Han, KAHYAOĞLU, Nuray, GÜVENDİ, Engin ve KOMUT, Osman, **Türkiye’deki Bazı Önemli Odun Dışı Orman Ürünlerinin Tespiti ve Satış Fiyatları Üzerine Etkili Olan Faktörler**, 8 th International Vocational Schools Symposium, Sinop 2019.
- ERYILMAZ, Yücel Avni ve TOLUNAY, Ahmet, **Ormancılık Politikası**, Fakülte Kitapevi Yayınları, 2015.
- ESRİ, **ArcGIS Online**, 2021, Erişim adresi: <https://www.esri.com/en-us/arcgis/products/arcgis-online/overview>
- FAO, **NWFP Food Security Project in Central Afrika**, ProjectGCP/RAF/398/GER Enhancing Food Security through Non wood Forest Products in Central Africa, 2008, Erişim adresi: <https://www.fao.org/forestry/50255/en/>
- FAO, **Trade Restrictions Affecting International Trade in Non-Wood Forest Products**, Non-Wood Forest Products, Series 8, Rome 1995, s. 38.

- FİLİZ, Serap, “Kırsal Yörede Köy Bazında Ağaç ve Orman Kaynaklarının Yönetimi ve Faydalanma Şekilleri (Isparta İli-Alıköy Örneği)”, **Turkish Journal of Forestry**, 2(1), 2001, s. 161-176.
- FREY, Gregory E., CHARNLEY, Susan ve MAKALA, Jasper, “Economic viability of community-based forest management for certified timber production in southeastern Tanzania”, **World Development**, 144(105491), 2021, s. 1-14.
- GENÇ, Musa, “İzmir-Dikili’nin Ekoturizm ve Açık Alan Rekreasyonu Potansiyeli: Tespit ve Tekliflerimiz”, **Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi**, 9(16), 2017, s. 185-212.
- GEORGE, Darren ve MALLERY, Paul, **SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference**, 17.0 update (10a ed.), Boston: Pearson, 2010.
- GERAY, Uçkun, “Bir Bölüm Orman Köylülerinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri”, **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Seri:A, 39(2), 1989, s. 29- 41.
- GERÇEK TARAF, **Bolu’da karaçam tohumu üreten orman köylüleri hem doğaya hem aile bütçelerine katkı sağlıyor**, (2021 Mart), Erişim adresi: <https://www.gercektaraf.com/genel/boluda-karacam-tohumu-ureten-orman-koyluleri-hem-dogaya-hem-aile-butcelerine-katki-sagliyor-h38994.html>
- GHİMİRE, Pramod, PUDASAİNİ, Nabaraj ve LAMİCHANE, Uchita, “Status, Prospects and Challenges for Non-Timber Forest Products Conservation in Nepal: A Critical Review”, **Grassroots Journal of Natural Resources**, 4(1), 2021, s. 1-16.
- GOODCHILD, Michael F., PARKS, Bradley O. ve STEYAERT, Louis T. (ed.), **Environmental modeling with GIS**, Oxford University Press, New York 1993.
- GÖRMÜŞ, Sevgi, ATMIŞ, Erdoğan, ARTAR, Mustafa, ÖZKAZANÇ, Nuri Kaan, GÜNŞEN, Hikmet Batuhan, CENGİZ, Serhat ve TEKEBAŞ, Serpil, **Küre Dağları Milli Parkı Köy Tasarım Rehberleri (Bartın Bölümü)**, Bartın Üniversitesi, 2015, s.234.

GROOT, R.S., “Tourism and conservation in the Galapagos Islands”, **Biological Conservation**, 26(4), 1983, s. 291-300.

GÜLDAŞ, Nihat, YALÇIN, Özden, FİDAN, Cemal, ÇOK, Ahmet, TAŞPINAR Mehmet ve TÜRKOĞLU, İsmail, **Elazığ, Malatya ve Adıyaman İllerinde Orman Köylülerinin Sosyo-Ekonomik Durumu ve Kullandıkları Bazı Odun Dışı Orman Ürünlerinin Belirlenmesi**, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın No: 396, (Teknik Bülten No: 14), 2010.

GÜLTEKİN, Yaşar Selman, “A Research on Rural Development Activities for Ecotourism: A Case Study of Güzeldere Forest Village”, **Proceeding & Abstract Book**, 2019, s. 140.

GÜLTEKİN, Yaşar Selman, **Orman Ürünlerinde Pazar Kayıplarının Değerlendirilmesi**, VI. Ulusal Orman Fakülteleri Öğrenci Kongresi, Düzce Üniversitesi, 1(1), 2008, s. 119-131.

GÜNEŞ, Yusuf, **Orman Suçlarının Ceza Hukuku Açısından İncelenmesi**, Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University, 54(1), 2004, s. 143-164.

GÜNŞEN, Hikmet Batuhan, **Batı Karadeniz Bölgesindeki Ormancılık Kooperatiflerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri**, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi (Yüksek Mühendislik tezi), 2006.

GÜRSOY, Akile, KIRIMLI, Yüksel, ATA, Cemil, TOROS, Aykut, AKINCI, Ebrar, YILMAZ, Abdurrahman ve BOZOK, Nihan, **Türkiye’de Orman Köyleri Üzerine Sosyal Antropolojik Araştırma**, SOBAG 1001 (Nihai Rapor), Ocak 2018.

HABERAL, Hikmet, **Turizmde alternatif ekolojik turizm-doğa turizmi-kırsal turizm- yayla turizmi**, Ankara: Detay Yayıncılık, 2015.

HASDEMİR, Mesut ve DEMİR, Murat, “Türkiye’de orman yollarını karayollarından ayıran özellikler ve bu yolların sınıflandırılması”, **Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University**, 50(2), 2000, s. 85-96.

HOŞCAN, Nail, **Orman Köylerinde Doğal ve Kültürel Değerlerin Ekoturizm Etkinliklerinde Kullanılması: Bolu İli Mudurnu İlçesinde Bir Araştırma**, Ankara Üniversitesi (Yüksek Lisans tezi), Ankara, 2008.

HÜRRİYET SEYAHAT, **Mersin’de lavanta bahçeleri yoğun ilgi görüyor**, (2020 Ağustos), Erişim adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/seyahat/mersinde-lavanta-bahceleri-yogun-ilgi-goruyor-41580859>

HVENEGAARD, Glen Timothy, “Ecotourism: A status report and conceptual framework”, **Journal of Tourism Studies**, 5(2), 1994, s. 24-35.

IBM, **IBM SPSS Yazılımı**, 2021, Erişim tarihi: <https://www.ibm.com/analytics/spss-statistics-software>

İŞLER, Hatun ve AKYURT, Hakan, “AHP Yöntemi ile Seyahat Acentalarının Ekoturizm Kriterleri Algılarının Tespiti: Giresun Örneği”, **Türk Turizm Araştırmaları Dergisi**, 5(2), 2021, s. 1103-1121.

JENKİNS, John ve WEARING, Stephen, “Ecotourism and protected areas in Australia”, **Ecotourism policy and planning**, 2003, s. 205-233.

JUNEAD, Jutatip, NGAMNİYOM, Arin ve MANİROCHANA, Nattapat, “Guidelines for Creative Ecotourism Management of Bang Pu Community, Pattani Province, Thailand”, **Turkish Journal of Computer and Mathematics Education**, 12(8), 2021, s. 2369-2380.

KANDIR, E., Hesna, “Ekoturizmin Diğer Yüzü Yaban Hayatı ve Ekoturizm”, **Ayrıntı Dergisi**, 5(51), 2017, s. 1-5.

KARAKAYALI, Zekeriya ve KANCA, Bayram, “Giresun Mutfak Kültüründe Geleneksel Sirke Üretimi Üzerine Bir Araştırma”, **Journal of Tourism and Gastronomy Studies**, 9(3), 2021, s. 2216-2227.

KARAKAYALI, Zekeriya, ENES, Kemal ve KANCA, Bayram, “Giresun’da Doğal Olarak Yetişen Yenilebilir Mantarların Gastronomik Değeri”, **Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**, 12(2), 2021, s. 593-618.

- KARAŞAH, Banu, “Yeni Bir Doğa-Temelli Turizm: Orman Banyosu (Shinrin- Yoku) ve Bir Rota Önerisi”, **Turkish Journal of Forest Science**, 6(2), s. 553-565.
- KEZO, Akho, **A Critical Review of Empowerment Through Ecotourism: A Case-Study on Assam**, India (2010 - 2015), MBA tezi, 2015.
- KIRIKKALE TURİZM VE TANITIM PORTALI, **Lavanta Vadisi**, (tarihsiz), Erişim adresi: <https://www.kirikkale.com.tr/mekan/lavanta-vadisi>
- KIRSAL KALKINMA DERGİSİ, 2017, Erişim adresi: <https://www.tkd.gov.tr/Basin/KirsalKalkinma>
- KIRSAL KALKINMA DERGİSİ, 2018, Erişim adresi: <https://www.tkd.gov.tr/Basin/KirsalKalkinma>
- KİPER, Tuğba, KORKUT, Aslı ve ÜSTÜN TOPAL, Tuğba, “Görsel peyzaj kalite değerlendirmesi: Kıyıköy örneği”, **KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi**, 20(3), 2017, s. 258-269.
- KİPER, Tuğba, UZUN, Osman ve ATEŞ, Oğuz, “Ekoturizm Planlamasında Mikro Havza Temelli Yaklaşım ile Doğal Peyzaj Değerlerinin Belirlenmesi: Kırklareli/Koçaz Örneği”, **Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi** 6(15), s. 18-42.
- KODAY, Saliha, KAYMAZ, Hatice ve KAYA, Günay, “Kuzalan Tabiat Parkı'nın Doğa Turizm potansiyeli (Dereli-Giresun)”, **Marmara Coğrafya Dergisi**, 37, 2018, s. 124-143.
- KURNAZ, Alper ve BABÜR, Tarih Eren, “Flora-Fauna ve Endemik Türlerin Ekoturizm Ürünü Olarak Kullanılması: Datça Yöresi Örneği”, **Mesleki Bilimler Dergisi**, 7(2), 2018, s. 410-419.
- KURT, Rıfat, KARAYILMAZLAR, Selman, İMREN, Erol ve CABUK, Yıldız, “Türkiye Ormancılık Sektöründe Odun Dışı Orman Ürünleri: İhracat Analizi”, **Bartın Orman Fakültesi Dergisi**, Yıl 18, Sayı 2, Bartın 2016, s. 158-167.
- KUTER, Nazan ve ÜNAL, H. Emre, “Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri”, **Kastamonu University Journal of Forestry Faculty**, 9(2), 2009, s. 146-156.

- KÜLEKÇİ, Elif Akpınar, BULUT, Yahya ve SEZEN, Işık, “Oltu ve Olur (Erzurum) İlçeleri Yayla Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Bilgi Sistemiyle Belirlenmesi”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 24(1), 2020, s. 291-302.
- LATİF, Rohaizah Abd, ARİS, Rafidah ve KAMARİ, Muhamad Naim, “An Exploratory Study On The Ecotourism Small Business in Mukim Pantai, Seremban, Negeri Sembilan”, **International Journal of Management**, 11(12), Malaysia 2020, s. 395-403.
- LEAL, José Eugenio, “AHP-express: A simplified version of the analytical hierarchy process method”, **MethodsX** 7, 100748, 2020.
- LEE, Choong-Ki, LEE, Ju-Hee ve HAN, Sang-Yoel, “Measuring the economic value of ecotourism resources: The case of South Korea”, **Journal of Travel Research**, 36(4), 1998, s. 40-46.
- LİNDBERG, Kreg, ENRİQUEZ, Jeremy ve SPROULE, Keith, “Ecotourism questioned: Case studies from Belize” **Annals of tourism research**, 23(3), 1996, s. 543-562.
- LOON, Rael, M. ve POLAKOW, Daniel, “Ecotourism ventures: rags or riches?”, **Annals of Tourism Research**, 28(4), 2001, s. 892-907.
- MANSUROĞLU, Sibel, “Turizm Gelişmelerine Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Akseki/Antalya Örneği”, **Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**, 19(1), 2006, s. 35-46.
- MBATİANY, Baari Nicholas, **Influence of Ecotourism on Sustainable Development of Communities Living Adjacent To Forests: A Case of Muileshi Community Forest Association in Kakamega Forest, Kenya**, Nairobi Üniversitesi (Yüksek Lisans tezi), 2016.
- MERKEZEFENDİ BELEDİYESİ, **Lavanta Bahçesi Ziyarete Açıldı**, (2021 Haziran), Erişim adresi: <https://www.merkezeferendi.bel.tr/haber.aspx?haber=lavanta-bahcesi-ziyarete-acildi>

MÜLAYİM, Ahmet, **Balıkesir Yöresinde Odun Hammaddesinin Kesim ve Hazırlanması İşlerinde Çalışma Veriminin Belirlenmesi**, Artvin Çoruh Üniversitesi (Yüksek Lisans tezi), 2019.

MÜLLER, Frank G., “Ecotourism: an economic concept for ecological sustainable tourism”, **The International Journal of Environmental Studies**, 57(3), 2000, s. 241-251.

NELSON, J. Gordon, “The spread of ecotourism: Some planning implications”, **Cambridge University Press Environmental Conservation**, 21(3), 1994, s. 248-55.

NİNO, Kedir, MAMO, Yosef, MENGESHA, Girma ve KİBRET, Kefyalew Sahre, “GIS based ecotourism potential assessment in Munessa Shashemene Concession Forest and its surrounding area, Ethiopia”, **Applied Geography**, 82, 2017, s. 48-58.

OĞURLU, İdris, “Yaban Hayatı Kaynaklarımızın Yönetimi Üzerine” **Turkish Journal of Forestry**, 9(2), 2008, s. 35-88.

OK, Kenan ve TENGİZ, Yusuf Ziya, “Türkiye’de Odun Dışı Orman Ürünlerinin Yönetimi”, **KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi**, 21(3), 2018, s. 457-471.

OK, Kenan, **Türkiye Ormancılık Sektörü Açısından Ekoturizm**, Orman Ekosistemlerinde Ekoturizm Çalıştayı ve 10. Yılında TODEG, 2010, s. 54-60.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, **Stratejik Plan 2019-2023** (Aralık 2018), Erişim adresi: [https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane-sitesi/StratejikPlan/Orman%20Genel%20M%C3%BCd%C3%BCr%C3%BC%C4%9F%C3%BC%20Stratejik%20Plan%20\(2019-2023\).pdf](https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane-sitesi/StratejikPlan/Orman%20Genel%20M%C3%BCd%C3%BCr%C3%BC%C4%9F%C3%BC%20Stratejik%20Plan%20(2019-2023).pdf)

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, **7.9. Orman Köy Sayısı ve Nüfusun İl Düzeyine Dağılımı 2012-2021** (Ocak 2023), Erişim adresi: <https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane/resmi-istatistikler>

ORMAN KANUNU, (1956, 8 Eylül), Resmi Gazete (Sayı: 9402), Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6831.pdf>

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI, **Çölleşme/Arazi Bozulumu ve Kuraklıkla**

Mücadele Terimler Sözlüğü, (2015, Ekim), Erişim adresi:

<https://www.tarimorman.gov.tr/CEM/Belgeler/collesme%20belgeleri%20arsiv/Sayfa02/CollesmeSozluk.pdf>

ORMBSBY, Alison A., FELARDO, Jeff ve MUSCİ, Robert, “Multiple values from the forest: contribution of non-timber forest products to livelihoods of local communities in Northeastern Thailand”. **Environment Development and Sustainability**, 23(3), 2021, s. 11636-11645.

ÖRS, Yalçın ve KESKİN, Hakan, **Ağaç Malzeme Bilgisi**, Atlas Yayın Dağıtım, No: 02, İstanbul 2001.

ÖZDEN, Sezgin, ALKAN, Hasan ve KORKMAZ, Mehmet, “Kızıldağ Milli Parkı Sınırları İçerisindeki Köylerin Sosyo-Ekonomik Yapısı”, Kırsal Çevre Yıllığı 2001, **Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği**, Ankara 2002, s. 34-47.

ÖZDÖNMEZ, Metin, İSTANBULLU, Turhan, AKESEN, Aytağ ve EKİZOĞLU, Abdi, **Ormancılık Politikası**, İÜ. Basımevi ve Film Merkezi, İstanbul 1996.

ÖZGEN, Nurettin, “Doğu Anadolu Bölgesi’nin doğal turizm potansiyelinin belirlenmesi ve planlamaya yönelik öneriler”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, 7(2), 2010, s. 1407-1438.

ÖZKAN-YÜRİK, Esin, “Turizmin Geleceği: Ekoturizm, Türkiye’nin Alternatif Turizm Potansiyeli Güncel Sorunlar Konferansı”, 3-4 Mayıs, Çankırı, **Ekoturizm Standard Dergisi**, Yıl:42, Sayı:500, Ankara, 2003.

ÖZOĞLU BALYALI, Tuğçe ve AKGİŞ İLHAN, Öznur, **Turizm ve Coğrafi Görünüm Konulu Araştırmaların Çözümlemesi: Mevcut Durum ve Eğilimler**, S. Zafer Kavacık, S. Uslu, S. Aras, F. E. Güleç (ed.), Turizm Araştırmaları Alternatif Yaklaşımlar, NEÜ Yayınları: Aralık 2021.

ÖZSAN, Muzaffer, **Beypazarı Orman Köylerinde Kırsal Kalkınma Araştırmaları**, Sütçü İmam Üniversitesi (Yüksek Lisans tezi), 2011.

- ÖZTAŞ, Kadir ve KARABULUT, Tahsin, **Turizm Ekonomisi Genel Turizm Bilgileri**, Nobel Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Ankara, 2006.
- ÖZTEKİN, Elif, “Zonguldak İlinin Ekoturizm Potansiyeli ve SWOT Analizi”, **Doğu Coğrafya Dergisi**, 26(45), 2021, s. 171-182.
- ÖZTUNALI-KAYIR, Gülser, **Batı Akdeniz Kıyıları Taşıma Kapasitesi ve Ekoturizm**, İçinde, Türkiye Kıyıları, Türkiye’nin Kıyı ve Deniz Alanları, II. Ulusal Konferans Bildiri Kitabı, 1998, s. 317.
- PADOCH, Christine, BRONDİZİO, Eduardo, COSTA, Sandra, PİNEDO-VASQUEZ, Miguel, SEARS, Robin R. ve SÍQUEİRA, Andrea, “Urban Forest and Rural Cities: Multi-sited Households, Consumption Patterns, and Forest Resources in Amazonia”, **Ecology and Society**, 13(2):2, 2008, 1-17.
- PALCİC, I. ve LALİC, B., “Analytical Hierarchy Process as a tool for selecting and evaluating projects”, **International Journal of Simulation Modelling**, 8(1), 2009.
- PARK, So-Hee ve YEO-CHANG, Youn, “Impact of Collaborative Forest Management on Rural Livelihood: A Case Study of Maple Sap Collecting Households in South Korea”, **Sustainability**, 13(1594), 2021, s. 1-15.
- PASLI, Mehmet Mert ve PASLI-ÇELİKKANAT, Nazik, “Giresun ilinin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi”, **Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi**, 10, 2019, s. 297-306.
- PERERA, Polwattage, K., **Marketing forest-based ecotourism in Sri Lanka: predicting the ecotourism behavior and defining the market segment through a behavioral approach**, Louisiana State Üniversitesi (Doktora tezi), 2011.
- PHOUNVÍSOUK, Latsamy ve TİNG, Z., “Economics of NTFPs for the ethnic minority livelihood: The case of “peuak meuak” in northern Laos”, **International Journal of Agricultural Sciences and Natural Resources**, 1(1), 2014, s. 13-23.

PİLZ, David, MCLAİN, Rebecca, ALEXANDER, Susan, VİLLARREAL-RUİZ, Luis, BERCH, Shannon, WURTZ, Tricia, L., PARKS, Catherine, G., MCFARLANE, Erika, BAKER, Blaze, MOLİNA, Randy ve SMİTH, Jane E., “Ecology and Management of Morels Harvested From the Forests of Western North America”, **United States Department of Agriculture Forest Service Pacific Northwest Research Station**, (General Technical Report), PNW-GTR-710, Mart 2007.

POLAT, Eray, ÖZDEMİR, Sami Sonat ve ÖZDEMİR, Meltem, “Kırsal turizm potansiyelinin SWOT analizi ile değerlendirilmesi: Balıkesir örneği” **Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı**, 2014, s.143-153. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/Cemali-Sari/publication/339042996_Bir_Turizm_Cogrfyasi_Arastirmasi_Antalya_Turizminin_Son_On_Yili/links/5e3a8461458515072d805d99/Bir-Turizm-Cogrfyasi-Arastirmasi-Antalya-Turizminin-Son-On-Yili.pdf#page=158

RAHEMTULLA, Yasmin Gillian ve WELLSTEAD, Adam Matthew, **Ecotoursim: understanding expert and academic definitions**, Northern forestry Cent. Inf. (Report NOT-X-380), Kanada, 2001.

RAİMOV, Ramazan ve FAKİR, Hüseyin, “Orman Köylülerinin Odun Dışı Orman Ürünlerini Kullanım Olanakları (Eğirdir Yöresi Örneği)”, **Bilge Uluslararası Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi**, Özel Sayı - Uluslararası Bilim ve Teknoloji Konferansı (ICONST 2018), 2018, s. 132-144.

ROSS, Sheryl ve WALL, Geoffrey, “Ecotourism: towards congruence between theory and practice”, **Tourism management**, 20(1), 1999, s. 123-132.

SAAİDİN, Munira ve SOM, Erdaizzati Mohd, “Promoting the Ecotourism at Kampung Sungai Yu as a New Tourism Destination”, **International Journal of Management**, 11(12), 2020, s. 660-668.

SAATCI, Gencay ve GÜDÜ-DEMİRBULAT, Özge, “Ekoturizm Aktivitelerinin Tanıtım Broşürleri Perspektifiyle Değerlendirilmesi”, **Türk Turizm Araştırmaları Dergisi**, 3(3), 2019, s. 322-337.

- SAATY, Thomas L., “An exposition of the AHP in reply to the paper remarks on the analytic hierarchy process”, **Management science**, 36(3), 1990, s. 259-268.
- SAATY, Thomas L., **The Analytic Hierarchy Process: Planning, Priority Setting, Resources Allocation**, Mcgraw-Hill, New York, 1980.
- SAGLAM, Bülent ve ÖZTÜRK, Atakan, “Orman Koruma Faaliyetlerinde Etkinliğin Artırılmasında Orman Köylüsü-Ormancılık Teşkilatı İlişkileri: Artvin Orman Bölge Müdürlüğü Örneği”, **Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, 8(2), 2008, s. 131-143.
- SALAHİ, Berham ve NAGHIZADEH, Robab, “Assessment of Ecological Power For Locating Tourist Villages”, **Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel (JOGHAT)**, 2(2), 2019, s. 120-133.
- SALTIK, Nejla, **Çanakkale Kara Menderes Vadisi Araplar Boğazı Kesiminin Ekoturizm Planlaması Açısından Değerlendirilmesi**, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (Yüksek Lisans tezi), 2013.
- SARI, Alptuğ ve ARPACIK, Ahmet, “Türkiye’nin Yaban Hayatı Odaklı Turizm Potansiyeli”, **Uluslararası Tarım ve Yaban Hayatı Bilimleri Dergisi**, 6(2), 2020, s. 355-364.
- SASAKİ, Ayako, KANZAKİ, Mamoru, MOCHİZUKİ, Keisuke, CHOOCHAROEN, Chalathon ve PREECHAPANYA, Pornchai, “Aboveground biomass and carbon sequestration potential of tea and shade trees in Miang tea gardens, an agroforestry system in Northern Thailand”, **Tropics**, 4(29), 2021, s. 105-119.
- SERİN, Hasan, ŞAHİN, Yunus ve OKTAY, Selver, “Hatay Odun Dışı Orman Ürünlerinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi”, **Turkish Journal of Forest Science**, 3(1), 2019, s. 84-92.
- SEZER, İbrahim, “Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma ve Ekoturizm Etkileşimi Bağlamında Kadınların Rolü: Şeyhli Mahallesi Örneği”, **Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 43(2), 2019, s. 211-238.

SİMPSON, R. David, “The price of biodiversity”, **Issues in Science and Technology**, 15(3), 1999, s. 65-70.

SÖZCÜ, ‘Kuzugöbeği’ mantarı, kilosu 200 liradan alıcı buluyor, (2021 Nisan), Erişim adresi: https://www.sozcu.com.tr/hayatim/yasam-haberleri/kuzugobegi-mantari-kilosu-200-liradan-alici-buluyor/?utm_source=dahafazla_haber&utm_medium=free&utm_campaign=dahafazlahaber

SUNBUL, Fatih, “Coğrafi Bilgi ve Yönetim Bilgi Sistemleri”, **Atlas Sosyal Bilimler Dergisi**, 1(6), 2021, s. 55-67.

SUNGUR, Zerrin, **Sürdürülebilir Ekoturizmin Toplumsal Etkileri: Türkiye’den Örnekler**, İçinde: International Conference On Eurasian Economies. 2012, s. 338-344.

SWARBROOKE, John, **Sustainable tourism management**, CABI, 1999.

ŞAPCILAR, Mustafa Cüneyt ve İLYASOV, Aynur, **Kütahya İlının Termal Turizm Potansiyelinin Swot Analizi ile Değerlendirilmesi**, S. Zafer Kavacık, S. Uslu, S. Aras, F. E. Güleç (ed.), Turizm Araştırmaları Alternatif Yaklaşımlar, NEÜ Yayınları: Aralık 2021.

ŞENGÖZ, Şadiye, **Sürdürülebilir turizm kapsamında Dikili’nin ekoturizm potansiyelinin incelenmesi**, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yüksek Lisans tezi), 2018.

ŞENOL, Eren ve SEZER, İbrahim, **İnece Köyünün (Giresun-Bulancak) Ekoturizm Potansiyeli**, Nobel Bilimsel Eserler, (1. baskı), İstanbul 2016.

ŞEREFOĞLU, Coşkun, **Kalkınmada kırsal turizmin rolü-2007-2013 yılları arasında ülkemizde uygulanacak olan IPARD kırsal kalkınma programındaki yeri, önemi ve beklenen gelişmeler**, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı (Uzmanlık tezi), Ankara 2009.

TEKİN, Mahmut ve KASALAK, Murad Alpaslan. “Ekoturizm Girişimciliğinin Bölgesel Kalkınmadaki Rolü”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 32, 2014, s. 129-136.

- TETİK, Nuray, **Turist rehberlerinin ekoturizm alanındaki yeterlilikleri: Doğu Karadeniz Örneği**, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora tezi), 2012.
- THETALL, www.enotes.com. (eNotes, Düzenleyen), 2010, Eylül, Erişim adresi: <https://www.enotes.com/homework-help/what-key-featuresecotourism-198797> adresinden alındı.
- TİSDELL, Clem, “Ecotourism, economics, and the environment: observations from China”, **Journal of Travel Research**, 34(4), 1996, s. 11-19.
- TKDK, **Orman Köyleri Listesi**, 2021, Erişim adresi: <https://www.tkd.gov.tr/Content/File/BasvuruFiles/BasvuruPaketiHazirlamaDokumanlari/OrmanKoyleri/OrmanKoyleri.xls>
- TOKSOY, Devlet, AYAZ, Hüseyin, ŞEN, Gökhan ve ÖZDEN, Sezgin, “Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman-Köylü İlişkileri” **Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi**, 6 (1-2), 2005, s. 79-85.
- TOPAY, Mehmet, **“Recreation” as an Important Non-Wood Forest Product**, İçinde, 2nd International Non-Wood Products Symposium, 2011, Eylül 8-10, s. 58-63.
- TOPSAKAL, Yunus ve DİNÇ, Abdurrahman, “Çukurova Ekoturizm Bölgesi Geliştirme Potansiyeli Üzerine Bir Araştırma”, **Co-Editors**, 2021.
- TSAUR, Sheng-Hshung, LIN, Yu-Chiang ve LIN, Jo-Hui, “Evaluating ecotourism sustainability from the integrated perspective of resource, community and tourism”, **Tourism management**, 27(4), 2006, s. 640-653.
- TSENG, Ming Lang, LİN, Chunyi, LİN, Chun-Wej Remen, WU, Kuo-Jui ve SRİPHON, Thitima, “Ecotourism development in Thailand: Community participation leads to the value of attractions using linguistic preferences”, **Journal of Cleaner Production**, 23, 2019, s. 1319-1329.
- TUİK, **İlçe Nüfusu**, 2023, Erişim adresi: https://www.tuik.gov.tr/indir/duyuru/favori_raporlar.xlsx

TÜRK DİL KURUMU SÖZLÜKLERİ, **Güncel Türkçe Sözlük Odun**, 2021, Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>

TÜRKER, Mustafa Fehmi ve AYDIN, İnci Zeynep, **Ekoturizmin Orman Köyleri Kalkınmaları Üzerindeki Sosyoekonomik Etkilerinin Ölçümü (Camili Biyosfer Alanı Örneği)**, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi 20-22, Mayıs 2010, Cilt: I, s, 115-129.

UÇAR, Ömür ve TOZOĞLU, Burcu, “Airbnb Çevrimiçi Yorumlarının İncelenmesi: Antalya Örneği”, **Türk Turizm Araştırmaları Dergisi**, 6(3), 2022, s. 713- 727.

ULLAH, Kazi Masel ve HAFİZ, Roxana, “Finding suitable locations for ecotourism development in Cox’s Bazar using geographical information system and analytical hierarchy process” **Geocarto International**, 29(3), 2014, s. 256-267.

ULUCAN, Aydın, **Yöneylem Araştırması İşletmecilik Uygulamalı Bilgisayar Destekli Modelleme**, Siyasal Kitapevi, (2. baskı), Ankara 2007.

UNESCO ve MAB, **Ecotourism and sustainable development in biosphere reserves: Experiences and prospects**, Workshop Summary report, Quebec City, May 24 25, s. 55, Canada, Erişim adresi: http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001277/1_27757e.pdf

USTA, Murat ve KIRLAR CAN, Burçin, “Madencilik Çevreye ve Turizme Etkileri: Kula-Salihli Jeoparkı’nda Bir Saha”, **Journal of Tourism and Gastronomy Studies**, 9(4), 2021, s. 2525-2539.

ÜNVER, Saliha ve ACAR, Hulusi H., “The Effects Of Wood Raw Material Production Activities On Wood Quality Classes”, **Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi**, Yıl 6, Sayı 1, Trabzon 2005, s. 128-134.

WALL, Geoffrey, “Is ecotourism sustainable?” **Environmental management**, 21(4), 1997, s. 483-491.

WEAVER, David, B., “Comprehensive and minimalist dimensions of ecotourism”, **Annals of Tourism Research**, 32(2), 2005, s. 439-455.

WEAVER, David, B., “Magnitude of ecotourism in Costa Rica and Kenya”, **Annals of Tourism Research**, 26(4), 1999, s. 792-816.

WIGHT, Pamela, “Ecotourism: ethics or eco-sell?”, **Journal of travel research**, 31(3), 1993, s. 3-9.

WOOD, Megan, Epler, **Ecotourism: Principles, Practices & Policies for Sustainability, United Nations Environment Programme**, United Nations Publication, France, 2002.

YADA, **Orman Köylülerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı** (Araştırma Raporu), 2018, Erişim adresi: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/tr/orman_koyluleri_hq.pdf

YAMAN, Kemal ve AKYILDIZ, M. Hakan “Kastamonu’da yetişen bazı odun dışı orman ürünlerinin toplama, işleme ve pazarlama maliyetleri”, **Kastamonu University Journal of Forestry Faculty**, 8(1), 2008, s. 26-36.

YAZICI, Kübra ve GÜLGÜN, Bahriye, “Importance of Lilium Candidum (White Lily) Growth in Ecological Conditions of Turkey as a Potential for Landscape and Food Sector in Tokat”, **International Journal of Ecosystems and Ecology Science**, 6(3), 2016, s. 243-250.

YAZICIOĞLU, Yahşi ve ERDOĞAN, Samiye, **SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Detay Yayıncılık, 2014, s. 448.

YILMAZ, Hasan ve SURAT, Hilal, “Analitik hiyerarşi süreci kullanılarak en uygun ekoturizm etkinliğinin belirlenmesi”, **Türkiye Ormancılık Dergisi**, 16(2), 2015, s. 164-176.

EKLER

Ek 1: Görüşme Formu

**ORMAN KÖYLÜSÜ ODAKLI EKOTURİZM ALANLARININ
İNCELENMESİ GÖRÜŞME FORMU**

Değerli katılımcı, bu sözel iletişim yoluyla görüşme soruları, “*Orman Köylüsü Odaklı Ekoturizm Alanlarının Belirlenmesi ve Planlanması*” konulu yüksek lisans tez çalışması için veri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme sonucu elde edilen bilgiler istatistiki olarak değerlendirilecek olup sadece bilimsel çalışma için kullanılacaktır. Vereceğiniz bilgiler üçüncü kişilerle kesinlikle paylaşılmayacaktır. Verdiğiniz samimi cevaplar için teşekkür ederiz.

Araştırma Ekibi:

Nazlı ESER (Lisansüstü Öğrencisi)

Doc. Dr. Ebru BİLİCİ

Görüşme Yeri:

Görüşme No:

Görüşme Tarihi:

Bölüm A: Demografik Özellikler

1. Cinsiyetiniz?

[] Kadın [] Erkek [] Diğer

2. Yaşınız?

[] 18-20 [] 21-40 arası [] 41-60 arası [] 60 yaş üstü

3. Medeni durumunuz?

[] Evli [] Bekar [] Boşanmış/Ayrılmış [] Diğer (belirtiniz)

4. Eğitim durumunuz nedir?

[] Yok [] İlkokul [] Ortaokul [] Lise [] Ön Lisans/Lisans [] Yüksek lisans/Doktora

5. Mesleğiniz nedir?

[] Turizm Sektör Çalışanı [] Muhasebeci [] Mühendis [] Öğretmen [] Özel Sektör Çalışanı

[] Kamu Çalışanı [] Sağlık Çalışanı [] Emekli [] İşsiz [] Çiftçi [] Esnaf [] Zanaatkar []

Ev Hanımı [] İşçi [] Öğrenci [] Serbest Meslek Sahibi [] Orman İşleri Çalışanı/Orman

Koruyucu [] Diğer

6. Doğum yeriniz?

[] Giresun - Merkez [] Giresun - İlçe [] Diğer

7. Çocuğunuz var mı?

[] Evet [] Hayır Cevabınız Evet ise kaç tane ve yaşlarını belirtiniz

.....

8. Eviniz size mi ait?

[] Evet [] Hayır Cevabınız Hayır ise belirtiniz

.....

9. Eviniz orman alanına sınır mı?

[] Evet [] Hayır Cevabınız Evet ise bu alandan faydalaniyor musunuz?

.....

10. Bahçeniz ya da tarım araziniz var mı?

[] Evet [] Hayır [] Diğer

11. Eğer bahçeniz ya da tarım araziniz varsa hangi ürünleri yetiştiriyorsunuz?

.....

12. Bahçeniz var ise orman alanına sınır mı?

[] Evet [] Hayır Cevabınız Evet ise bu alandan faydalanabiliyor musunuz?

.....

Bölüm B: Ekonomik Faktörler

1. Köyünüzün bağlı olduğu orman işletmesinde yarı zamanlı çalışarak herhangi bir gelir elde ediyor musunuz?

[] Evet [] Hayır Cevabınız Evet ise ne iş yaptığınızı belirtiniz

.....

2. Ormandan yakacak odun kazancı elde ediyor musunuz?

[] Evet [] Hayır

3. Ormandan odun dışı orman ürünleri elde ediyor musunuz?

(Örn: Mantar, Ihlamur, Sumak vb.)

[] Evet [] Hayır Cevabınız Evet ise ürünleri belirtiniz

.....

4. Elde ettiğiniz odun dışı orman ürünlerinden yeterli kazanç/gelir sağladığınızı düşünüyor musunuz?

[] Evet [] Hayır

5. Orman köyünüzde alternatif bir geçim kaynağı var mı?

[] Evet [] Hayır Cevabınız Evet ise belirtiniz

.....

6. Herhangi bir alternatif geçim kaynağı ile ilgilenmek ister miydiniz?

[] Evet [] Hayır Cevabınız Evet ise belirtiniz

7. Bu soruyu evet işaretleyiniz.

[] Evet [] Hayır

Bölüm C: Ekoturizm Kavramına Hakimiyetin İncelenmesi

Ekoturizm; bir yöreyi ziyaret etmekte olan turistlere ilk elden deneyim vasıtasıyla o yöreyi tanıma imkânı veren, turistlerin anlayışları ile beğenilerini geliştiren, uygun davranışları ve koruma etliğini zenginleştiren, bir eğitim deneyimi içeren, çevreye yönelik sorumlu, negatif etkilerin azaltılması hususunda muhtelif çalışmaları ortaya çıkartmaktaolan, yerel ekonominin sahip olduğu girdileri en yüksek düzeye çıkartan bir turizm türü biçiminde tanımlanmaktadır (Kahraman ve Türkay, 2012: 46). Bir diğer deyişle ekoturizm, doğal ve kültürel alanlara seyahatlerin yapılmasına aynı zamanda da yerel halkın ekonomik kalkınmasına ve çevresel ya da sosyo-kültürel değerlerin korunmasına imkân sağlayan bir turizm türü olarak tanımlanabilmektedir.

Aşağıda belirtilen yargılar ile ilgili görüşünüzü,

5) Kesinlikle katılıyorum

4) Katılıyorum

3) Kararsızım

2) Katılmıyorum

1) Kesinlikle katılmıyorum

seçeneklerinden birine (X) işareti koyarak belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	5	4	3	2	1
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					

9	Ekoturizm çevrenin korunmasında olumlu etkiler yaratır.
10	Ekoturizm bölgenin tanıtımına imkan sağlar.
11	Ekoturizme katılma kararımı ailem ve çevremdekiler destekledi.
12	Ekoturizm faaliyetlerine katılmamda daha önce bu turizm türüne katılan orman köylüleri etkili oldu.

1. Orman Köyünüzde ziyaretçilere gösterebileceğiniz kültürel unsurlar var mı? (Örn: Yöresel evler) ☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız Evet ise belirtiniz

.....

2. Orman Köyünüzde ekoturizme uygun doğal kaynaklar var mı? (Örn: Şelale, Göl vb.)

☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız Evet ise belirtiniz

.....

3. Orman Köyünüzde ekoturizm faaliyetlerinin yapılmasını ister misiniz? ☐ Evet ☐ Hayır

Cevabınız Hayır ise belirtiniz

4. Orman Köyünüzde konaklama/pansiyonculuk imkanı var mı? ☐ Evet ☐ Hayır

Cevabınız Evet ise belirtiniz

5. Orman Köyünüzün ulaşım imkanları yeterli mi?

☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız Hayır ise belirtiniz

.....

6. Orman Köyünüzde ekoturiste bilgi verebilecek yöreye hakim kişiler var mı?

☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız Evet ise belirtiniz

.....

7. Yerel rehber olarak çalışmak ister misiniz?

☐ Evet ☐ Hayır

8. Ekoturizm faaliyetlerinden para kazanıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız Evet ise belirtiniz (Aylık ne kadar ve Hangi faaliyetten)

.....

9. Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü'nün (ORKÖY) verdiği herhangi bir eğitime katıldınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız Evet ise belirtiniz

.....

10. Orman Köyünüzde başka yerde yetişmediğini düşündüğünüz bitki ve hayvan türleri var mı?

☐ Evet ☐ Hayır Cevabınız Evet ise belirtiniz

.....

11. Aldığınız eğitim sonrasında gelir kaynağı olabilecek faaliyette bulundunuz mu?

[] Evet [] Hayır Cevabınız Evet ise belirtiniz

.....

12. Orman Köyünüze gelen ekoturiste nerede, ne gösteriyorsunuz?

.....

13. Ormanda hangi çevresel zarar verici faaliyetler gerçekleştiriliyor ve kimler tarafından yapılıyor?

.....

14. Ziyaretçilerle hangi bilgileri paylaşıyorsunuz?

.....

15. Ekoturizm faaliyetlerine katılan orman köylülerinin sayısının artması sosyal sorunlar ya da anlaşmazlıklar çıkardı mı?

[] Evet [] Hayır Cevabınız Evet ise belirtiniz

.....

16. Orman Köyünüzde yapıldığını bildiğiniz ekoturizm faaliyetlerini işaretleyiniz. (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

[] Trekking (doğa yürüyüşü) [] Kültür Turizmi [] Mağara Turizmi [] Botanik Turizmi

[] Kuş Gözlemciliği [] Su Altı Dalış Turizmi [] Film Turizmi [] Rafting

[] Yayla Turizmi [] Sportif Olta Balıkçılığı [] Gastronomi Turizmi [] Kano

[] Tarım ve Çiftlik Turizmi [] Bisiklet Turizmi [] Arkeoturizm [] Dağcılık

[] Sağlık Turizmi (Aromatik bitkiler) [] Atlı Doğa Yürüyüşü [] İnanç/Dini Turizm

[] Şarap Turizmi [] Hüzün Turizmi [] Akarsu Turizmi

[] Yamaç Paraşütü Turizmi [] Foto Safari [] Pat Pat Turizmi

[] Söylence Turizmi (efsane, mitoloji) [] Bungalow Turizmi [] Yaban Hayatı Gözleme

[] Glamping Turizmi [] Dönüşümsel Turizm

[] Av Turizmi [] Kamp ve Karavan Turizmi [] Kayak Turizmi

17. Orman Köyünüzde yapılabileceğini düşündüğünüz ekoturizm faaliyetlerini işaretleyiniz. (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

[] Trekking (doğa yürüyüşü) [] Kültür Turizmi [] Mağara Turizmi [] Botanik Turizmi

[] Kuş Gözlemciliği [] Su Altı Dalış Turizmi [] Film Turizm [] Yayla Turizmi

[] Yayla Turizmi [] Sportif Olta Balıkçılığı [] Gastronomi Turizmi [] Kano

[] Tarım ve Çiftlik Turizmi [] Bisiklet Turizmi [] Arkeoturizm [] Dağcılık

[] Sağlık Turizmi (Aromatik bitkiler) [] Atlı Doğa Yürüyüşü [] İnanç/Dini Turizm

[] Şarap Turizmi [] Hüzün Turizmi [] Akarsu Turizmi [] Foto Safari

[] Yamaç Paraşütü Turizmi [] Av Turizmi [] Pat Pat Turizmi

- ☐ Glamping Turizmi ☐ Kayak Turizmi
☐ Söylence Turizmi (efsane, mitoloji) ☐ Bungalow Turizmi ☐ Rafting
☐ Yaban Hayatı Gözleme ☐ Kamp ve Karavan Turizmi ☐ Dönüşümsel Turizm

Bölüm D: Ekoturizm Karşıla tırması

	Son derece önemli	Çok önemli	Orta derecede önemli	Biraz Önemli	Eşit derecede önemli
Uzaklık (Yoldan Uzaklık)	9	7	5	3	1
Eğim	9	7	5	3	1
Yaban Hayatı Varlığı	9	7	5	3	1
Madencilğe Uzaklık	9	7	5	3	1
Keresteciliğe Uzaklık	9	7	5	3	1
Bitki Örtüsü Varlığı	9	7	5	3	1
Doğa Turizm Alanlarına Erişim	9	7	5	3	1
Su Varlığı (Hidroloji)	9	7	5	3	1

Bu çalışma hakkında eklemek istediğiniz başka yorumlarınız var mı?

.....

Zaman ayırdığınız ve işbirliğiniz için bir kez daha teşekkür ederiz.

ÖZ GEÇMİŞ**NAZLİ ESER****Aldığı Eğitimler**

10/2009-06/2013	Taşucu Anadolu Lisesi 9008 - Alanı Yok Mersin, Türkiye
09/2013-05/2017	Üniversite: İnönü Üniversitesi Fakülte: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Bölüm: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Malatya, Türkiye
09/2017-06/2019	Üniversite: Anadolu Üniversitesi Fakülte: Açıköğretim Fakültesi Bölüm: Web Tasarımı ve Kodlama Eskişehir, Türkiye
08/2019-07/2021	Üniversite: Malatya Turgut Özal Üniversitesi Fakülte: Kale Turizm ve Otel İşletmeciliği MYO Bölüm: Turist Rehberliği Üniversite ikincisi olarak mezun oldu Malatya, Türkiye
01/2020-09/2022	Üniversite: Giresun Üniversitesi Fakülte: Turizm Fakültesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü Bölüm: Ekoturizm Rehberliği Tezli Yüksek Lisans Giresun, Türkiye
10/2021- 06/2023	Üniversite: Anadolu Üniversitesi Fakülte: Açıköğretim Fakültesi Bölüm: Turizm İşletmeciliği Eskişehir, Türkiye
09/2022- 2023	İnönü Üniversitesi Adalet Pedagogjik Formasyonu

İş Deneyimleri

Pozisyon: Genel Muhasebe Elemanı
Firma Sektörü: İnşaat ve Mühendislik Hizmetleri
Malatya, Türkiye

Bağlı Olduğu Kurum: Doğan Yol İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Pozisyon: İngilizce Öğretmeni
Malatya, Türkiye

Malatya Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu
Bağlı Olduğu Kurum: T.C. Adalet Bakanlığı
Görev Yeri: Malatya Ağır Ceza Mahkemesi/Malatya Ağır Ceza Mahkemesi
Cumhuriyet Başsavcılığı
Ankara, Malatya, Türkiye

Staj: Malatya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
06.2020 - 08.2020
Malatya, Türkiye

Akademik Çalışmaları

Eser, N. (2018). *Mimar Sinan Caddesi'nde Bakkal Hâlleri*. M. Şengül (Ed.), Tüketim Toplumunda Bakkal Hâlleri: Malatya'da Temel Tüketim Malları Perakende Piyasasının Dönüşümü ve Bakkallar (s. 73-79) içinde. Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınevi.

Eser, N. (2018). *Marketlerle Aşık Atan Türk Kahvesi Kıvamında Bir Bakkal*, M. Şengül (Ed.), Tüketim Toplumunda Bakkal Hâlleri: Malatya'da Temel Tüketim Malları Perakende Piyasasının Dönüşümü ve Bakkallar (s. 120-122) içinde. Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınevi.

Deveboynu, A., Bilici, E. ve Eser, N. (2021). *Akıllı Şehir Planlamaları ile Sürdürülebilir Turizm İmkanlarının İncelenmesi*. S. Birgün, K. Güven Gülen, A. Kulaklı ve Y. Şahin (Ed.), Akıllı Dönüşüme Yolculuk (s. 301-316) içinde. Artikel Akademi.

Eser, N. ve Kanca, B. (2021). *Fertility and Birth Tourism as an International Tourism Activities*. İ. Yazıcıoğlu, Ö. Yayla ve A. Işın (Ed.), Dynamics of International Tourism: Contemporary Issues and Problems (s. 237-254) içinde. Berlin: Peter Lang.

Eser, N. ve Uçar, Ö. (2021, 15-17 Ekim). *Son Şans, Afet ve İkinci Şans Turizmi Geleceğin Turizm Trendleri Olabilir Mi? Kavramsal Bir Değerlendirme*.

21.Ulusal-5.Uluslararası Turizm Kongresi “İç Turizm” de sunulan bildiri (s. 1431-1441), Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir. Detay Yayıncılık, Ankara. Erişim adresi: http://utk21.balikesir.edu.tr/wp-content/uploads/2021/12/utk21_baski.pdf

Eser, N. ve Kanca, B. (2022). Google Trendler Verileri ile Ekoturizm Kavramının İncelenmesi. *Manas Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 798-814. doi:10.33206/mjss.897946

Eser, N. (2022). *Malatya City Kent Otel*. N. Kozak ve M. Kozak (Ed.), Türkiye Turizm Ansiklopedisi (s. 76) in. Ankara: Detay Yayıncılık.

Eser, N. (2022). *Malatya Gastronomi Turizm ve Tanıtım Derneği*. N. Kozak ve M. Kozak (Ed.), Türkiye Turizm Ansiklopedisi (s. 76) in. Ankara: Detay Yayıncılık.

Eser, N. (2022, 12-15 Mayıs). *Şecere Turizmi: Ata Topraklarına Seyahat Fenomeninin İncelenmesi*. 8. Hitit Öğrenci Kongresi’de sunulan bildiri (s. 156), Hitit Üniversitesi, Çorum. Erişim adresi: http://cdn.hitit.edu.tr/ogrencikongresi/files/17005_2206211012691.pdf